

REGIONAL ANALYSE

Vanylven

2021-09-02

regionalanalyse.no/rapport/1511

Tittel:	Regional analyse for Vanylven 2021
Undertittel:	Næringsutvikling, befolkningsutvikling, attraktivitet og scenarier
TF-rapport nr:	
Forfattere:	Knut Vareide, Didrik Vareide
Dato:	2021-09-02
ISBN:	
ISSN:	
Pris:	200,- (Kan lastes ned gratis fra www.telemarksforskning.no)
Prosjekt:	Regional analyse 2021
Prosjektnummer:	20210160
Prosjektleder:	Knut Vareide
Oppdragsgiver:	

Resyme: Rapporten beskriver og analyserer utviklingen i Vanylven med hensyn til arbeids-, nærings- og befolkningsutvikling. Telemarksforskningens attraktivitetsmodell er brukt for å måle attraktivitet for bosetting og næringsliv, og for å lage scenarier for framtidig utvikling i befolkning og antall arbeidsplasser.

Knut Vareide er utdannet sosialøkonom (cand. oecon.) fra Universitetet i Oslo (1985). Han har arbeidet ved Telemarksforskning siden 1996

Didrik Vareide er utdannet i Matematikk, Informatikk og Teknologi fra Universitetet i Oslo (2015). Han har arbeidet deltid som konsulent hos Telemarksforskning siden 2012 og ansatt siden 2020.

Spørsmål om denne rapporten kan rettes til:

Telemarksforskning
Postboks 4
2822 Bø i Telemark
Tlf: +47 35 06 15 00
www.telemarksforskning.no

Del 1: Arbeid

Arbeidsplasser

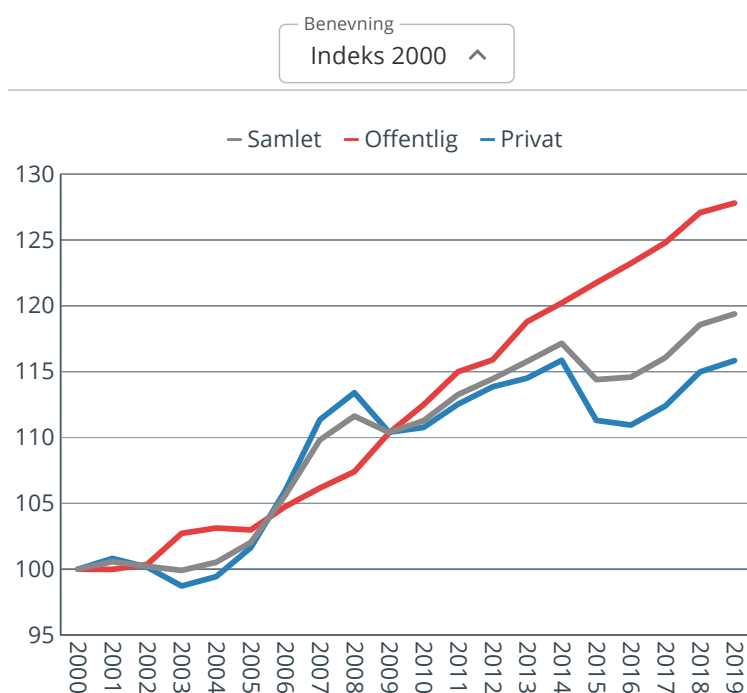
I dette kapitlet skal vi beskrive utviklingen av antall arbeidsplasser. Data er fra SSBs registerbaserte sysselsettingsstatistikk og arbeidsplasser betyr det samme som sysselsetting etter arbeidssted. Vi gir først en beskrivelse av arbeidsplassutviklingen i Norge og regionale mønstre i utviklingen. Derneft beskriver vi utviklingen i Vanylven. Til slutt viser vi utviklingen i antall lønnstakere fra SSBs kvartalsvise lønnstakerstatistikk.

1.1.1

Nasjonal vekst i antall arbeidsplasser

Veksten i antall arbeidsplasser går i bølger. Det er utviklingen i næringslivet som har skapt bølgene siden 2000. Det var nedgang i antall arbeidsplasser i 2002-2003, i 2009 og i 2015-2016. Nedgangen var knyttet til tre kriser i dette tidsrommet: dotcom-krisen, finanskrisen og oljekrisen.

Utviklingen i antall arbeidsplasser i offentlig sektor har vært jevn og sterk i hele perioden etter 2000. Veksten i offentlig sektor er antakelig undervurdert, siden flere store offentlige institusjoner har blitt privatisert i denne perioden.

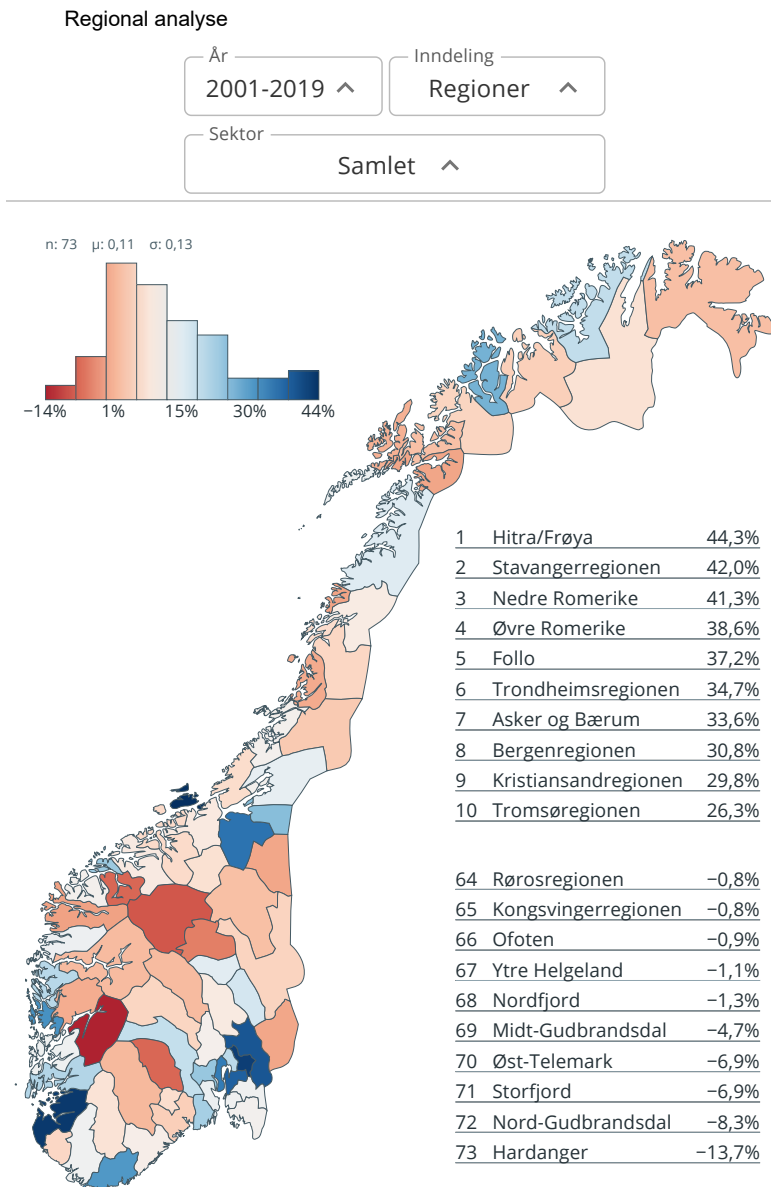

Figur 1.1.1 Antall arbeidsplasser, indeksert slik at nivået i 2000=100.

Regionale variasjoner

Arbeidsplassveksten har vært ujevnt fordelt mellom ulike regioner i landet. Ni av de ti regionene i landet med sterkest arbeidsplassvekst siden 2000 er enten rundt Oslo, Stavanger, Bergen, Trondheim eller Kristiansand. Unntaket er Hitra/Frøya som har hatt aller sterkest arbeidsplassvekst med en vekst på 40 prosent. Noen regioner har hatt nedgang i antall arbeidsplasser siden 2000. De er alle distriktsregioner.

Velger vi å se på enkeltåret [2019](#), vil vi se at regionene Hitra/Frøya og Stavangerregionen hadde sterkest arbeidsplassvekst dette året. Også i 2019 har regionene rundt de største byene sterkest vekst, mens regionene med nedgang i antall arbeidsplasser stort sett er distriktsregioner.

Figur 1.1.2 Prosentvis vekst i antall arbeidsplasser.

Regionale trender

I tabellen kan de se den relative veksten i antall arbeidsplasser, det vil si den prosentvise veksten i området fratrasket veksten på landsbasis.

Et framtrødende trekk er den svake utviklingen som de mest oljeavhengige fylkene (Rogaland, Hordaland, Vest-Agder og Møre og Romsdal) fikk i 2015 og 2016 etter oljeprisfallet på slutten av 2014. Oljefylkene, spesielt Rogaland, fikk igjen sterkere vekst enn landsgjennomsnittet i 2018 og 2019. Oslo og Akershus har hatt sterkere vekst enn landsgjennomsnittet i alle de siste årene. Samtidig har de typiske distriktsfylkene fått stadig svakere utvikling relativt til resten av landet.

Sektor: Samlet ^

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Østfold	-0,1	-0,8	-1,1	-1,0	-0,5	-0,4	0,5	0,1	-0,2	-0,6
Akershus	0,5	1,1	0,5	0,2	0,9	1,3	1,1	0,1	1,3	0,5
Oslo	-0,1	0,5	0,0	0,6	0,7	1,1	1,1	1,2	0,9	1,1
Hedmark	-0,2	-1,6	-0,1	-1,1	0,2	0,7	-0,4	-0,5	-0,4	-1,3
Oppland	0,0	-1,5	-1,4	-0,8	-0,8	1,1	-0,1	-1,5	0,2	-2,0
Buskerud	-0,3	0,0	-0,1	0,0	-0,5	-0,3	0,7	-0,3	-1,2	-0,1
Vestfold	-0,4	-1,1	-0,4	-0,3	0,4	-0,1	0,4	0,5	-0,4	-0,6
Telemark	-1,2	-1,6	-1,2	-1,4	-1,4	-0,8	0,3	-0,6	-0,9	-0,5
Aust-Agder	0,4	-1,2	-0,1	-0,5	-1,1	-1,0	0,0	-0,3	0,6	-1,0
Vest-Agder	0,0	-0,6	-0,9	-0,4	0,7	-0,6	-1,4	0,1	0,3	0,0
Rogaland	0,8	1,7	0,9	0,3	-0,3	-2,2	-2,4	-0,4	2,2	1,4
Hordaland	-0,4	0,3	0,4	0,3	0,1	-0,6	-0,9	-0,3	0,1	0,2
Sogn og Fjordane	-0,1	-1,2	-1,1	-0,4	-0,4	0,0	0,5	-0,7	-1,1	-1,1
Møre og Romsdal	0,0	-0,4	-0,1	-0,5	-0,2	-0,7	-0,9	-1,1	-0,4	-0,6
Sør-Trøndelag	0,0	0,0	0,9	0,1	0,1	1,1	0,6	0,8	-0,8	0,5
Nord-Trøndelag	-0,1	-0,1	0,5	-0,9	-1,4	0,6	0,4	-0,4	-1,1	-1,5
Nordland	0,0	-0,6	-1,5	-0,7	-0,4	0,8	0,8	-0,4	-1,1	-0,8
Troms	-0,4	-0,3	-0,4	0,9	-0,9	1,7	0,9	0,0	0,1	-1,0
Finnmark	0,5	0,1	-0,3	-1,3	-0,5	-1,1	0,6	-0,6	-0,3	-0,8

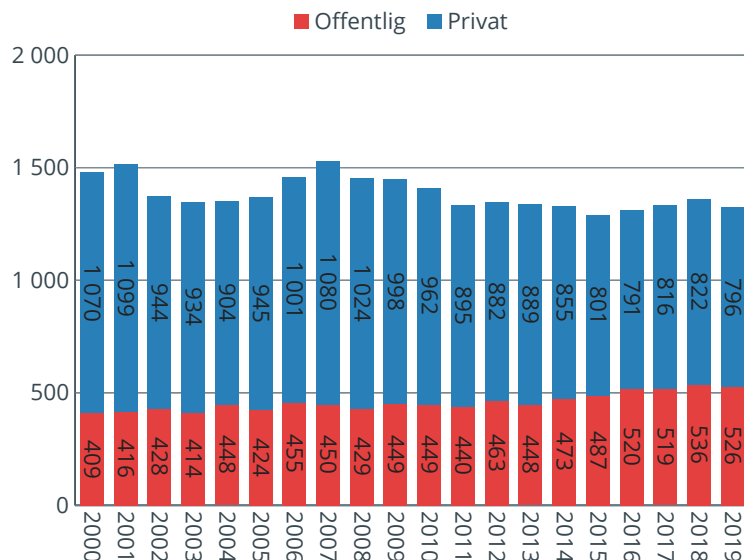
Figur 1.1.3 Relativ vekst i antall arbeidsplasser, prosent.

1.1.4

Arbeidsplasser i Vanylven

I figuren kan vi se antall arbeidsplasser i Vanylven, fordelt på offentlig og privat sektor i årene fra 2000 til 2019. SSB endret metoden for å beregne antall sysselsatte i 2015. Den nye metoden ga omtrent fire prosent færre arbeidsplasser i næringslivet.

Det har blitt langt færre arbeidsplasser i næringslivet i Vanylven siden 2000. I 2000 var det 1 070 arbeidsplasser i næringslivet, mens det var 795 på slutten av 2019. I det offentlige har det blitt flere arbeidsplasser, men samlet sett har antall arbeidsplasser i Vanylven sunket.

Figur 1.1.4 Antall arbeidsplasser i offentlig og privat sektor i Vanylven.

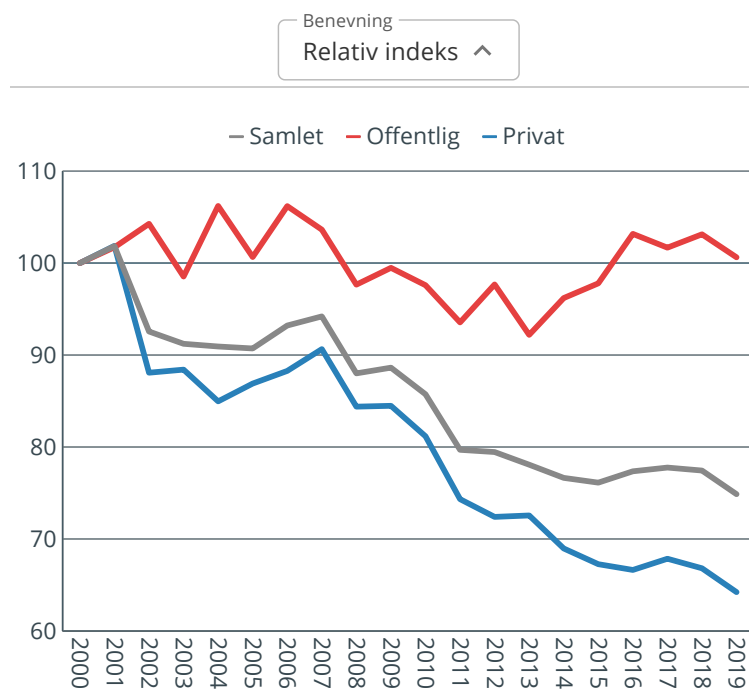
1.1.5

Indeksert utvikling Vanylven

I figuren har vi vist utviklingen i antall arbeidsplasser i Vanylven i forhold til utviklingen i Norge. Utviklingen er først indeksert slik at nivået i 2000=100. Denne utviklingen kan vi se hvis vi stiller inn figuren til [indeks](#).

Deretter har vi sett på indeksens utvikling i forhold til indeksen for Norge slik at vi får [relativ indeks](#). En indeksverdi på 100 betyr at utviklingen er den samme som i landet.

Arbeidsplassveksten i Vanylven har vært 25 prosentpoeng svakere enn i resten av landet siden 2000. I offentlig sektor har antall arbeidsplasser utviklet seg omtrent likt som i resten av landet. Det er nedgangen i næringslivet som har gitt nedgangen. Antall arbeidsplasser i næringslivet har hatt 36 prosentpoeng lavere vekst i Vanylven enn i resten av landet.

Figur 1.1.5 Utvikling av antall arbeidsplasser i Vanylven indeksert slik at nivået i 2000=100, relativt til indeksen for Norge.

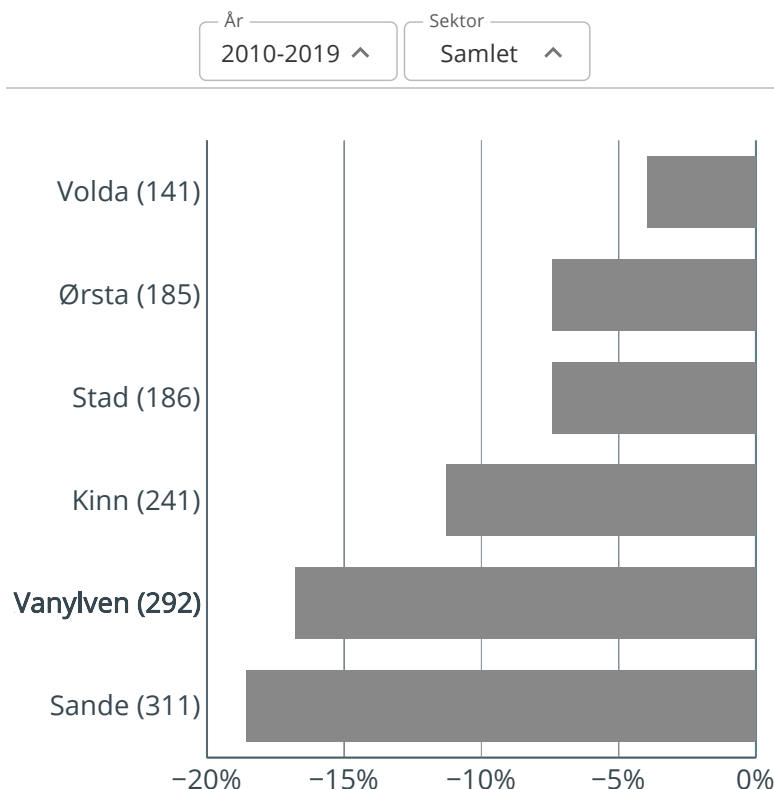
1.1.6

Relativ arbeidsplassvekst sammenligning

I figuren kan vi se den relative veksten i antall arbeidsplasser i Vanylven og sammenlikningsstedene i [den siste tiårsperioden](#). Den relative veksten er forskjellen mellom veksten på stedet og veksten i Norge.

Vanylven har hatt 16,8 prosentpoeng svakere vekst i antall arbeidsplasser enn landet i den siste tiårsperioden. Det rangerer Vanylven som 292 av 356 kommuner.

Den svake utviklingen kom av en sterk nedgang i [næringslivet](#). I næringslivet har antall arbeidsplasser hatt 25 prosentpoeng lavere vekst enn landsgjennomsnittet. Nedgangen i antall arbeidsplasser i næringslivet har vært sterkere i Vanylven enn i sammenlikningskommunene.

Figur 1.1.6 Relativ vekst i antall arbeidsplasser i Vanylven og sammenlikningsstedene.

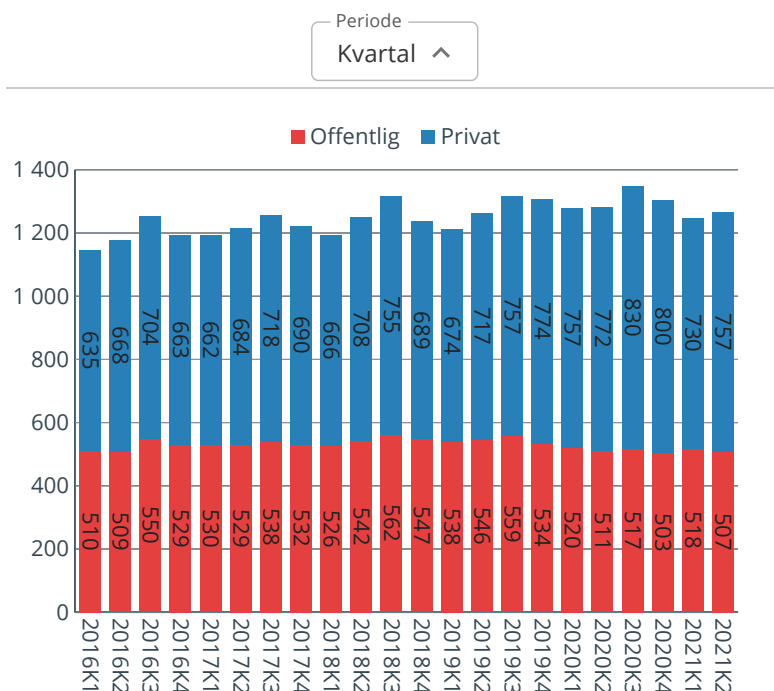
1.1.7

Antall lønnstakere i Vanylven

SSB publiserer tall for antall lønnstakere hvert kvartal. Denne statistikken har ikke med næringsdrivende slik som statistikken over antall arbeidsplasser. Det er likevel interessant å følge med på antall lønnstakere, fordi tallene er tilgjengelige hvert kvartal.

I figuren kan vi se antall lønnstakere i Vanylven i hvert kvartal siden begynnelsen av 2016.

Nedgangen i antall lønnstakere har fortsatt. I 2. kvartal 2021 var det færre arbeidsplasser i næringslivet enn i 2. kvartal 2020.

Figur 1.1.7 Antall lønnstakere i Vanylven målt hvert kvartal.

1.1.8

Årlig vekst i antall lønnstakere

Figuren viser den prosentvise veksten i [samlet antall lønnstakere](#) siden samme kvartal året før. SSB publiserer data fra 1. kvartal 2016, slik at vi kan se den årlige veksten fra 1. kvartal 2017 og fram til 1. kvartal 2021. Vi kan se at det var en stabil vekst i antall lønnstakere på mellom en og to prosent årlige fram til 1. kvartal 2020.

I 2. kvartal 2020 fikk vi et brått fall, som følge av nedstengning i forbindelse med koronautbruddet i mars samme år. Da falt den årlige veksten i antall lønnstakere fra +1,2 prosent i 1. kvartal 2020 til -2,6 prosent i 2. kvartal 2020. I 2. kvartal 2021 ble det igjen vekst i antall lønnstakere på årsbasis, men da sammenliknet med det lave antallet lønnstakere i 2. kvartal 2020. Veksten på årsbasis er 1,1 prosent, som fremdeles er lavere enn veksten før koronakrisen inntraff.

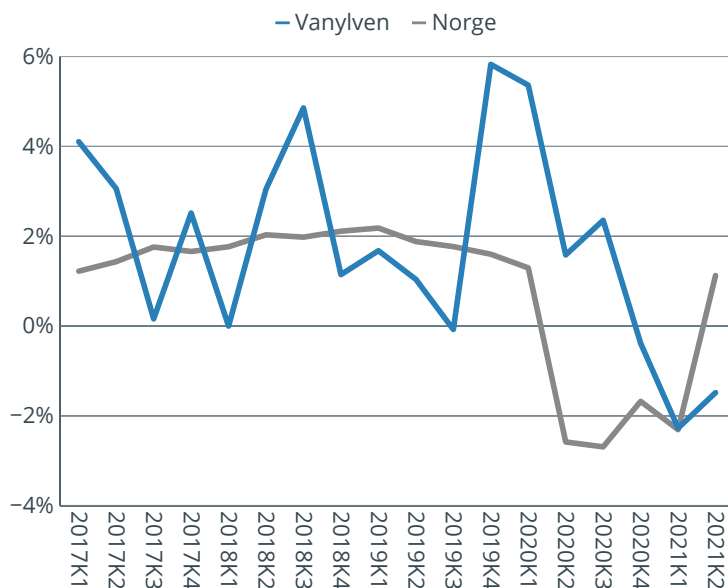
I [offentlig sektor](#) har veksten tatt seg kraftig opp i de siste kvartalene. Nå er veksten i antall lønnstakere i offentlig sektor på 2,6 prosent. Det er høyere enn noen gang siden 2017.

Det er først og fremst [næringslivet](#) som ble påvirket av koronakrisen. Årsveksten i antall lønnstakere i næringslivet i Norge gikk fra +1,2 prosent i 1. kvartal 2020 til -3,9 prosent i 2. kvartal 2020. I 2. kvartal 2021 har det igjen blitt vekst i næringslivet på årsbasis, men bare med 0,4 prosent sammenliknet med bunn-nivået i 2. kvartal 2020. Vi forventer et kraftig hopp i antall lønnstakere i næringslivet i 3. kvartal 2021, både fordi de normalt er god vekst i 3. kvartal og fordi det blir lempet på smittetiltak.

Vanylven hadde en periode med god vekst i antall lønnstakere i næringslivet fra 4. kvartal 2019 til 3. kvartal 2020. I de siste tre kvartalene har veksten blitt til nedgang.

Sektor

Samlet ^

Figur 1.1.8 Prosentvis vekst i antall lønnstakere siden samme kvartal året før.

1.1.9

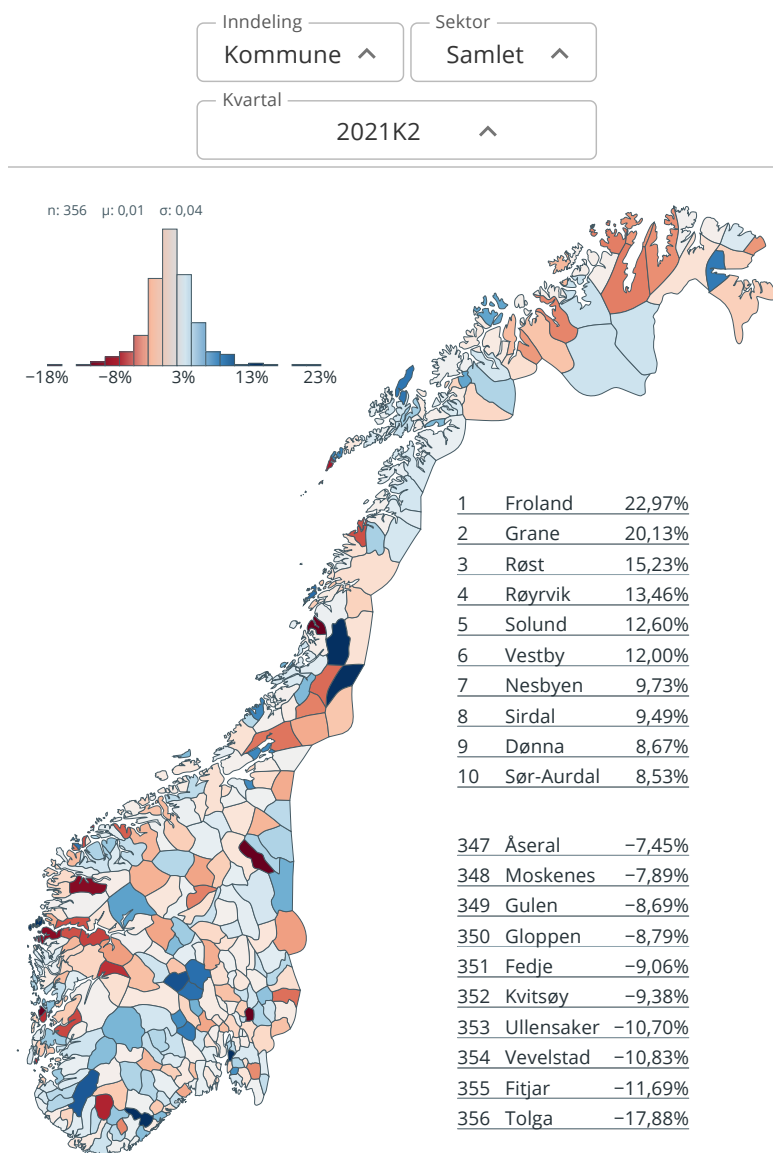
Utvikling siste 12 måneder

Kartet viser den relative veksten i antall lønnstakere fra 1. kvartal 2020 til 4. kvartal 2021 for kommunene. Tallene kan være noe unøyaktige for kommunene, spesielt de minste kommunene. Det er derfor best å se på [variasjonen mellom regioner](#) og da se på utviklingen i næringslivet.

Regionen med sterkest nedgang er Øvre Romerike med Gardermoen. Oslo og Asker og Bærum og Drammensregionen er andre sentrale regioner som er blant regionene med sterkest nedgang i antall lønnstakere i næringslivet det siste året.

Regionene med sterkest vekst i næringslivet det siste året er alle typiske distriktsregioner. Alle høyest vekst er det i Vest-Telemark, Øst-Telemark, Storfjord og Vesterålen. Det er regioner vi ikke er vant til å se på toppen av slike vekstbarometre.

Ser vi på utviklingen med [de gamle fylkesgrensene](#), kan vi se at Oslo og Akershus har hatt den klart største nedgangen i antall ansatte i næringslivet det siste året. Agderfylkene og Nordland har hatt sterkest vekst.

Figur 1.1.9 Variasjoner i relativ arbeidsplassvekst, det vil si avvik fra veksten i landet.

Næringsstruktur

I dette kapitlet skal vi beskrive arbeidsplassutviklingen i mer detalj og vise utviklingen i de enkelte bransjene i Vanylven. Vi har laget en bransjeinndeling som er velegnet til å beskrive og analysere arbeidsplassutviklingen.

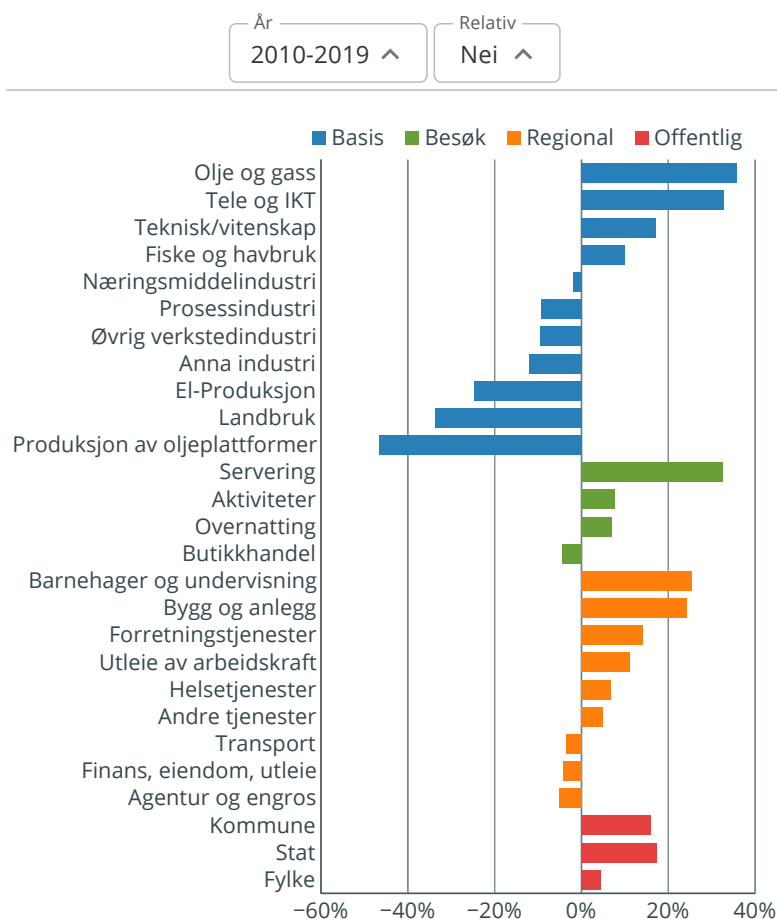
1.2.1

Vekst i ulike bransjer i Norge

I figuren kan vi se veksten i antall arbeidsplasser i bransjer og sektorer i Norge de ti siste årene. De blå søylene viser utviklingen i bransjer i basisnæringene, det vil si de mest konkurranseintensive bransjene. De grønne er besøksnæringene, som er de bransjene som krever personlig oppmøte og derfor blir mest påvirket av besøk. De gule er regionale næringer. De røde er offentlig sektor, som er del opp i stat-, fylke- og kommunesektoren.

Arbeidsplassveksten har variert sterkt mellom ulike bransjer i Norge. Noen bransjer har hatt sterk vekst i antall arbeidsplasser, mens andre bransjer har hatt nedgang. Bransjene med sterkest vekst de siste årene er olje og gass, tele og IKT, servering, private barnehager, undervisning og servering og bygg og anlegg. Bransjene med sterkest nedgang i antall arbeidsplasser er produksjon av oljeplattformer, landbruk, el-produksjon og anna industri, altså bransjer i basisnæringene.

Velger vi å se på enkeltåret 2019, kan vi se at olje og gass og tele og IKT hadde størst arbeidsplassvekst dette året.

Figur 1.2.1 Prosentvis vekst i antall arbeidsplasser i ulike bransjer.

1.2.2

Regionale variasjoner i bransjestrukturen

Noen bransjer er svært ulikt fordelt geografisk, mens andre er mer jevnt fordelt.

Kartet er innstilt på å vise hvordan bransjen [teknisk/vitenskapelige tjenester](#) fordeler seg mellom regioner i 2018, men det er mulig å se andre bransjer også. Det er også mulig å se på kommuner og fylker og andre år.

Bransjen [tele og IKT](#) er en annen vekstbransje som er svært ujevnt fordelt. Det er faktisk bare fire regioner i landet hvor denne bransjen har en lokaliseringkvotient som er større enn 1. Siden dette er en vekstbransje, vil disse regionene få større vekstimpulser når denne bransjen er i vekst. Regioner som i utgangspunktet har svært liten andel av arbeidsplassene i en slik vekstbransje vil ikke ta del i denne veksten.

En tredje vekstbransje er [fiske og havbruk](#). Denne bransjen er konsentrert til kysten, særlig i nord.

Det at bransjene er ulikt fordelt geografisk sammen med at bransjene har ulik vekst, er en viktig forklaring til variasjonene i arbeidsplassvekst mellom regionene.

Bransje
Teknisk/vitenskap ^

År
2019 ^

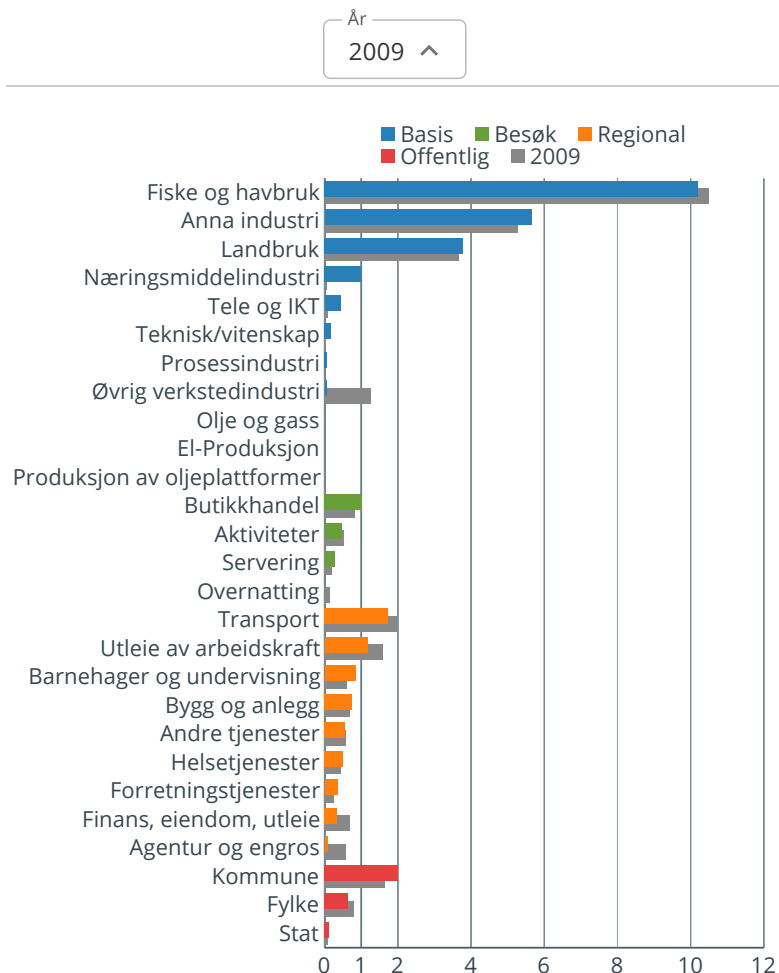
Inndeling
Regioner ^

Figur 1.2.2 Lokaliseringskvotienter i ulike deler av landet.

Bransjestruktur i Vanylven

Figuren viser lokalisingskvotientene til de ulike bransjene i Vanylven. Bransjer med lokalisingskvotient over 1 er bransjer som Vanylven har relativt mye av. Vi kan også se hvilken lokalisingskvotient bransjen hadde i 2009 i de grå søylene. Det er mulig å stille inn figuren for å vise andre år.

De bransjene som Vanylven har relativt mye av er fiske og havbruk, anna industri og landbruk. Det er også relativt mange arbeidsplasser i transport.

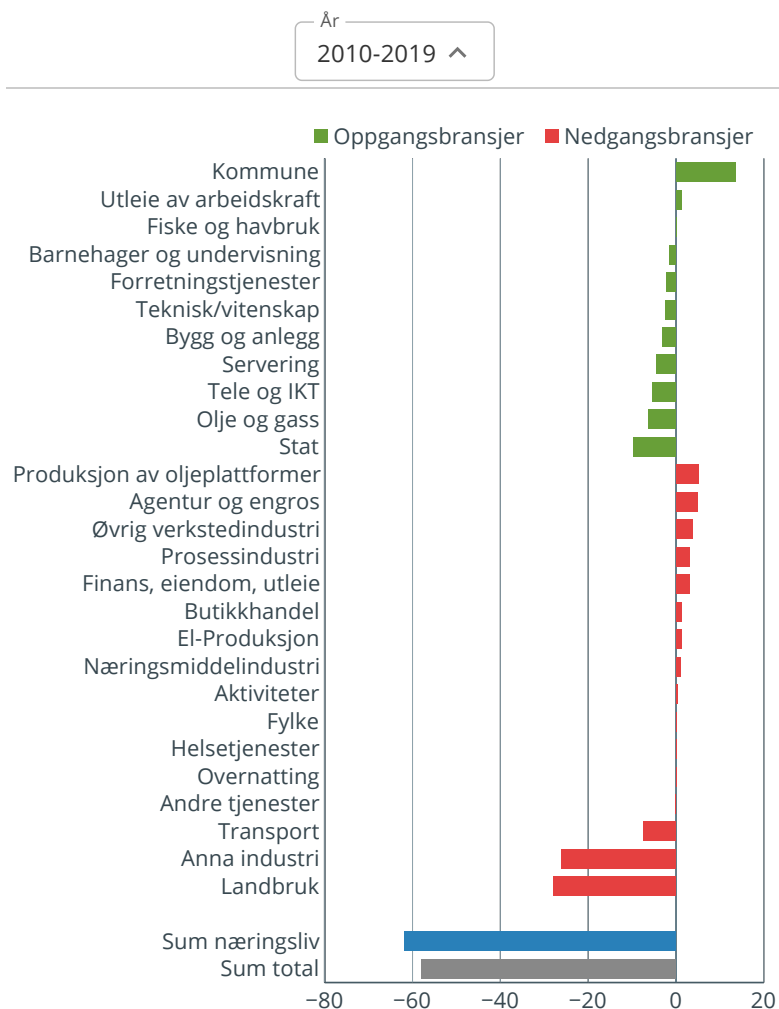

Figur 1.2.3 Lokalisingskvotienter i 2019 for ulike bransjer i Vanylven sammenliknet med 2009.

Bransjeeffekten i Vanylven

Bransjestrukturen til et sted betyr mye for hvilken vekst som vi forventer på stedet. Det er fordi det er stor variasjon i veksten mellom de ulike bransjene. I figuren har vi vist hvordan dette påvirker forventet vekst i Vanylven i [den siste tiårsperioden](#). De grønne søylene viser vekstbransjene (som har vekst over gjennomsnittet). Her vil stedet få en ekstra vekst dersom bransjen er relativt stor. Stedet får også lavere forventet vekst dersom vekstbransjen er relativt liten. De røde søylene viser bransjer med nedgang. Her vil et sted få høyere forventet vekst dersom de har lite av denne bransjen, men lavere forventet vekst dersom bransjen er relativt stor på stedet.

Vanylven har hatt en lite gunstig bransjestruktur for å få vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet. Bransjeeffekten har vært negativ, tilsvarende en redusert vekst på 62 arbeidsplasser i næringslivet i den siste tiårsperioden. Det skyldes at det er mange arbeidsplasser i bransjer som landbruk, anna industri og transport. Dette er bransjer som har hatt nedgang i antall arbeidsplasser i Norge.

Figur 1.2.4 Bransjeeffekten for Vanylven.

1.2.5

Antall arbeidsplasser bransjevis

I tabellen under kan vi se hvor mange arbeidsplasser det har vært i den enkelte bransjen i perioden fra 2000 til 2019. I nest siste kolonne kan vi se økningen i antall arbeidsplasser i bransjen i den siste tiårsperioden. I siste kolonne ser vi den prosentvise veksten i den siste tiårsperioden

Vanylven har mistet mange arbeidsplasser i industrien siden 2000. Det er spesielt bransjene anna industri og øvrig verkstedindustri hvor det har vært sterk nedgang. I landbruket har også antall arbeidsplasser sunket ganske mye.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2010-2019	2010-2019 %
Anna industri	234	225	220	213	213	190	185	192	182	162	166	159	158	145	144	143	136	136	132	129	-37	-22,29
Næringsmiddelindustri	13	0	11	0	0	-	0	0	-	-	0	0	0	0	22	22	22	21	24	23	0	Infinity
Olje og gass	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	NaN
Prosessindustri	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Øvrig verkstedindustri	95	143	24	29	33	42	50	41	40	67	78	30	29	36	30	3	-	-	-	-	-	-
EI-Produksjon	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	NaN
Produksjon av oljeplattformer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	NaN
Fiske og havbruk	110	106	106	101	103	107	97	94	103	95	83	80	69	59	59	60	66	79	83	86	3	3,61
Landbruk	154	126	124	134	107	126	126	122	116	109	83	85	82	73	75	67	63	74	72	63	-20	-24,10
Teknisk/vitenskap	4	3	3	-	-	0	-	-	-	-	-	-	4	5	5	0	0	4	13	6	-	-
Tele og IKT	0	0	0	0	0	-	-	0	4	3	3	5	5	6	8	5	7	11	12	16	13	433,33
Basis	610	603	488	478	457	468	461	450	447	439	415	361	347	326	345	301	296	327	339	326	-89	-21,45
Aktiviteter	9	12	11	11	9	13	15	14	23	21	23	26	28	32	31	27	29	17	17	17	-6	-26,09
Butikkhandel	130	126	132	121	129	135	135	127	119	117	127	121	118	123	111	104	113	121	109	118	-9	-7,09
Overnatting	8	6	9	11	-	-	-	-	-	-	-	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Serivering	7	7	7	5	6	8	6	8	4	6	4	5	6	11	11	10	7	10	12	9	5	125,00
Besøk	154	151	159	148	146	157	158	151	147	146	156	155	152	166	153	141	149	148	138	144	-12	-7,69
Agentur og engros	-	-	-	-	-	-	46	51	37	40	35	35	34	30	5	5	4	4	4	4	-31	-88,57
Bygg og anlegg	40	38	41	50	53	66	71	89	111	71	70	89	77	88	78	79	84	91	80	81	11	15,71
Andre tjenester	14	15	22	27	25	25	23	23	25	26	30	34	26	28	22	30	23	21	21	22	-8	-26,67
Finans, eiendom, utleie	20	21	19	19	17	21	18	16	19	33	16	17	15	17	21	15	13	13	15	13	-3	-18,75
Forretningstjenester	8	10	10	4	6	11	12	16	17	17	24	25	22	23	23	22	18	21	25	22	-2	-8,33
Transport	176	208	137	140	139	142	164	199	145	144	136	100	143	142	132	122	125	109	116	103	-33	-24,26
Helsetjenester	10	8	15	15	12	14	13	19	20	22	19	20	13	11	11	18	15	22	20	23	4	21,05
Barnehager og undervisning	-	0	0	0	0	0	0	15	15	21	25	26	24	24	28	32	34	31	32	31	6	24,00
Utleie av arbeidskraft	35	43	52	51	47	39	35	51	41	39	36	33	29	34	37	36	30	29	32	27	-9	-25,00
Regional	306	345	297	308	301	320	382	479	430	413	391	379	383	397	357	359	346	341	345	326	-65	-16,62
Privat	1 070	1 099	944	934	904	945	1 001	1 080	1 024	998	962	895	882	889	855	801	791	816	822	796	-166	-17,26
Kommune	352	388	383	366	401	384	418	412	390	414	416	403	412	401	423	442	478	476	501	495	79	18,99
Fylke	23	5	21	23	23	20	17	18	18	20	19	20	22	23	23	18	20	20	17	14	-5	-26,32
Stat	34	23	24	25	24	20	20	20	21	15	14	17	29	24	27	27	22	23	18	17	3	21,43
Offentlig	409	416	428	414	448	424	455	450	429	449	449	440	463	448	473	487	520	519	536	526	77	17,15
Total	1 479	1 515	1 372	1 348	1 352	1 369	1 456	1 530	1 453	1 447	1 411	1 335	1 345	1 337	1 328	1 288	1 311	1 335	1 358	1 322	-89	-6,31

Figur 1.2.5 Antall arbeidsplasser i Vanylven.

Næringsattraktivitet

I dette kapitlet skal vi analysere veksten i antall arbeidsplasser i næringslivet. Teorien er at arbeidsplassveksten i næringslivet på et sted blir påvirket av to strukturelle forhold: bransjesammensetningen og befolkningsveksten. I forrige kapittel gjorde vi rede for hvordan bransjeeffekten oppstår og hvordan den påvirker veksten i Vanylven. Befolkningsveksten påvirker også arbeidsplassveksten i næringslivet. Områder med høyere vekst i folketallet enn gjennomsnittet vil få vekstimpulser til bedrifter som har et lokalt marked. De bransjene som blir påvirket av befolkningsveksten er handel, servering, bygg og anlegg, private barnehager og skoler og private helsetjenester. Arbeidsplassveksten antas også å bli påvirket av lokale forhold. Effekten av lokale forhold fanges opp av begrepet næringsattraktivitet.

1.3.1

Arbeidsplassvekst i næringslivet - drivkrefter

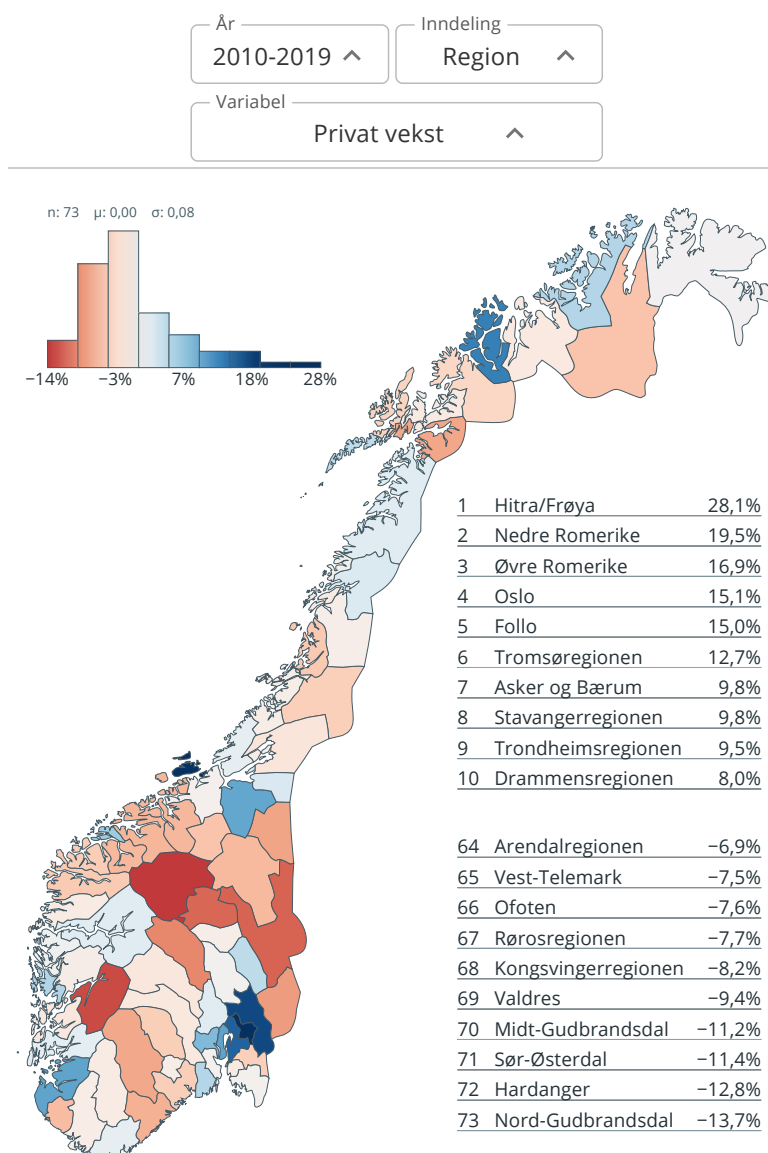
I kartet kan vi se variasjonen i arbeidsplassveksten i næringslivet i regionene i Norge i den siste tiårsperioden. Hitra/Frøya har hatt sterkest vekst. Deretter følger sentrale regioner.

Hvis vi velger å se på [bransjeeffekten](#) i figuren, vil vi se at regioner som Stavangerregionen, Asker og Bærum og Oslo har hatt den mest positive bransjeeffekten i denne perioden. Det er også verk å merke seg at det bare er åtte regioner av 73 som har hatt positiv bransjeeffekt.

Når vi velger [befolkningseffekten](#), vil vi se at de store byregionene har hatt en positiv befolkningseffekt i denne perioden. Typiske distriktsregioner har hatt sterkt negativ befolkningseffekt. Befolkningseffekten virker sterkt sentraliserende på næringslivet.

[Forventet vekst](#) viser hvilken forventet arbeidsplassvekst som modellen predikerer ut fra bransje- og befolkningsveksten. Her kan vi se at regionene Oslo, Stavangerregionen, Asker og Bærum og Trondheimsregionen har høyest forventet vekst.

[Næringsattraktiviteten](#) er beregnet som avvik mellom faktisk arbeidsplassvekst i næringslivet fratrasket den forventede veksten. I den siste tiårsperioden er det Hitra/Frøya som har hatt den klart høyeste næringsattraktiviteten av regionene.

Figur 1.3.1 Prosentvis vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet.

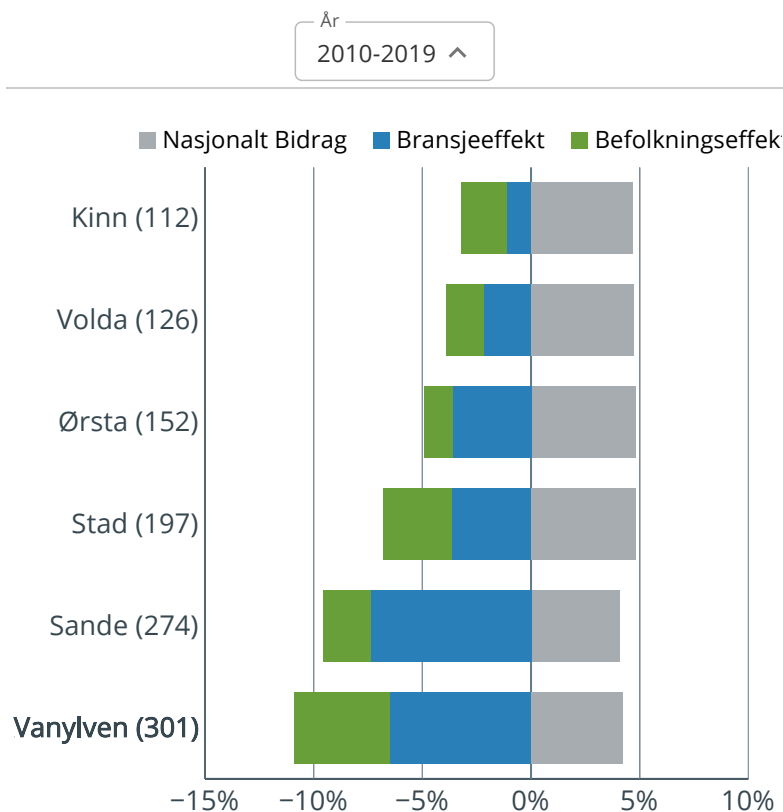
1.3.2

Drivkrefter for næringsvekst

I figuren viser vi hvordan de strukturelle drivkreftene for vekst påvirker arbeidsplassveksten i næringslivet i Vanylven og sammenlikningsstedene. Det er tre slike drivkrefter: bransjeeffekten, befolkningseffekten og den nasjonale veksten. Den nasjonale veksten var ikke med i kartet i forrige avsnitt, fordi den er lik for alle regioner.

Vanylven har hatt en negativ bransjeeffekt, som vi gjorde rede for i forrige kapittel. Denne bransjeeffekten har tilsvart 6,5 prosentpoeng redusert vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet.

Vanylven har også hatt lavere befolkningsvekst enn gjennomsnittet. Det har gitt en negativ befolkningsvekst tilsvarende 4,4 prosentpoeng redusert arbeidsplassvekst i næringslivet. Legger vi til den nasjonale veksten på 4,7 prosent, får vi en forventet arbeidsplassnedgang på 6,7 prosent.

Figur 1.3.2 Beregnet bransjeeffekt, befolkningseffekt og nasjonal vekst. Den forventede veksten er summen av søylene. Rangeringsnummeret med hensyn til forventet vekst er vist i parentes.

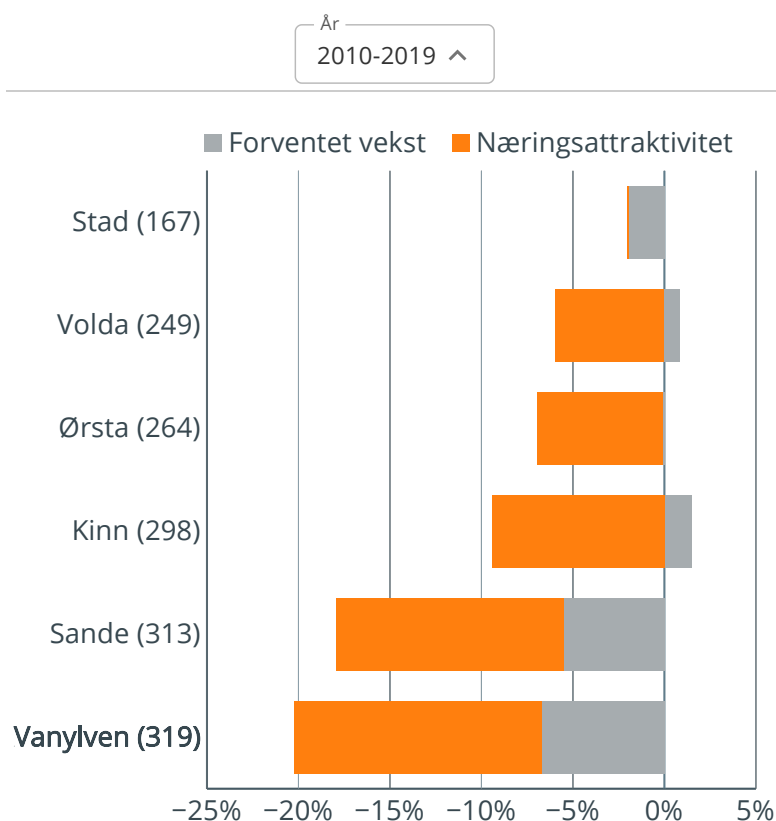
1.3.3

Næringsattraktivitet i kommunene

I figuren kan vi se arbeidsplassveksten i næringslivet i Vanylven og sammenlikningsstedene i [den siste tiårsperioden](#), splittet opp i forventet vekst og næringsattraktivitet. Næringsattraktiviteten er differansen mellom faktisk og forventet vekst. Stedets rangering for næringsattraktivitet er vist i parentes.

Det var som nevnt forventet en nedgang i antall arbeidsplasser i næringslivet i Aure på 6,7 prosent i den siste tiårsperioden. Den faktiske nedgangen ble 19,2 prosent, altså 13,5 prosentpoeng mer enn forventet. Vanylven har altså hatt en sterkt negativ næringsattraktivitet i denne perioden.

Ser vi på utviklingen i [2019](#), kan vi se at Vanylven hadde en sterk negativ næringsattraktivitet i dette året.

Figur 1.3.3 Forventet arbeidsplassvekst og næringsattraktivitet. Den faktiske veksten er summen av søylene.

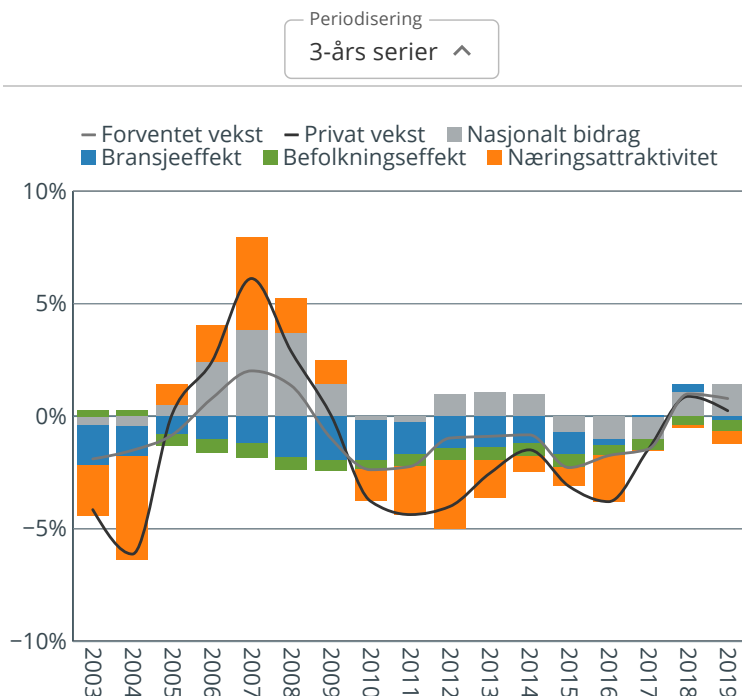
1.3.4

Utvikling i næringsattraktivitet

I figuren kan vi se hvordan de ulike drivkreftene har bidratt til arbeidsplassveksten i næringslivet over tid. Figuren er innstilt på å vise [tre års glidende gjennomsnitt](#), men det er også mulig å velge ett-årige perioder.

Vanylven hadde positiv næringsattraktivitet i perioden fra 2005 til 2009. Etter det har næringsattraktiviteten stort sett vært negativ, slik at veksten har blitt svakere enn forventet.

Bransjeeffekten var negativ fram til 2016, men ikke i de siste to årene.

Figur 1.3.4 Drivkrefter for arbeidsplassvekst i næringslivet og næringsattraktiviteten til Vanylven.

1.3.5

Bransjevis næringsattraktivitet

I tabellen under kan vi se hvilke bransjer som har bidratt positivt og negativt til næringsattraktiviteten i Vanylven i hvert enkelt år. Det er ikke faktisk vekst som kommer fram, men avviket mellom faktisk og forventet vekst.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2010-2019
Anna industri	0	9	4	1	-25	-9	3	-3	-4	8	-7	3	-8	2	8	-7	-2	-7	-3	-13
Næringsmiddelindustri	-13	11	-11	0	2	-2	0	1	1	-2	0	0	0	22	1	0	-1	3	-1	22
Olje og gass	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prosessindustri	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	-1	0	0	0	0	1
Øvrig verkstedindustri	46	-113	7	5	8	5	-13	-2	29	14	-49	-2	6	-7	-24	-2	0	1	0	-63
El-Produksjon	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Produksjon av oljeplattformer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fiske og havbruk	1	1	-1	6	6	-9	0	8	-8	-9	-5	-7	-9	-1	2	4	9	0	1	-15
Landbruk	-17	1	4	-17	14	-3	1	-9	-5	-18	10	-2	-6	3	0	0	11	-4	-7	-13
Teknisk/vitenskap	-1	0	-2	0	-1	1	0	0	0	1	0	2	1	0	-5	0	4	9	-7	5
Tele og IKT	0	0	0	0	1	1	-2	4	-1	0	2	0	1	2	-3	2	4	0	3	11
Basis	16	-91	1	-5	5	-16	-11	-1	12	-6	-49	-6	-13	21	-22	-3	25	2	-14	-65
Aktiviteter	3	-2	0	-3	4	1	-2	6	-2	2	3	2	6	-2	-4	2	-13	-1	0	-5
Butikkhandel	-2	-9	-8	8	6	1	-11	-6	4	12	-3	1	9	-11	0	10	11	-11	12	30
Overnatting	-2	3	2	-9	-1	1	0	-1	1	0	1	-3	0	0	0	0	0	0	0	-2
Serivering	0	-1	-2	1	2	-2	2	-4	2	-2	1	1	5	0	0	-4	3	2	-3	3
Besøk	-1	-9	-8	-3	11	1	-11	-5	5	12	2	1	20	-13	-4	8	1	-10	9	26
Agentur og engros	0	-1	1	0	0	44	3	-15	4	-4	0	-1	-4	-25	0	-1	0	0	0	-35
Bygg og anlegg	-2	-1	9	3	12	3	13	21	-34	0	18	-13	11	-10	5	4	6	-13	0	8
Andre tjenester	1	7	5	-2	1	-3	0	2	2	3	4	-8	2	-5	6	-6	-2	-2	2	-6
Finans, eiendom, utleie	1	-4	1	-2	4	-3	-3	3	15	-17	1	-2	3	4	-5	-2	0	2	-2	-18
Forretnings tjenester	2	0	-6	2	5	0	4	1	0	7	0	-4	1	0	0	-4	2	3	-3	2
Transport	35	-66	6	1	1	20	29	-36	5	-8	-35	41	-1	-10	-6	4	-15	6	-13	-37
Helsetjenester	-3	9	0	-3	1	-2	5	1	1	-3	1	-6	-2	0	7	-3	7	-2	3	2
Barnehager og undervisning	-1	0	0	0	0	0	15	-1	5	3	0	-3	0	3	4	1	-3	0	-1	4
Utleie av arbeidskraft	7	10	4	-9	-9	-12	10	-17	7	-4	-5	-6	6	3	6	-10	-3	1	-4	-16
Regional	40	-46	20	-10	15	47	76	-41	5	-23	-16	-2	16	-40	17	-17	-8	-5	-18	-96
Total	55	-146	13	-18	31	32	54	-47	22	-17	-63	-7	23	-32	-9	-12	18	-13	-23	-135

Figur 1.3.5 Næringsattraktivitet i den enkelte bransjen.

Oppsummering arbeidsplassvekst

Figuren viser den årlige veksten i antall arbeidsplasser i Vanylven i [den siste tiårsperioden](#). Veksten er dekomponert til offentlig og privat sektor og ulike drivkrefter.

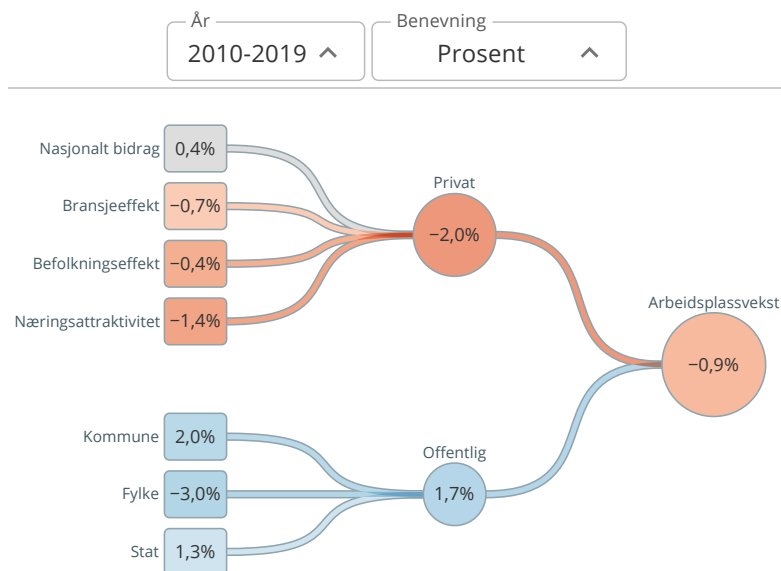
Vanylven har hatt en nedgang på 0,9 prosent per år i samlet antall arbeidsplasser i de ti siste årene (helt til høyre i figuren).

Antall arbeidsplasser i offentlig sektor har gått opp med 1,7 prosent per år. Det skyldes høy vekst i antall kommunale arbeidsplasser.

I næringslivet har det vært nedgang på 2,0 prosent per år. Hvis veksten hadde vært den samme som landsgjennomsnittet, ville det vært en vekst på 0,4 prosent (nasjonalt bidrag). Bransjesammensetningen til Vanylven har vært ugunstig og påvirket veksten negativt med 0,7 prosentpoeng per år. (Bransjeeffekt). Befolkningsveksten vært svakere enn landet, noe som har redusert veksten med 0,4 prosentpoeng per år (Befolkningseffekt). Forventet arbeidsplassvekst i næringslivet var dermed -0,6 prosent. Nedgangen ble til slutt 1,4 prosentpoeng større enn forventet. Vanylven har altså hatt en negativ næringsattraktivitet i den siste tiårsperioden.

I [2019](#) ble det nedgang i antall arbeidsplasser i offentlig sektor på 1,7 prosent og en nedgang i antall arbeidsplasser i næringslivet på 3,2 prosent. Nedgangen i næringslivet var ikke forventet å være så sterk. Vanylven hadde en sterkt negativ næringsattraktivitet dette året, tilsvarende et tap på 2,7 prosent, eller 22 arbeidsplasser i næringslivet.

Regional analyse

Figur 1.3.6 Årlig vekst i antall arbeidsplasser i Vanylven i valgt periode, dekomponert i ulike drivkrefter.

Pendling

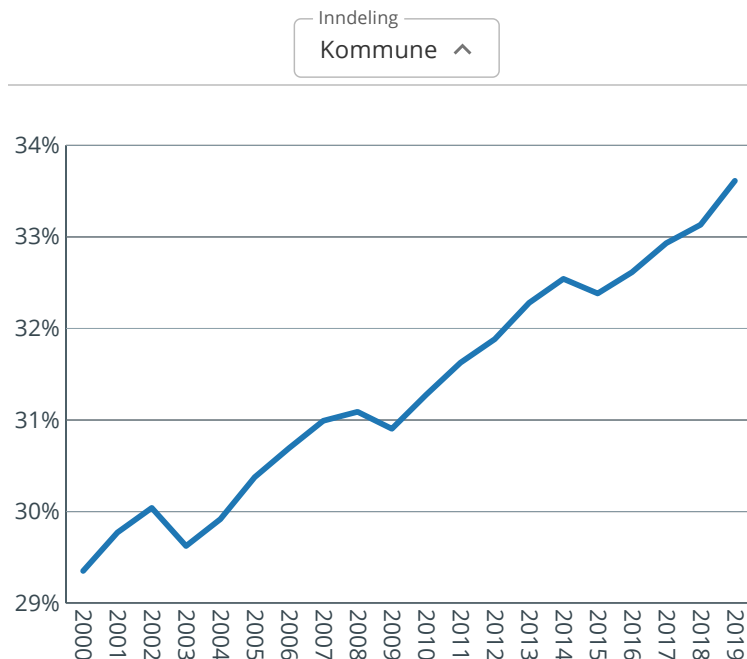
Pendling er et viktig fenomen for å forstå den regionale utviklingen. Noen steder har flere arbeidsplasser enn de kan sysselsette og har netto innpendling. For de fleste steder er det motsatt, de er avhengige av å pendle ut til andre områder. Pendling gjør det mulig å få vekst i folketall uten at det er tilsvarende vekst i antall arbeidsplasser gjennom økt utpendling. Pendling gjør at andre steder har vekst i antall arbeidsplasser uten at det er tilsvarende befolkningsvekst fordi det blir mer innpendling. Størrelsen på inn- og utpendling kan også fortelle om i hvilken grad et sted er integrert i et større arbeidsmarked.

1.4.1

Pendlingsandel Norge

Figuren viser hvor stor andel av de som er sysselsatt som arbeider i en annen kommune enn der de bor. Andelen som pendler øker stadig, med unntak av år med nedgang, som for eksempel 2009 og 2015. I 2000 var det 29,4 prosent av de sysselsatte som pendlet til en annen kommune. I 2019 var denne andelen økt til 33,6 prosent. Det er altså litt over 1 av 3 sysselsatte som pendler til en annen kommune.

Hvis vi ser på andelen som pendler over [regionsgrensene](#), kan vi se den samme tendensen. Litt over 20 prosent av de sysselsatte pendler til en annen region.

Figur 1.4.1 Andel av de sysselsatte som pendler.

Regionale variasjoner i pendlingsmønsteret

Nettopendlingen forteller om steder av overskudd eller underskudd av arbeidsplasser. I kartet ser vi [nettopendling til kommuner](#) i 2019. Mindre enn 20 prosent av kommunene har netto innpendling i 2019. Fire av fem kommuner har altså et såkalt underskudd på arbeidsplasser.

Kommunene med størst overskudd av arbeidsplasser i 2019 er Sola, Ullensaker, Hamar og Oslo.

En kunne egentlig like gjerne si at fire av fem kommuner har et overskudd av innbyggere. Det at en kommune har flere innbyggere enn det er arbeidsplasser til kan bety at det er attraktivt å bo der. Kommuner med størst nettoutpendling er Rælingen, Skaun, Gjerdrum og Siljan.

Vi kan også se på [andelen av de sysselsatte som pendler ut](#) av kommunen. Da ser vi at kommunene rundt de største byene har størst andel som pendler ut.

Det samme bildet får vi når vi ser på [andelen som pendler inn](#). Her er det også store andeler i kommunene i storbyregionene.

Regional analyse

År

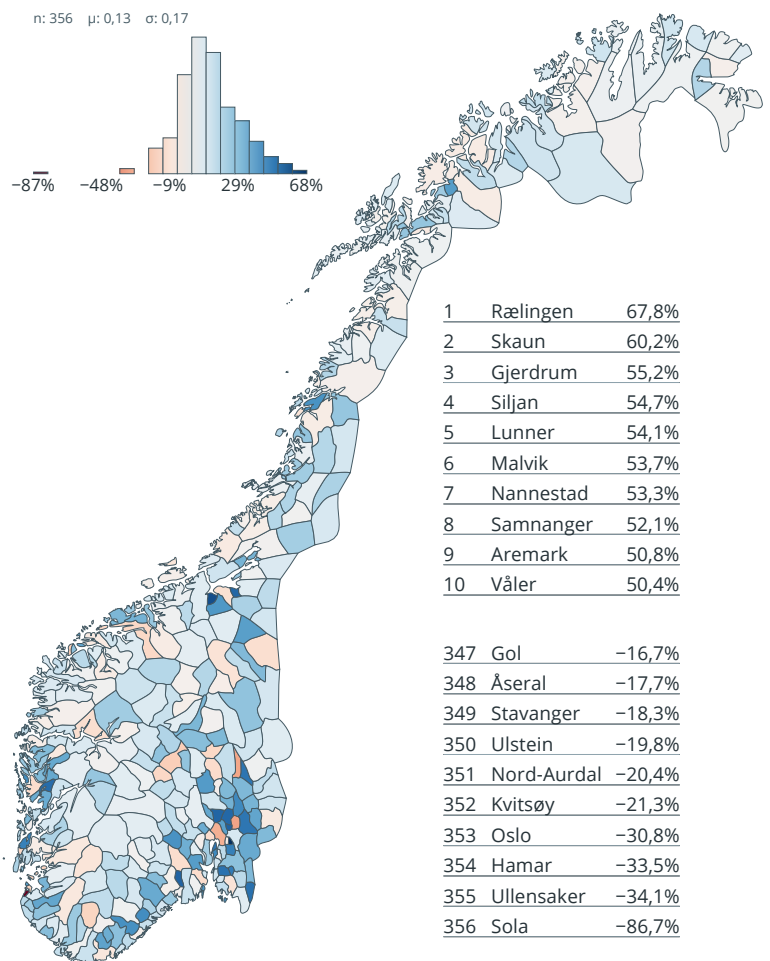
2019

Inndeling

Kommune

Variabel

Nettoutpendlere

Figur 1.4.2 Variasjon i andel pendlere

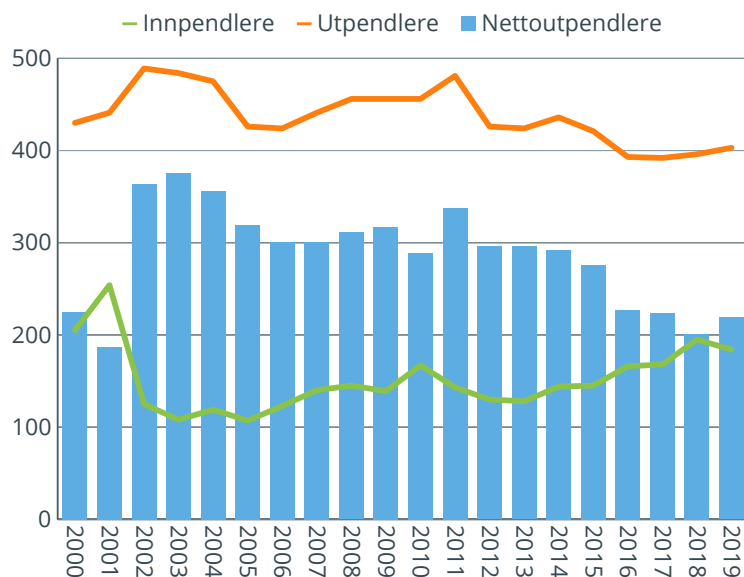
1.4.3

Inn- og utpendling i Vanylven

Figuren viser utviklingen i antall innpendlere, utpendlere og nettoppendling til Vanylven fra 2000 til 2019.

Vanylven har ikke fått flere pendlere siden 2000, selv om antall pendlere generelt øker. Det har blitt færre som pendler både ut og inn av kommunen.

Vanylven har flere som pendler ut av kommunen enn inn. Forskjellen, det vil si arbeidsplassunderskuddet, var på 219 i 2019. Arbeidsplassunderskuddet har blitt mindre siden 2003.

Figur 1.4.3 Antall utpendlere, innpendlere og nettoppendling i Vanylven.

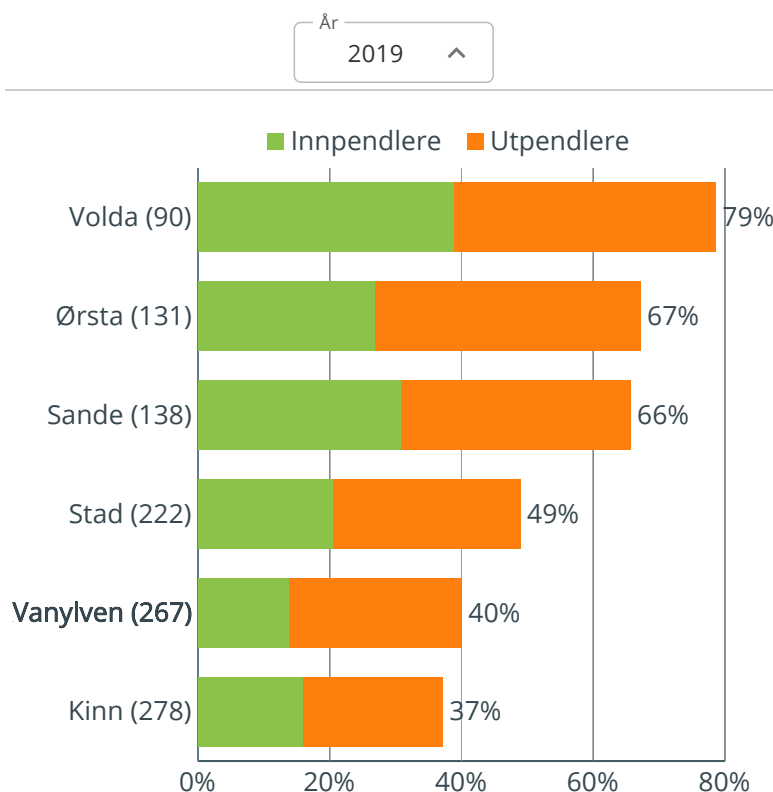
1.4.4

Arbeidsmarkedintegrasjon

Figuren viser andelen som pendler ut og inn fra Vanylven og sammenlikningssteder. Summen av disse andelenes kan brukes som en indikator for arbeidsmarkedintegrasjonen.

Kommuner som Volda, Ørsta og Sande har ganske høy arbeidsmarkedintegrasjon.

Vanylven har lavere arbeidsmarkedintegrasjon enn middels av kommunene. Det pendles inn til 14 prosent av arbeidsplassene, mens 26 prosent av de som er sysselsatt pendler ut av kommunen.

Figur 1.4.4 Andel innpendlere og andel utpendlere. Rangeringsnummer for arbeidsmarkedintegrasjon er vist i parentes.

1.4.5

Innpendling til Vanylven

Figuren viser hvilke steder som har flest innpendlere til Vanylven i 2019. Vi kan også se tilsvarende tall for 2009.

Det er klart flest innpendlere til Vanylven fra Volda og Stad. I 2019 var det 56 personer som pendlet til Vanylven fra Volda. Det har blitt flere innpendlere fra Volda, Stad og Sande de ti siste årene. Det har blitt færre som pendler inn til Vanylven fra Ålesund.

Loading...

Figur 1.4.5 Antall personer som pendler inn til Vanylven.

1.4.6

Utpendling fra Vanylven

Figuren viser hvilke steder som har flest pendlere fra Vanylven i 2019. Vi kan også se tilsvarende tall for 2009.

Det er flest som pendler ut til Ulstein. Det var 59 personer som pendlet fra Aure til Ulstein i 2019. Deretter er det Stad som har flest utpendlere fra Vanylven, 53 personer pendlet den veien.

Ellers er det en del pendling til Kinn, Ålesund, Sande og Ørsta.

Loading...

Figur 1.4.6 Antall personer som pendler til ulike steder fra Vanylven.

Sysselsettingsandeler

Høy sysselsetting - at en stor andel av befolkningen har arbeid - er en viktig kvalitet. Høy sysselsetting gir mindre økonomiske forskjeller mellom folk og høyere skatteinntekter til kommunen. Høy sysselsetting henger også sammen med god folkehelse.

1.5.1

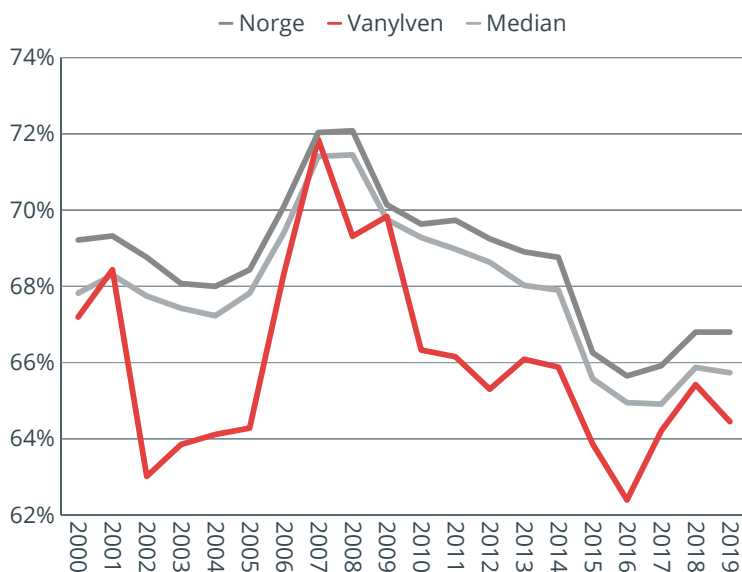
Andel sysselsatte i Norge og Vanylven

Sysselsettingsandelen blir som oftest målt som andelen sysselsatte i befolkningen mellom 15 og 74 år. I figuren kan vi se hvordan denne sysselsettingsandelen har utviklet seg i Vanylven og i Norge siden 2000.

Sysselsettingsandelen i Norge var på topp i 2008, da 72,1 prosent av alle innbyggerne mellom 15 og 74 år var sysselsatt.

Sysselsettingsandelen sank fram til 2016, men har økt etter det. Det var et sterkt fall i 2015 som ikke var reelt, fordi SSB gjorde en endring i måten de registrerer arbeidsplasser det året. Det førte til et fall på omtrent 60 000 arbeidsplasser. Det gjør at sysselsettingsandelen før og etter 2015 ikke er helt sammenliknbare.

Vanylven har hatt lavere sysselsettingsandel enn landsgjennomsnittet i alle år. På slutten av 2019 hadde Aure en sysselsettingsandel på 64,5 prosent mens tilsvarende andel for Norge var 66,8 prosent.

Figur 1.5.1 Prosentvis andel av sysselsatte av befolkningen mellom 15 og 74 år i Vanylven og Norge.

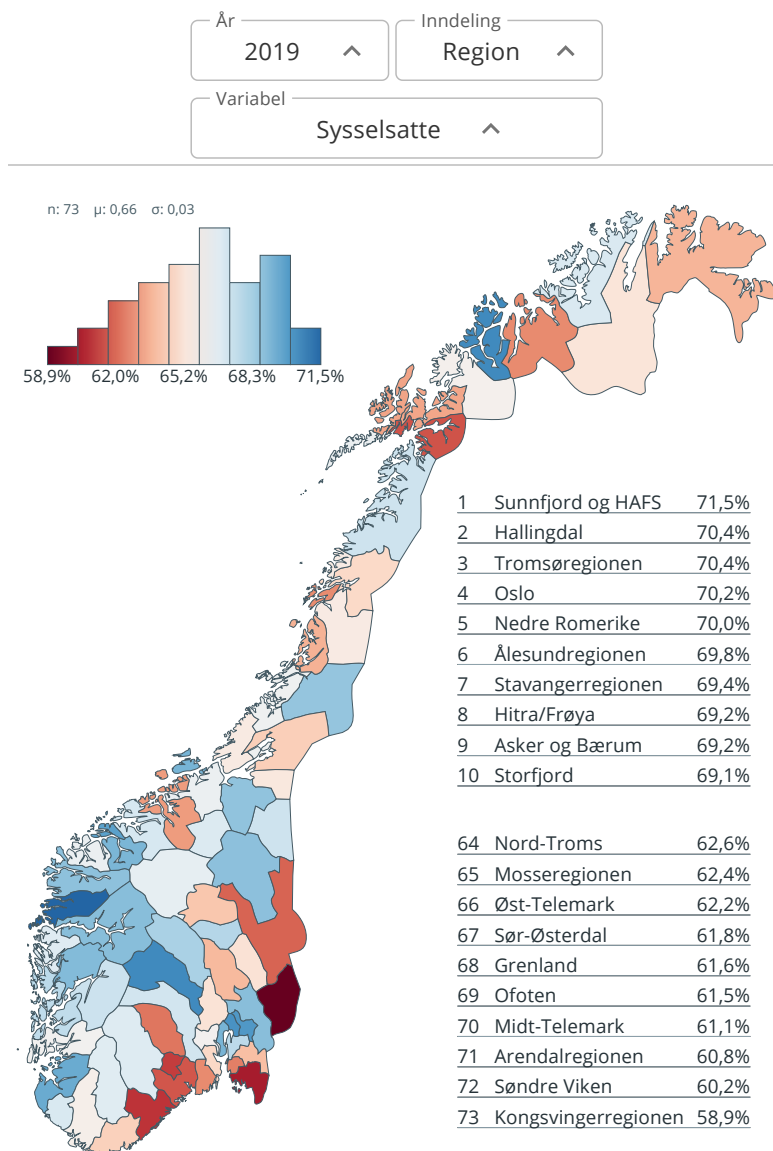
1.5.2

Regionale variasjoner i sysselsettingsandelen

I kartet kan vi se hvordan sysselsettingsandelen varierer mellom de ulike [regionene](#) i Norge i 2019.

Regionene på Vestlandet har generelt høy sysselsettingsandel, mens regionene i Hedmark, Østfold, Agder og Telemark har lav sysselsettingsandel. Sunnfjord og HAFS har den høyeste sysselsettingsandelen av regionene med 71,5 prosent sysselsettingsandel, mens Kongsvingerregionen har lavest sysselsettingsandel med 58,9 prosent.

Dette mønsteret trer også tydelig fram hvis vi ser på [kommunekartet](#).

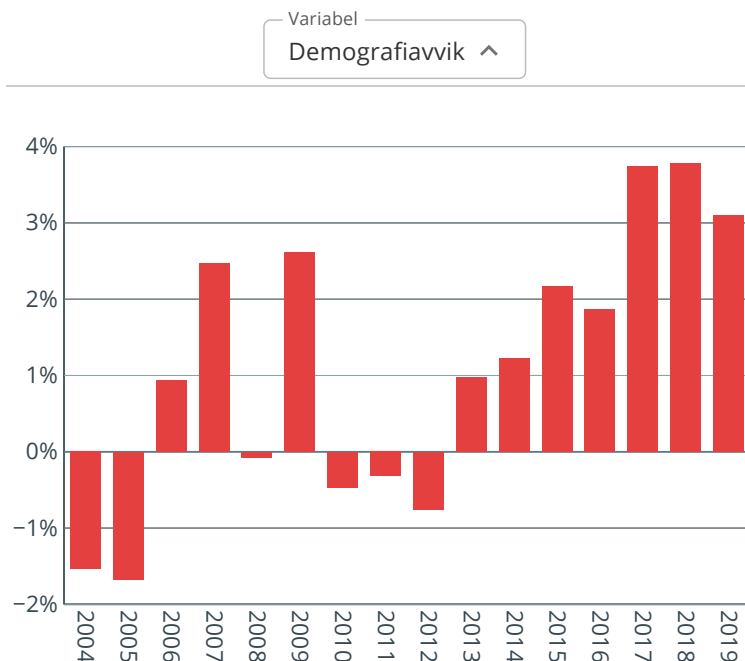
Figur 1.5.2 Variasjon i sysselsettingsandel.

1.5.3

Demografiavvik

Sysselsettingsandelen blir vanligvis målt med andelen av befolkningen mellom 15 og 74 år som er sysselsatt. I de yngste og eldste aldersgruppene er det ganske små andeler som er sysselsatt. Det gjør at sysselsettingsandelen vil kunne variere mye mellom områder med ulike demografisk sammensetning av befolkningen. I figuren har vi vist avvik fra forventet sysselsettingsandel i Vanylven. Her er forventet sysselsettingsandel den andelen som det ville blitt dersom alle alderstrinn hadde samme sysselsettingsandel som landet for kvinner og menn. Hvis det er positive tall er sysselsettingsandelen høyere enn resten av landet etter at vi har justert for befolkningens sammensetning på alder og kjønn.

Når vi korrejerer for befolkningens sammensetning får vi et annet bilde av sysselsettingsandelen i Vanylven. Etter en slik korrigering kommer det fram at Vanylven egentlig har hatt en høyere sysselsettingsandel enn landsgjennomsnittet siden 2013. I 2019 var sysselsettingsandelen i Vanylven 3,1 prosentpoeng høyere enn forventet ut fra befolkningens fordeling på alder og kjønn.

Figur 1.5.3 Avvik fra forventet sysselsettingsandel ut fra alder og kjønn i Vanylven.

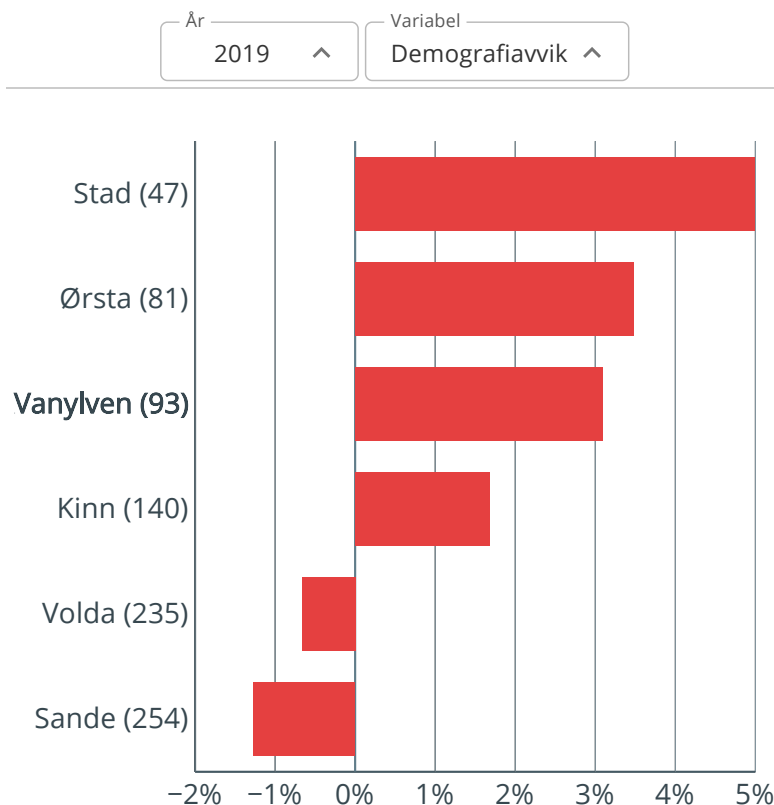
1.5.4

Sysselsettingsandel i Vanylven og sammenlikningssteder.

Hvis vi ser på [sysselsettingsandelen uten å korrigere for alder og kjønn](#), er det de mest sentrale områdene som har høyest sysselsettingsandel.

Figuren med [demografiavviket](#) gir et riktigere bilde av sysselsettingen i Vanylven og sammenlikningsstedene. Områder med positiv verdi har en høyere sysselsettingsandel enn landsgjennomsnittet når vi tar befolkningens sammensetning på alder og kjønn i betraktning.

Vanylven har sammen med kommuner som Stad, Ørsta og Kinn en ganske god sysselsettingsandel etter at vi har korrigert for befolkningens fordeling på alder og kjønn. Nabokommuner som Volda og Sande har en lavere sysselsettingsandel enn forventet.

Figur 1.5.4 Avvik fra forventet sysselsettingsandel ut fra alder og kjønn i Vanylven og sammenlikningssteder.

Del 2: Befolkningsendringer

Befolkningsutvikling

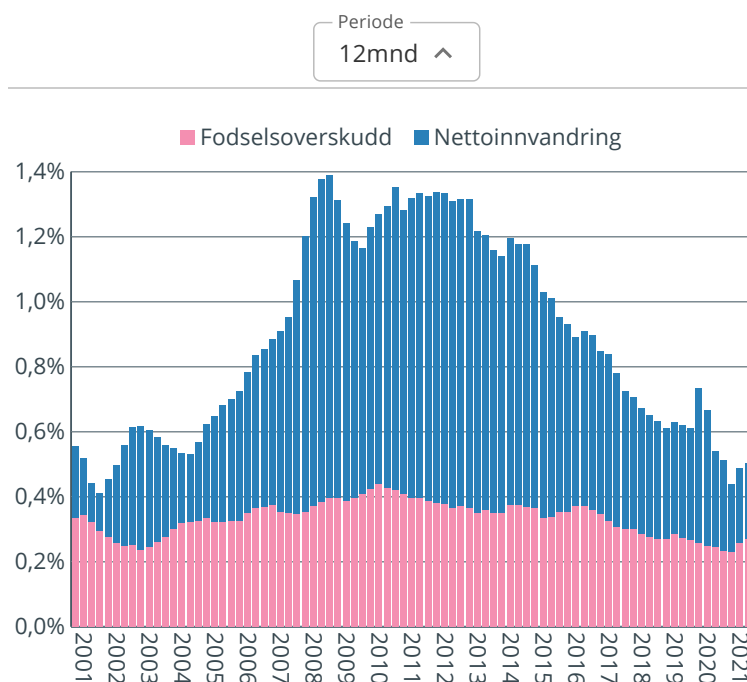
I dette kapitlet skal vi beskrive hovedtrekk i befolkningsutviklingen i Norge, regionale variasjoner og utviklingen i Vanylven, før vi går mer detaljert inn i årsaker til de regionale variasjonene i befolkningsutviklingen i den neste tre kapitlene.

2.1.1

Utvikling i Norge

Befolkningsveksten i Norge skjøt fart etter 2005, da innvandringen til Norge økte sterkt. Samtidig ble fødselsoverskuddet litt større. I perioden 2007 til 2015 var veksten i folketallet i Norge godt over én prosent hvert år. Etter 2015 har innvandringen gått nedover, samtidig som at fødselsoverskuddet har blitt lavere. Folketallet i Norge økte med 0,43 prosent i 2020. Vi må tilbake til 2001 for å finne en periode med lavere befolkningsvekst. I 2020 var fødselsoverskuddet litt under 0,23 prosent. Det er det laveste som er målt.

I de første to kvartalene i 2021 har fødselsbalansen noe overraskende tatt seg opp. Det har blitt født flere barn, noe som tyder på at fruktbarheten har økt etter mange år med nedgang. Nettoinnvandringen har endret seg lite. Befolkningsveksten på årsbasis har økt de siste to kvartalene. Årsveksten nå er litt over 0,5 prosent.

Figur 2.1.1 Befolkningsendringer siste 12 måneder i Norge målt hvert kvartal og dekomponert i nettoinnvandring og fødselsoverskudd.

2.1.2

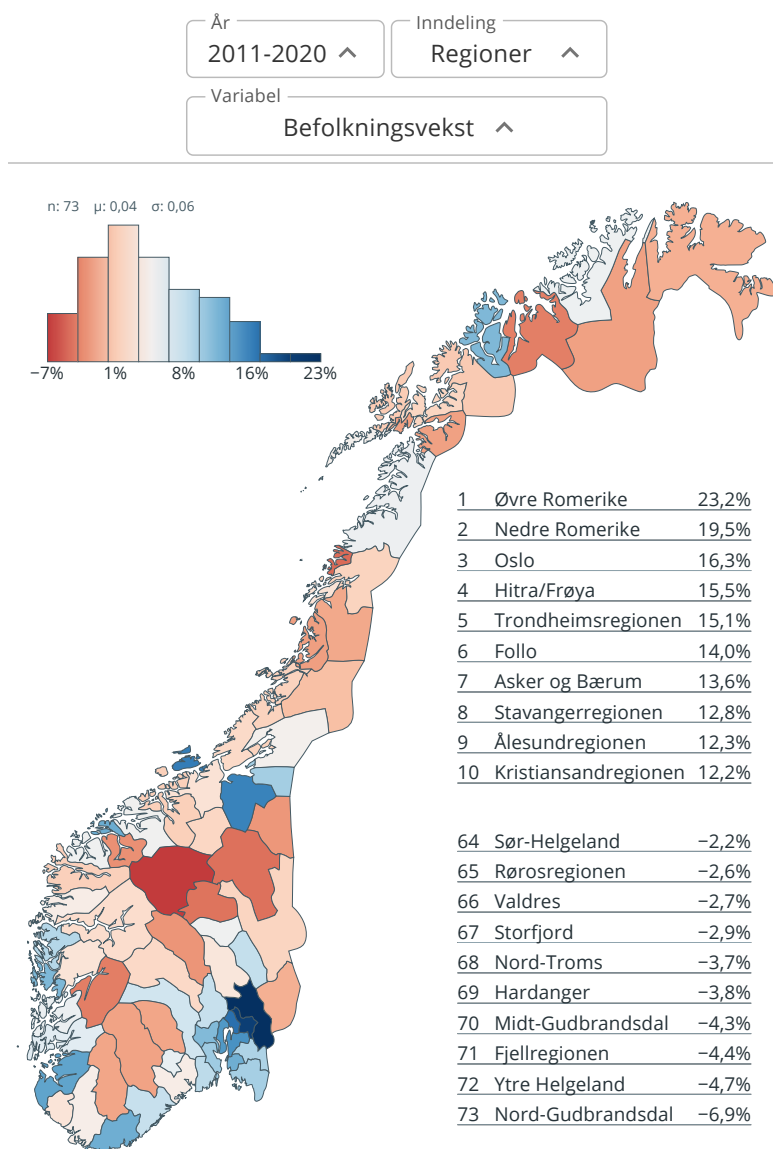
Regionale variasjoner i Norge

Veksten i folketallet er ujevnt fordelt mellom regionene i Norge i [den siste tiårsperioden](#). Ni av regionene med sterkest befolkningsvekst i denne perioden er regioner rundt de største byene Oslo, Trondheim, Stavanger og Ålesund. Unntaket er Hitra/Frøya.

Det er for det meste forskjeller i [nettoflytting](#) som skaper dette mønsteret. Øvre Romerike hadde en nettoflytting på 19,0 prosent av folketallet i denne perioden, mens Ytre Helgeland hadde netto utflytting på 3,5 prosent (inkludert nettoinnvandring).

[Fødselsoverskuddet](#) bidrar også til sentraliseringen av befolkningen. Oslo har hatt det største fødselsoverskuddet i denne tiårsperioden. Oslo hadde et fødselsoverskudd som tilsvarte 9,6 prosent av folketallet i den siste tiårsperioden. Kongsvingerregionen, som hadde et fødselsunderskudd tilsvarende 5,0 prosent.

Ser vi på variasjoner i fødselsoverskuddet i perioden [2000-2002](#), kan vi se at da var det Tromsøregionen, Stavangerregionen og Vest-Finnmark som hadde det største fødselsoverskuddet. Oslo var da ikke på listen over de ti regionene med høyest fødselsoverskudd.

Figur 2.1.2 Regionale variasjoner i Norge.

Regionale trender

I tabellen kan vi se den [relative befolkningsveksten](#) og hvordan denne har utviklet seg de tre siste årene. Den relative veksten er veksten på stedet fratrukket den nasjonale veksten. Akershus, Vestfold og Østfold har den sterkeste befolkningsveksten nå. Vi kan se at befolkningsveksten i Oslo har stupe de siste kvartalene og blitt lavere enn landsgjennomsnittet.

[Fødselsoverskuddet](#) har ikke endret seg mye, når vi ser stedene relativt til hverandre.

Det som skjedde fram til 2020, var at [nettoflyttingen](#) ble mer sentraliserende. Oslo og Akershus hadde høyest nettoinnflytting i 2019, mens de mer typiske distriktsfylkene hadde en negativ trend i nettoflyttingen fram til og med 2019. Fra 4. kvartal 2019 til 2. kvartal 2021 har nettoflyttingen til Oslo gått fra å være 0,5 prosentpoeng høyere enn landet til 0,8 prosentpoeng lavere enn landet. Det er sannsynlig at dette er en koronaeffekt. De (gamle) fylkene som har høyest nettoinnflytting nå, er Akershus, Vestfold og Østfold. Det kan se ut til at mange av de som flytter ut fra Oslo havner i disse fylkene.

[Den innenlandske nettoflyttingen](#) er nå klart høyest i Akershus, Østfold og Vestfold. Det er fylker som har fått økt innenlands tilflytting. Oslo har nå sterk innenlands nettoutflytting. De typiske distriktsfylkene har nå litt mindre innenlands netto utflytting enn tidligere.

[Nettoinnvandringen](#) er nå høyest i Troms, Nordland og Oppland og lavest i Møre og Romsdal.

	2018K3	2018K4	2019K1	2019K2	2019K3	2019K4	2020K1	2020K2	2020K3	2020K4	2021K1	2021K2
Østfold	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,1	0,1	0,2	0,2	0,4	0,4	0,4
Akershus	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5	0,5	0,6	0,7	0,9	1,0
Oslo	0,5	0,5	0,7	0,8	0,9	1,1	0,9	0,7	0,5	0,1	-0,2	-0,2
Hedmark	-0,3	-0,4	-0,3	-0,4	-0,3	-0,5	-0,6	-0,5	-0,6	-0,5	-0,2	-0,2
Oppland	-0,7	-0,8	-0,9	-0,8	-0,8	-0,8	-0,9	-0,9	-1,0	-0,8	-0,7	-0,8
Buskerud	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2
Vestfold	0,3	0,2	0,1	0,0	-0,1	-0,1	0,1	0,3	0,5	0,5	0,5	0,4
Telemark	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	-0,8	-0,7	-0,6	-0,5	-0,5	-0,3	-0,4	-0,4
Aust-Agder	-0,1	-0,2	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,2
Vest-Agder	-0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Rogaland	-0,2	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Hordaland	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	-0,1
Sogn og Fjordane	-1,0	-1,0	-0,9	-0,9	-1,0	-0,9	-0,8	-0,8	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Møre og Romsdal	-0,4	-0,4	-0,5	-0,5	-0,5	-0,6	-0,6	-0,5	-0,5	-0,3	-0,3	-0,5
Sør-Trøndelag	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,2
Nord-Trøndelag	-0,4	-0,5	-0,7	-0,8	-0,9	-1,0	-0,8	-0,8	-0,8	-0,7	-0,8	-0,7
Nordland	-0,6	-0,6	-0,8	-0,8	-1,0	-1,1	-1,0	-1,0	-0,9	-0,8	-0,7	-0,7
Troms	-0,2	-0,2	-0,5	-0,8	-1,0	-1,1	-0,7	-0,6	-0,6	-0,7	-0,8	-0,7
Finnmark	-1,0	-1,0	-1,1	-1,0	-1,0	-1,3	-1,2	-1,5	-1,6	-1,5	-1,5	-1,5

Figur 2.1.3 Relativ befolkningsvekst siste 12 måneder målt hvert kvartal.

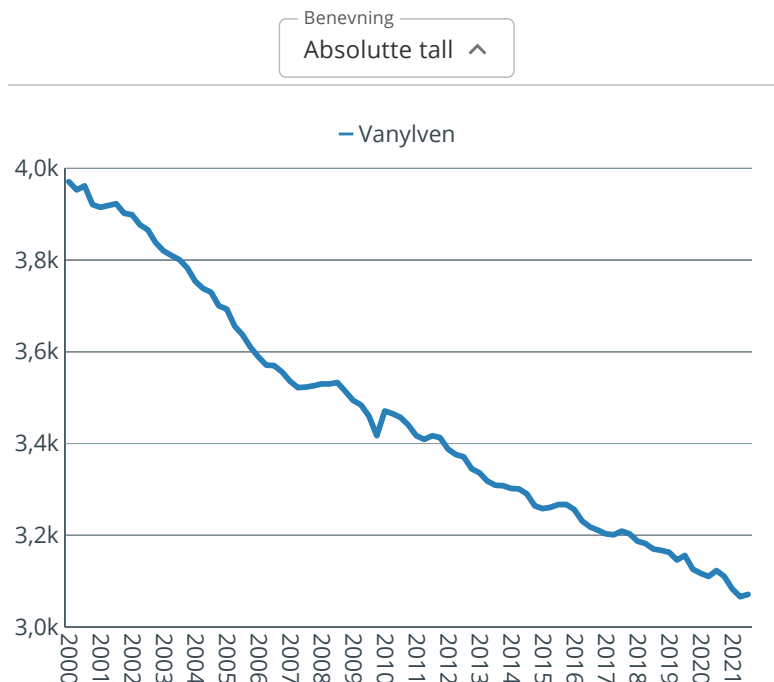
2.1.4

Befolkningsvekst i Vanylven

I figuren ser vi utviklingen av folketallet i Vanylven i [absolutte tall](#) siden begynnelsen av 2000.

Vi kan også velge å se utviklingen [indeksert](#) og sammenlikne med landsgjennomsnittet.

Vi har justert for grensereguleringen mellom Vanylven og Sande i 2002. Folketallet i det sammenslåtte Vanylven har gått ned med 22,7 prosent siden 2000. I starten av 3. kvartal 2021 var det 3 071 innbyggere i kommunen. Det ble litt vekst i 2. kvartal 2021.

Figur 2.1.4 Utvikling i folketallet i Vanylven, målt på slutten av hvert kvartal.

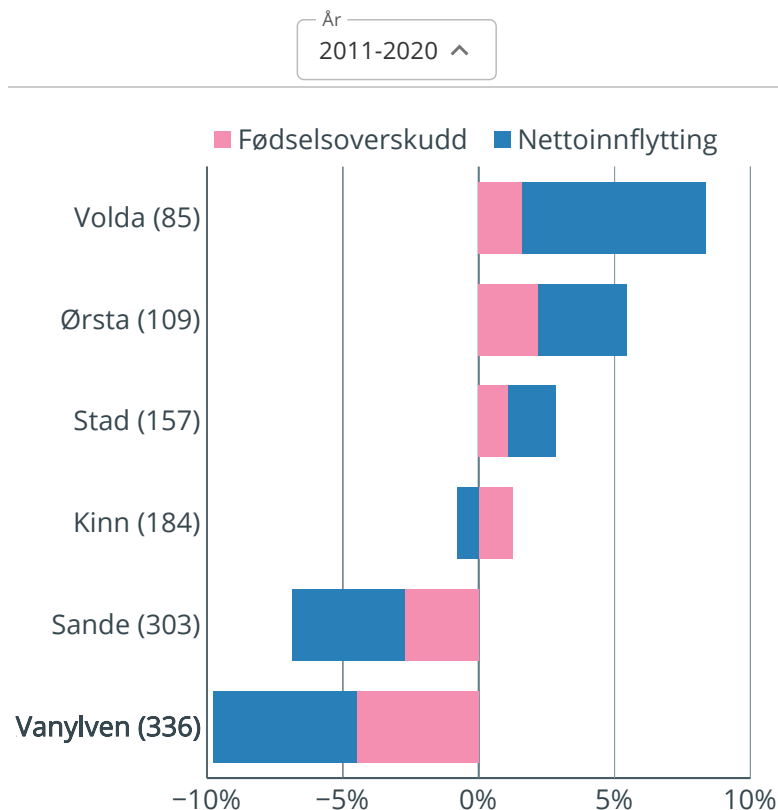
2.1.5

Befolkningsvekst sammenlikning

I figuren kan vi se befolkningsveksten i Vanylven og sammenlikningsstedene i [den siste tiårsperioden](#). Befolkningsveksten er dekomponert i fødselsoverskudd og nettoflytting.

Vanylven har hatt en nedgang i folketallet på 9,8 prosent i den siste tiårsperioden. Fødselsbalansen var negativ tilsvarende 4,5 prosent av folketallet. Nettoflyttingen har vært negativ tilsvarende 5,3 prosent av folketallet

I [2020](#) ble det en netto utflytting på 0,3 prosent av folketallet samtidig som at det var et fødselsunderskudd på 0,8 prosent.

Figur 2.1.5 Befolkningsvekst fordelt på fødselsoverskudd og nettoinnflytting (inkludert innvandring).

2.1.6

Befolkningsvekst dekomponert

Figuren viser [befolkningsveksten dekomponert](#) i fødseloverskudd, netto innenlands flytting og netto innvandring i 12-måneders perioder, målt hvert kvartal i Vanylven.

Vanylven har etter hvert fått et ganske stort fødselsunderskudd. Kommunen må dermed ha ganske stor netto innflytting for å ikke få nedgang i folketallet.

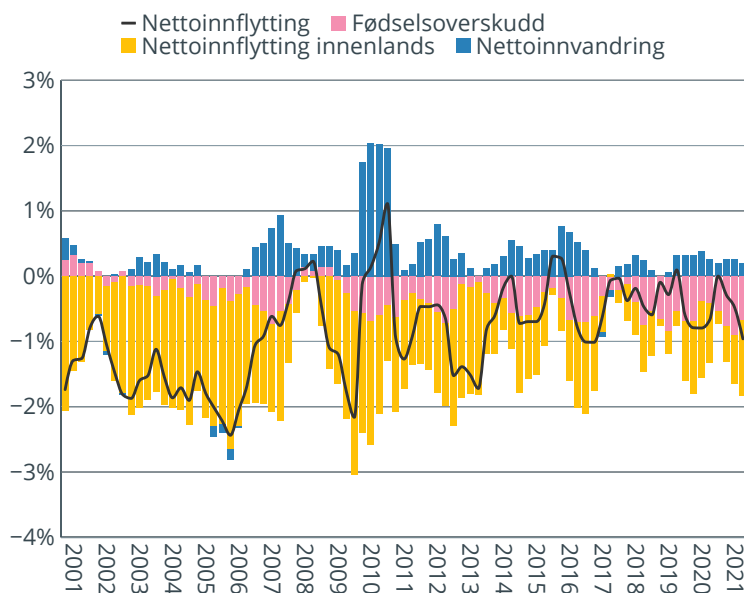
I 2010 var det stor nettoinnvandring, men i det siste året har det vært lite innvandring til Vanylven.

Den innenlandske flyttebalansen har vært negativ i alle periodene.

Ser vi disse tallene [relativt til Norge](#), vi vi se at Vanylven har mye lavere fødselsbalanse enn landet. Innvandringen til Vanylven var høyere enn landsgjennomsnittet i noen korte perioder. I de andre periodene har nettoinnvandringen til Vanylven vært lavere enn landsgjennomsnittet (i forhold til innbyggertallet).

Relativ
Nei ^

Periode
12mnd ^

Figur 2.1.6 Befolkningsveksten dekomponert i 12-måneders perioder, målt hvert kvartal.

Født og døde

I forrige kapittel viste vi fødselsbalansen i Norge og i Vanylven. Fødselsbalansen er forskjellen mellom antall fødte og antall døde, gjerne målt i prosent av folketallet. I dette kapitlet skal vi analysere hva som driver utviklingen i Norge, hva som skaper regionale variasjoner i antall fødte og døde og et nærbilde på utviklingen i Vanylven.

2.2.1

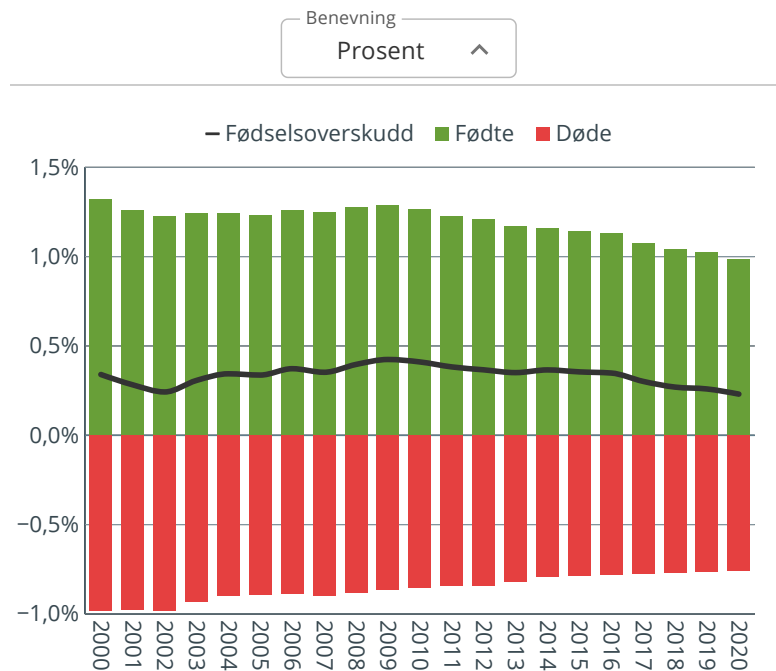
Fødte og døde i Norge

Antall fødsler har gått ned i Norge siden 2009, både i absolutte tall og som andel av folketallet. Det kommer av at fruktbarheten til norske kvinner har gått ned. I 2009 var fødselsratane i Norge tilsvarende at en gjennomsnittskvinne ville fått 1,98 barn i løpet av livet. I 2020 var dette tallet sunket til 1,48. Det har aldri blitt registrert lavere fruktbarhetstall i Norge.

Tallet på døde har også blitt lavere. Det er fordi dødeligheten har blitt lavere, det vil si at folk lever lenger.

Siden 2009 har nedgangen i antall fødte vært høyere enn nedgangen i tallet på døde. Det har gjort at fødselsbalansen i Norge har sunket fra 0,44 prosent i 2009 til 0,23 prosent i 2019.

I absolutte tall var det 52 979 fødte i Norge i 2020. Til sammenlikning var det 61 807 som ble født i Norge i 2009.

Figur 2.2.1 Andel fødte, døde og fødselsoverskuddet i Norge i prosent av folketallet.

2.2.2

Regionale variasjoner i fødte og døde

Antall fødte i forhold til folketallet har vært høyest i Oslo i den siste tiårsperioden, fulgt av Stavanger, Bergen og Trondheimsregionen.

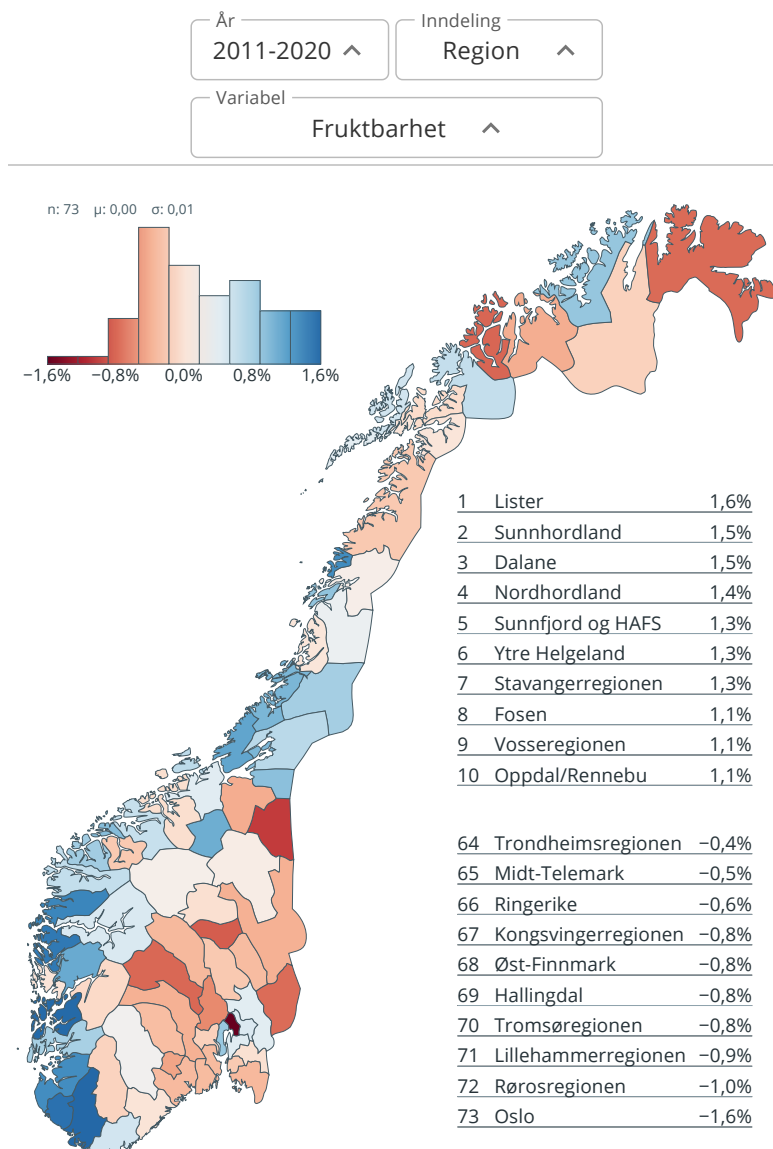
Forventet antall fødte er beregnet på bakgrunn av antall kvinner i ulike alderstrinn i fødedyktig alder og med gjennomsnittlige fødselsrater i det aktuelle året. Da ser vi at Oslo også har høyest antall forventede fødsler, fordi de har en stor andel unge kvinner i befolkningen.

Vi kan deretter se variasjonene i relativ fruktbarhet. Det er ganske enkelt differansen mellom forventet og faktisk antall fødte. Da ser vi at regionene Lister og Sunnhordland hadde et antall ekstra fødsler utover forventet verdi som tilsvarte 1,6 prosent av folketallet i den siste tiårsperioden, mens Oslo hadde lavest fruktbarhet.

Antall døde i forhold til folketallet varierer også en del, fra 12,3 prosent i Kongsvingerregionen til 6,4 prosent i Stavangerregionen.

Variasjonene i andelen døde er i stor grad forventet ut fra andelen eldre i befolkningen. Forventet andel døde er lavest i Tromsøregionen, men høyest i Hardanger.

Det er også variasjon i dødeligheten. Regionen Storfjord på Sunnmøre har lavest dødelighet av regionene, mens Øst-Finnmark har høyest. Variasjonene i dødelighet betyr faktisk mer for variasjonen i befolkningsvekst mellom regionene enn variasjonene i fruktbarhet.

Figur 2.2.2 Regionale variasjoner i andel fødte, døde, forventet andel fødte og døde, fruktbarhet og dødelighet.

2.2.4

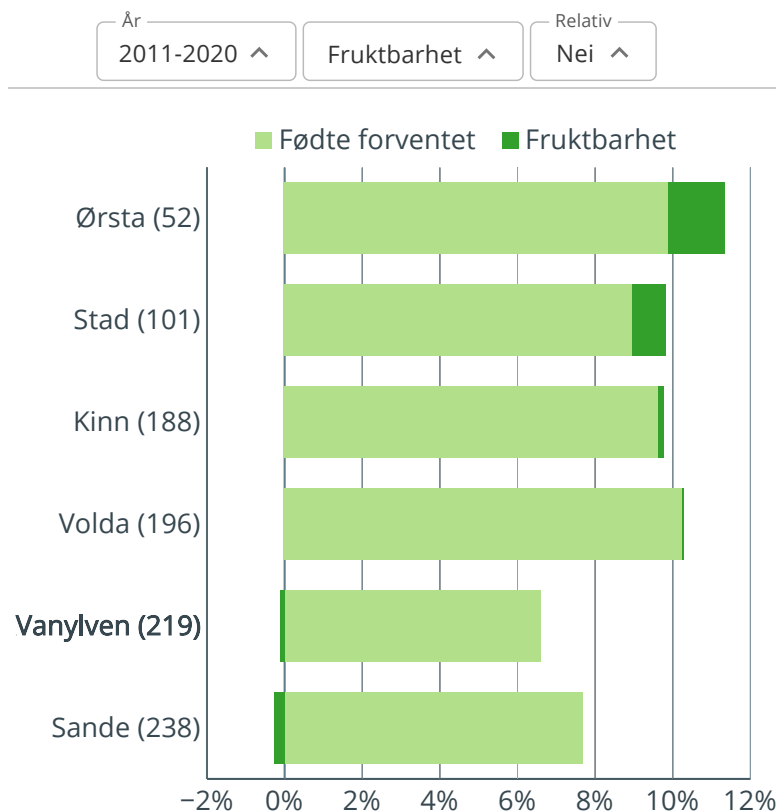
Fruktbarhet og dødelighet, sammenlikning

I figuren kan vi se [forventet antall fødte](#) ut fra andelen kvinner i fødedyktig alder og relativ fruktbarhet i Vanylven og sammenlikningsstedene i den siste tiårsperioden. Forventet antall fødte er beregnet ut fra antall kvinner i ulike alderstrinn med samme fødselsrater som landet.

Tilsvarende kan vi se [forventet antall døde](#) ut fra alders og kjønnsfordeling og dødeligheten. Her er forventet antall døde beregnet ut fra antall kvinner og menn i ulike alderstrinn med gjennomsnittlige dødsrater.

Hvis vi ser på [antall fødte relativt til landet](#), kan vi se at antall fødte var forventet å være 4,0 prosent lavere i forhold til folketallet ut fra andelen kvinner i fødedyktig alder i den siste tiårsperioden. Vanylven har også hatt litt lavere fruktbarhet enn landsgjennomsnittet. Det har redusert antall fødte tilsvarende 0,1 prosent av folketallet i denne perioden.

Vi kan også se [antall døde relativt til landet](#). Vanylven har en stor andel eldre i befolkningen og det er således forventet høyere antall døde, tilsvarende 4,5 prosent av befolkningen. Vanylven har imidlertid en lavere dødelighet enn landsgjennomsnittet, slik at antall døde har vært lavere enn forventet. En lever lengre i Vanylven enn ellers i landet. Vanylven har faktisk tiende lengste gjennomsnittlige levealder av kommunene i Norge.

Figur 2.2.4 Forventet andel fødte og døde i befolkningen, samt relativ fruktbarhet og dødelighet.

2.2.5

Fruktbarhet og dødelighet i Vanylven.

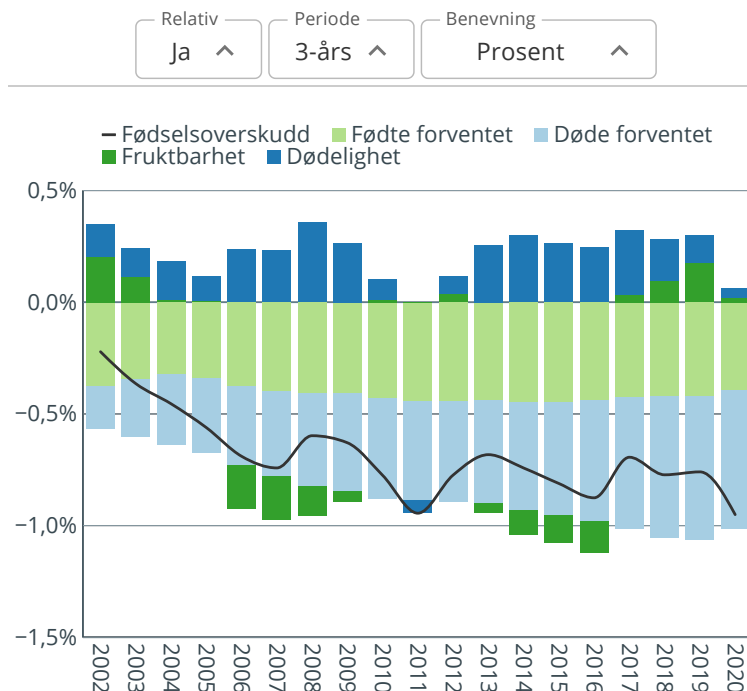
I figuren viser vi en analyse av hvorfor fødselbalansen i Vanylven avviker fra landets. Det er fire drivkrefter som kan forklare dette. Forventet antall fødte er et resultat av hvor mange kvinner i fødedyktig alder det er i befolkningen i Vanylven. Forventet antall døde er knyttet til andel eldre i befolkningen. Forventet fødselsbalanse relativt til landet vil da være summen av forventet antall fødte og døde.

Relativ fruktbarhet viser om det fødes flere eller færre enn forventet, på samme måte som relativ dødelighet viser om Vanylven har flere eller færre antall døde enn forventet.

Vanylven hatt vekselvis hatt lavere og høyere fruktbarhet enn gjennomsnittet.

Dødeligheten har vært lavere enn i resten av landet i alle årene unntatt i 2011.

Regional analyse

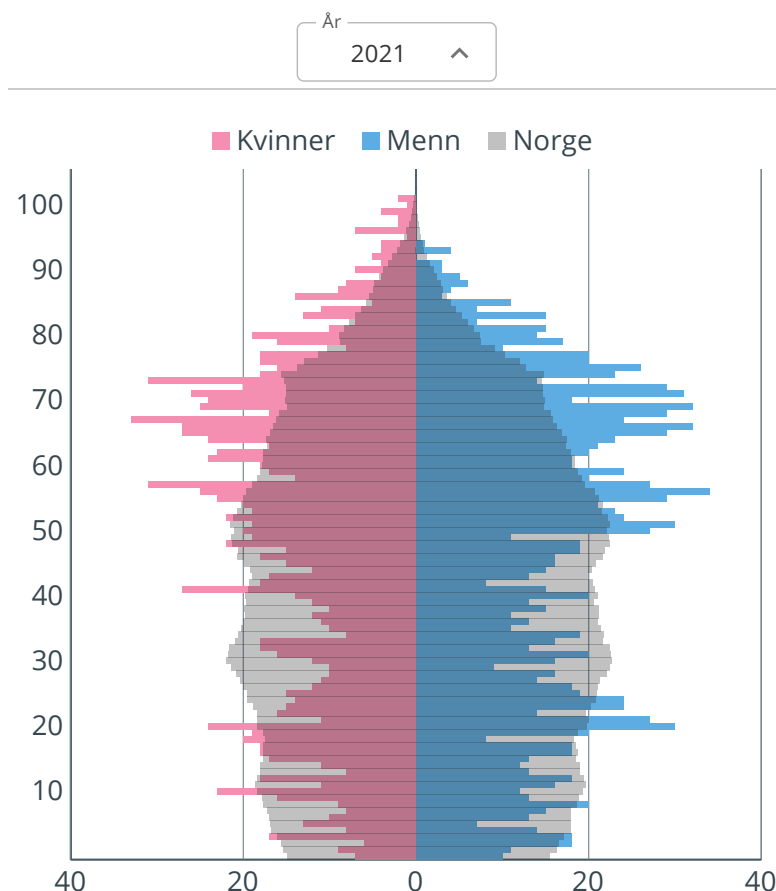
Figur 2.2.5 Utviklingen fødselsbalansen i Vanylven dekomponert i forventet andel fødte og døde, fruktbarhet og dødelighet.

2.2.6

Innbyggere etter kjønn og alder

Befolkningens fordeling på alder og kjønn har stor betydning for antall fødte og døde. I figuren har vi vist antall innbyggere i Vanylven etter kjønn og alder. Skyggen viser fordelingen i Norge etter alder og kjønn. Vi kan da se hvilke aldersgrupper som Vanylven har relativt mange av i forhold til landet. Steder med mange eldre vil normalt få flere døde. Steder med en stor andel kvinner i fødedyktig alder får normalt flere fødte. Denne alderspyramiden vil dermed kunne forklare forskjeller i fødselsbalansen.

Det er litt lettere å se mønstrene hvis vi velger [de siste fem årene](#). Da kan vi se at Vanylven har høyere andeler av eldre enn landet. Det er lavere andel innbyggere mellom 20 og 50 år. Det gir også lavere andeler av de minste barna. Dette er en sterkt ugunstig aldersfordeling med tanke på vekst i de neste årene.

Figur 2.2.6 Antall innbyggere etter kjønn og alder i Vanylven. Skyggen viser hvordan fordelingen på kjønn og alder er i Norge.

Flytting

I dette kapitlet skal vi se nærmere på flyttemønstrene. Vi har sett på nettoflyttingen i kapittel 2.1, men nå ønsker vi å se nærmere på bruttoflytting, flytting etter alder og regionale variasjonen i nettoinnvandring og innenlands nettoflytting.

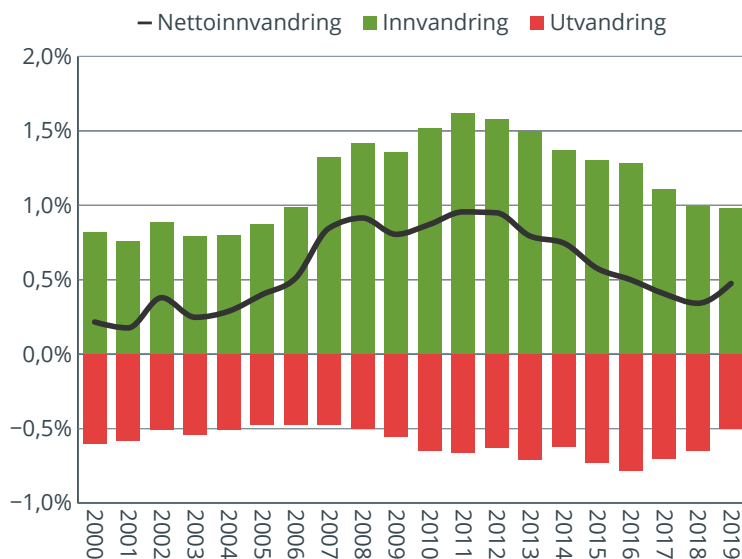
2.3.1

Innvandring Norge

Nettoinnvandringen til Norge er differansen mellom antall som innvandrer og antallet som utvandrer.

Innvandringen til Norge var høyest i 2011. Etter det har det blitt gradvis færre innvandrere. Det ble bare en liten nedgang i innvandringen i 2019.

Utvandringen økte fram til 2016. Dette er en naturlig konsekvens av at det har blitt en større andel innvandrere i befolkningen. Når en del av disse vender hjem blir det registrert som utvandring. Likevel har utvandringen blitt mindre de siste tre årene, særlig i 2019. Som tidligere nevnt er den lave utvandringen i 2019 en følge av endrede rutiner for registrering av utvandring. Fallet i utvandring i 2019 førte til at nettoinnvandringen til Norge tilsynelatende økte dette året.

Figur 2.3.1 Antall innvandrere, utvandrere og nettoinnvandring til Norge i prosent av folketall.

2.3.2

Flyttinger og alder Norge

Det er aldersgruppen 19 til 30 år som flytter oftest, år vi ser på [flytting mellom kommuner i Norge](#). Etter 30 år faller flyttetilbøyeligheten og blir så mindre og mindre etter alder. Det er også mange barn i førskolealder som flytter, mens barn i skolealder flytter ganske sjelden.

[Innvandringen](#) har det samme mønsteret. Det er mange innvandrere i 20-årene og små barn. For de over 60 er det netto utvandring.

Det betyr at steder med stor netto innflytting som hovedregel får en yngre befolkning og etterhvert bedre fødselsbalanse. Omvendt vil steder med netto utflytting forgubbes og fødselsbalansen svekkes fordi de mister unge kvinner mens de eldre blir igjen.

År
 2000-2019 ^

Variabel
 Innenlands ^

Figur 2.3.2 Antall som flytter til en norsk kommune etter alderstrinn.

Regionale variasjoner i flyttemønsteret

Kartet viser [innenlands nettoflytting i alle aldersgrupper](#), kan vi se at det er et sterkt sentraliserende flyttemønster. Sentrale regioner får innflytting, mens distriktsregioner har utflytting.

Ser vi på [nettoflyttingen i aldersgruppen 19-29 år](#), vil vi se at Oslo, Trondheims- Bergen- og Tromsøregionen har svært stor innenlands innflytting i denne aldersgruppen. I tillegg til disse fire er det bare Øvre Romerike og Stavangerregionen som har netto innenlandsk innflytting i denne aldersgruppen. Det er altså et sterkt sentraliserende flyttemønster i denne aldersgruppen og det er i denne aldersgruppen at det flyttes mest.

Ser vi på [nettoflyttingen til personer over 30 år](#), kan vi se at Oslo har høyest nettoutflytting. Da skjer det en utflytting til regionene omkring Oslo. Trondheim- og Bergenregionen har også netto utflytting, mens deres naboregioner Stordalsregionen og Nordhordland har netto innflytting. Distriktsregionene har stort sett netto utflytting.

[Nettoinnvandringen](#) har ikke dette sentraliserende mønsteret. Mange regioner i distriktene har hatt høy innvandring, mens mange sentrale regioner har hatt lav innvandring. Det er imidlertid ikke et entydig mønster at distriktsregionene har høyest nettoinnvandring. Flere sentrale regioner har også høy nettoinnvandring, som Oslo og Stavangerregionen. Innvandringen synes derfor å være upåvirket av sentralitet.

Regional analyse

År 2000-2019 ^	Inndeling Region ^
Variabel Nettoinnflytting innenlands ^	Aldersgruppe Alle ^

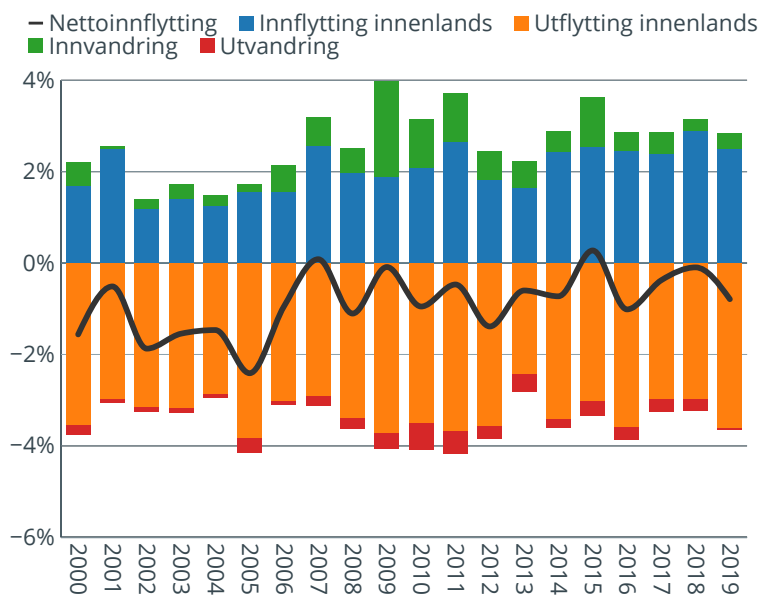
Figur 2.3.3 Nettoflytting i prosent av folketallet i valgt gruppe.

2.3.4

Flytting dekomponert i Vanylven

I figuren kan vi se bruttoflyttingen til Vanylven og hvordan de ulike komponentene bidrar til nettoflyttingen i alle årene etter 2000.

Det er et stort antall som flytter inn og ut, selv om nettoflyttingen er liten i forhold til folketallet.

Figur 2.3.4 Inn- og utflytting Vanylven.

2.3.5

Flyttinger og alder i Vanylven

I figuren kan vi se hvordan innflytting, utflytting og nettoflytting varierer i Vanylven etter alderstrinn, inkludert innvandring i perioden 2000 til 2019.

Vi kan se at Vanylven taper innbyggere mellom 20 og 30 år. I de andre aldersgruppene har det vært omtrent balanse mellom inn- og utflytting.

Ser vi på de [innenlandske flyttetallene](#), kan vi se at Vanylven taper unge, i 20-årene.

[Nettoinnvandringen](#) har virket foryngende i det at det er størst nettoinnvandring for personer i 20- og 30-årene og barn.

Variabel

Nettoinnflytting
^

Figur 2.3.5 Inn- utflytting og nettoflytting etter alder til Vanylven i perioden 2000-2019.

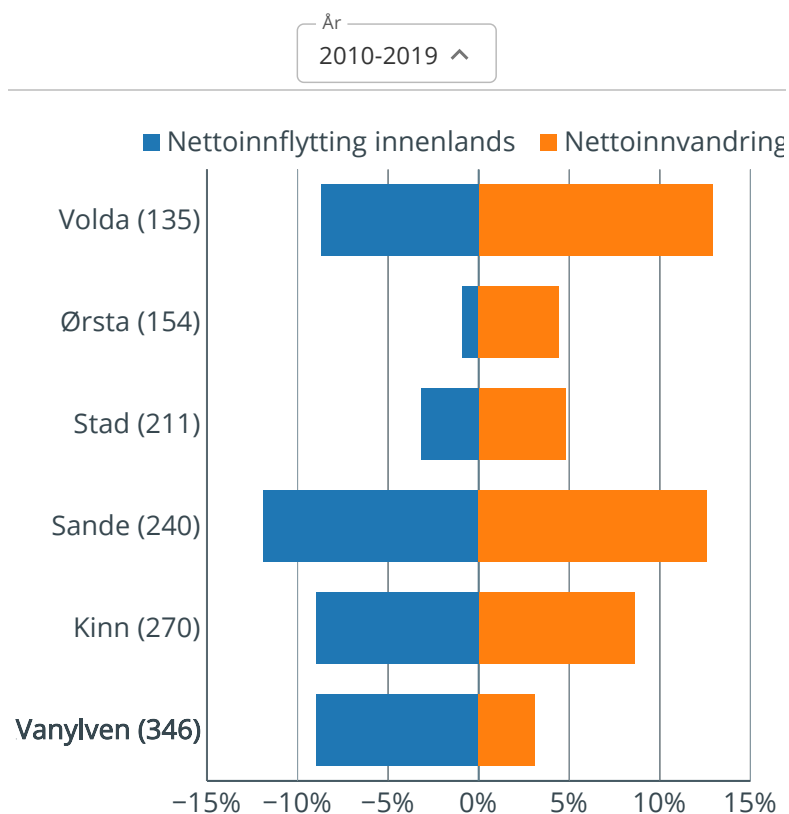
2.3.6

Innenlands flytting og innvandring

I figuren kan vi se hvordan den samlede nettoflyttingen fordeler seg på innvandring og innenlands flytting i Vanylven og sammenlikningsstedene i [den siste tiårsperioden](#).

Vanylven har hatt ganske lite innvandring sammenliknet med andre kommuner.

Det er et generelt trekk at kommuner som har uvanlig stor innvandring også har negativ innenlands flytting. Det viser at mange innvandrere flytter videre til en annen kommune i Norge. Det gjelder spesielt flyktninger. Vanylven har imidlertid hatt ganske stor netto innenlands utflytting selv om innvandringen har vært forholdsvis lav.

Figur 2.3.6 Nettoflyttingen brutt ned på innenlands flytting og nettoinnvandring.

Del 3: Bostedsattraktivitet

Bostedsattraktivitet - teori

I dette kapitlet skal vi gi en konsentrert beskrivelse av hvordan vi beregner forventet nettoflytting til steder. Det er to forhold som er viktige for å forklare nettoflyttingen til et sted. Det er arbeidsplassutviklingen i og omkring stedet og det er stedets sentralitet. Noen steder får bedre flyttetall enn forventet. Disse stedene er attraktive som bosted, ettersom de enten har fått flere innflyttere enn forventet eller lavere utflytting enn forventet.

3.1.1

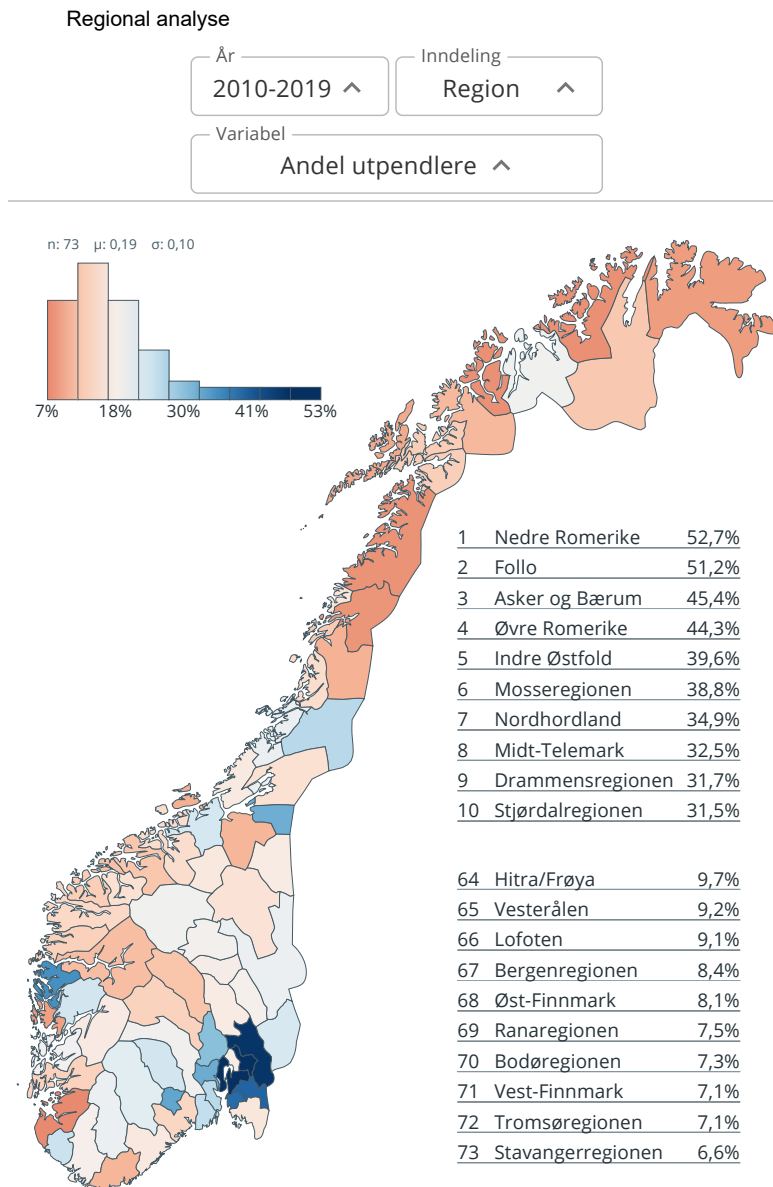
Regionale mønstre i flytting og arbeidsplassvekst

Det er opplagt av en del av flyttingen har sammenheng med tilgjengelighet av arbeid. Dermed er det naturlig at forskjeller i arbeidsplassvekst mellom steder vil være en forklaring til nettoflyttingen. Når vi skal beregne effekten som arbeidsplassveksten har for nettoflytting til ulike steder, må vi ta med i beregningene at mange pendler til andre steder enn de bor. Det betyr at det ikke bare er arbeidsplassveksten på stedet som har betydning for flyttetallene, men også arbeidsplassveksten i steder der befolkningen pendler.

Andelen som pendler ut varierer sterkt mellom kommuner. I Rælingen kommune pendlet 85,3 prosent av de som var sysselsatt til en annen kommune i 2019. Da blir arbeidsplassveksten i egen kommune mindre viktig for flyttetallene enn veksten i kommunene det pendles til. I en kommune som Tromsø, hvor 93,1 prosent arbeider i egen kommune blir arbeidsplassveksten i egen kommune viktigst.

Effekten av arbeidsplassveksten i egen kommune på flyttingen blir dermed skapt av hvor sterk veksten har vært kombinert med andelen som arbeider i egen kommune. I kartet kan vi se at de kommunene som har fått nettoflyttingen sterkest stimulert i den siste tiårsperioden er Frøya, Flatanger og Gamvik, altså distriktskommuner. Det er en viss positiv sammenheng mellom arbeidsplassveksten i egen kommune og sentralitet, men denne er ikke svært sterk.

Effekten av arbeidsplassvekst i nabokommuner på nettoflyttingen virker sterkt sentraliserende. Alle de ti kommunene med sterkest effekt av arbeidsplassvekst i nabokommuner er nær Oslo. I dette området vil kommunene ha vekstkommuner som naboer samtidig som andelen som pendler ut er stor.

Figur 3.1.1 Regionale variasjoner

3.1.2

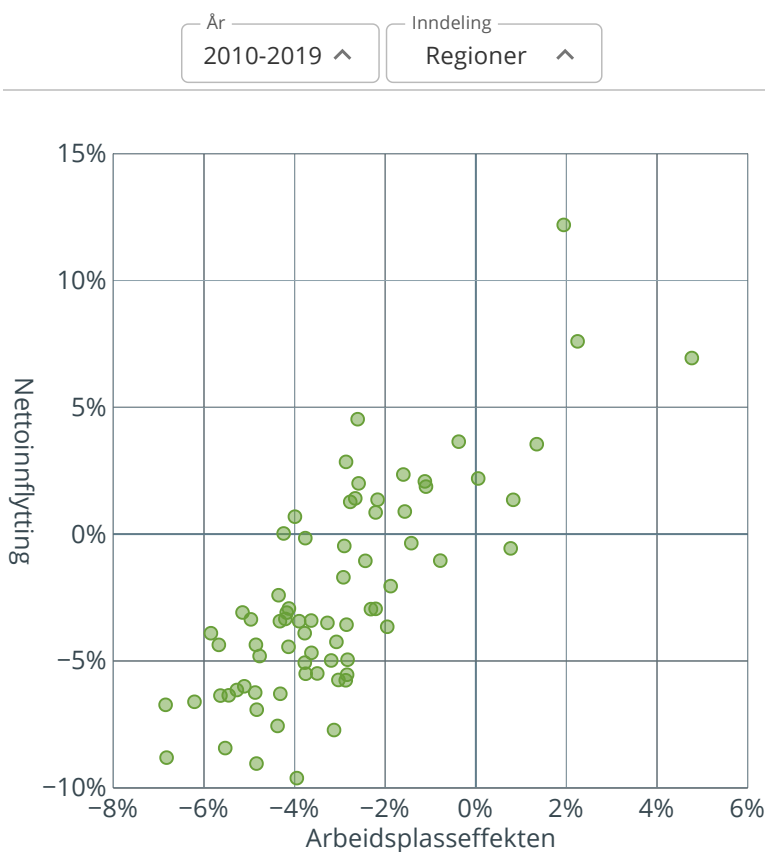
Arbeidsplassvekst og flytting

I figuren har vi plottet inn [de 73 regionene i landet med arbeidsplassseffekten på den horisontale akse og nettoflyttingen på den vertikale](#). Arbeidsplassseffekten er et veid gjennomsnitt for de tre siste årene der arbeidsplassveksten i både i egen region og i regioner det pendles til er regnet med. Vi kan se at det er en klar positiv sammenheng mellom arbeidsplassvekst og nettoflytting, men at den ikke er svært sterk.

Ser vi på sammenhengen mellom [arbeidsplassvekst og nettoflytting i kommunene for enkeltåret 2019](#), kan vi se at sammenhengen er ganske svak.

Ser vi på [kommunene for hele perioden 2003-2019](#), blir sammenhengen mellom arbeidsplassvekst og nettoflytting i kommunene mer tydelig.

Vi kan slå fast at det er en positiv sammenheng mellom arbeidsplassvekst og flytting. Sammenhengen er sterkere dess lenger tidsperiode vi ser på. Og sammenhengen er sterkere på regionnivå enn for enkeltkommuner. Samtidig er det tydelig at nettoflyttingen til et sted ikke blir bestemt av arbeidsplassveksten alene. Det er tydeligvis andre faktorer som også spiller inn.

3.1.3

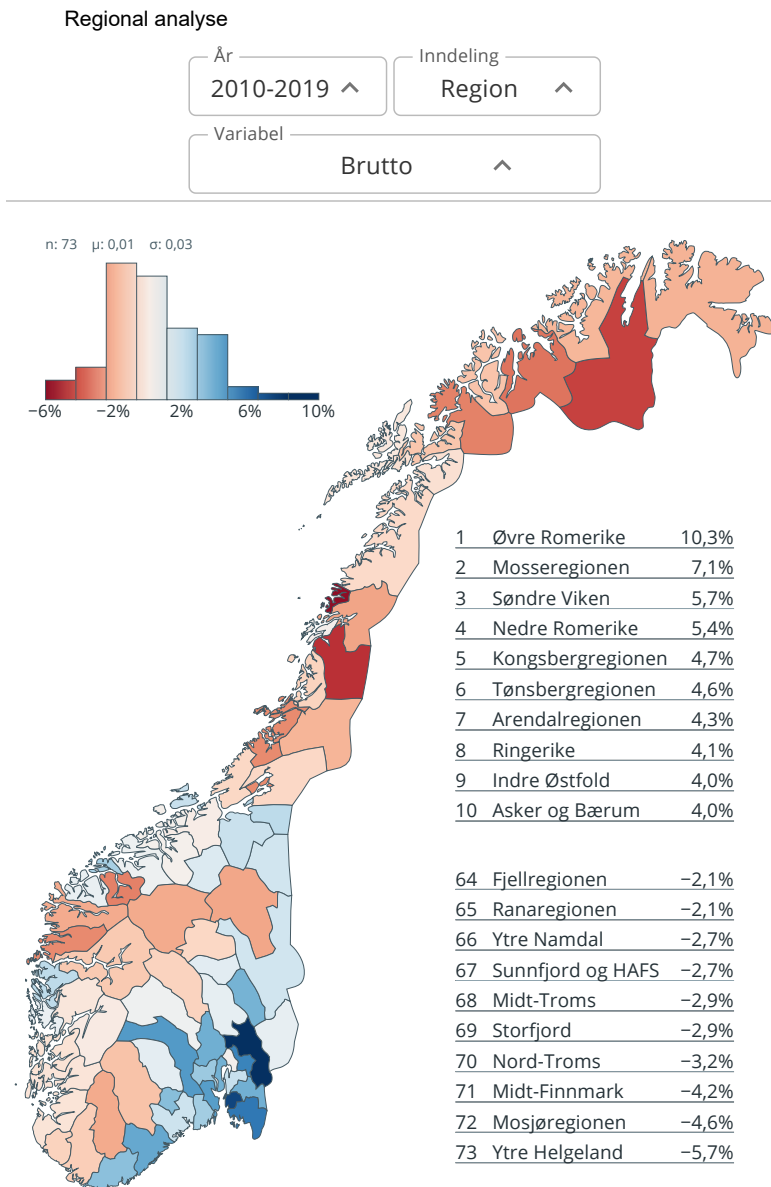
Nettoflytting, arbeidsplassvekst og sentralitet

I kartet har vi beregnet avvik mellom faktisk nettoflytting og forventet nettoflytting ut fra arbeidsplassveksten. Vi later da som om det bare var arbeidsplassveksten på stedet og steder hvor det pendles til som bestemmer nettoflyttingen.

Da kan vi se at steder med høy forventet innflytting i forhold til arbeidsplassveksten i hovedsak er sentrale kommuner, mens alle de ti kommunene med lav nettoflytting i forhold til arbeidsplassveksten er distriktskommuner. Det skjer tydeligvis en systematisk flyttestrøm fra distrikter til sentrale strøk som ikke kan forklares av forskjeller i arbeidsplassvekst.

Derfor tror vi at kommuners sentralitet påvirker nettoflyttingen på en systematisk måte. I kartet viser vi SSB sine verdier for sentralitet i kommunene. SSB lager en slik sentralitetsindeks som måler hvor mange arbeidsplasser og hvor mange servicetilbud innbyggerne kan nå innenfor kort reisetid. Vi kan se at mønstrene for sentralitet og høy innflytting i forhold til arbeidsplassvekst er ganske like.

En modell som beregner forventet nettoflytting til steder må altså både ta hensyn til arbeidsplassvekst, pendlingsmønstre og sentraliteten.

3.1.4

Resultater fra modellberegningen

I tabellen viser vi [resultater fra regresjonsanalysen for kommuner](#). I disse analysene har vi antatt at forventet nettoflytting til et sted bestemmes av to forhold: arbeidsplassveksten og stedets sentralitet. Arbeidsplassveksten er et vektet gjennomsnitt av arbeidsplassveksten på stedet og på steder det pendles til. Samtidig teller også arbeidsplassveksten i foregående år og to år tidligere. I tillegg vil sentraliteten til stedet også påvirke nettoflyttingen, uavhengig av arbeidsplassveksten.

Vi får da en generell formel som beregner forventet nettoflytting for alle steder. I denne formelen bruker vi verdier der vi bruker data fra alle årene, som vi ser i den nederste linjen. Disse tallene kan tolkes slik at dersom stedet har én prosent bedre arbeidsplassvekst enn andre, vil nettoflyttingen bli 0,14 prosentpoeng høyere. Dersom arbeidsplassveksten er én prosent høyere i tre år på rad, vil nettoflyttingen bli 0,30 prosentpoeng høyere.

Det er interessant å se hvordan resultatene endres når vi analyserer hver årgang enkeltvis. Modellen predikerte nettoflyttingen høyere fram til 2007 enn i de neste ti årene. Det tror vi skyldes stor innvandring til Norge som fordelte seg ganske tilfeldig. De to siste årene har innvandringen blitt mye lavere, og dermed er modellen mer treffsikker. Et annet forhold er at modellen blir mindre treffsikker i år med nedgang i antall arbeidsplasser, som etter finanskrisen og oljekrisen. Når arbeidsplassveksten er jevn og stabil er flyttemønstrene lettere å predikere.

Vi kan også se at sentraliteten hadde stor betydning for nettoflyttingen fram til 2007, deretter fikk sentraliteten mindre betydning fram til 2018. I 2019 har sentraliteten større betydning enn i noen av de andre årene.

Variable	Inndeling
Betaverdi ^	Regioner ^

	Vektet vekst	Vektet vekst min1	Vektet vekst min2	Sentralitetsindeks
2003	0,05	0,08	0,09	0,22
2004	0,19	0,01	0,08	0,28
2005	0,24	0,20	0,01	0,45
2006	0,15	0,19	0,23	0,57
2007	0,21	0,27	0,11	0,59
2008	0,22	0,08	0,13	0,42
2009	0,09	0,16	0,08	0,33
2010	0,16	0,04	0,21	0,40
2011	0,21	0,11	-0,02	0,30
2012	0,24	0,12	-0,01	0,36
2013	0,20	0,04	0,15	0,39
2014	0,11	0,14	0,06	0,31
2015	0,10	0,14	0,16	0,40
2016	0,15	0,08	0,09	0,33
2017	0,13	0,15	0,06	0,34
2018	0,16	0,13	0,15	0,43
2019	0,30	0,18	0,10	0,59
Alle	0,18	0,12	0,09	0,39

Figur 3.1.4 Resultater fra regresjonsmodellen for enkeltår og for en kjøring med alle år. Vektet vekst er den relative arbeidsplassveksten på stedet og steder befolkningen pendlet til samme år. Vektet vekst min1 det samme, men ett år tidligere.

Bostedsattraktivitet kart

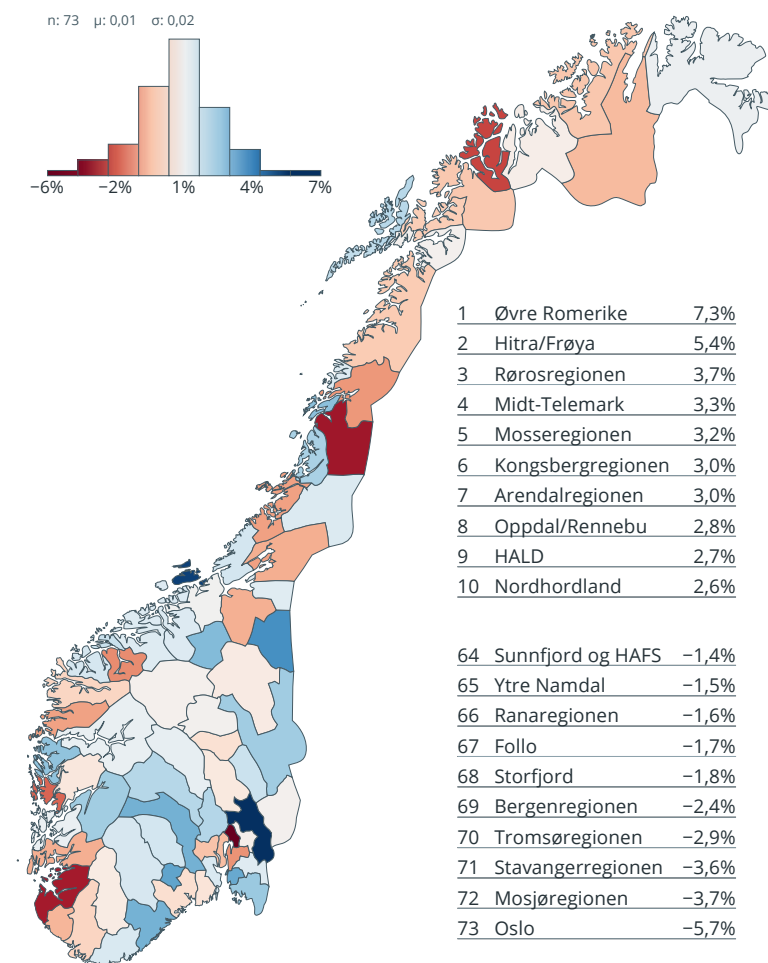
Faktisk nettoflytting fratrullet forventet nettoflytting er vår indikator for steders bostedsattraktivitet. Steder med positiv bostedsattraktivitet har dermed hatt større netto innflytting enn forventet ut fra arbeidsplassveksten i og omkring stedet og stedets sentralitet.

I kartet kan vi se hvilke [kommuner i Norge som har hatt høyest og lavest bostedsattraktivitet i den siste tiårsperioden](#). Ullensaker har hatt høyest bostedsattraktivitet i landet i denne perioden. Bostedsattraktiviteten har gitt 14,4 prosent større befolkningsvekst enn forventet. På de neste plassene kom Hasvik, Modalen og Gamvik.

Vi kan også se [bostedsattraktiviteten til regionene i de siste ti årene](#). Øvre Romerike har hatt den høyeste bostedsattraktiviteten i denne perioden, fulgt av Hitra/Frøya og Rørosregionen.

Vi kan også se hvilke regioner som hadde høyest [forventet nettoflytting](#) i denne perioden. Det var Nedre Romerike.

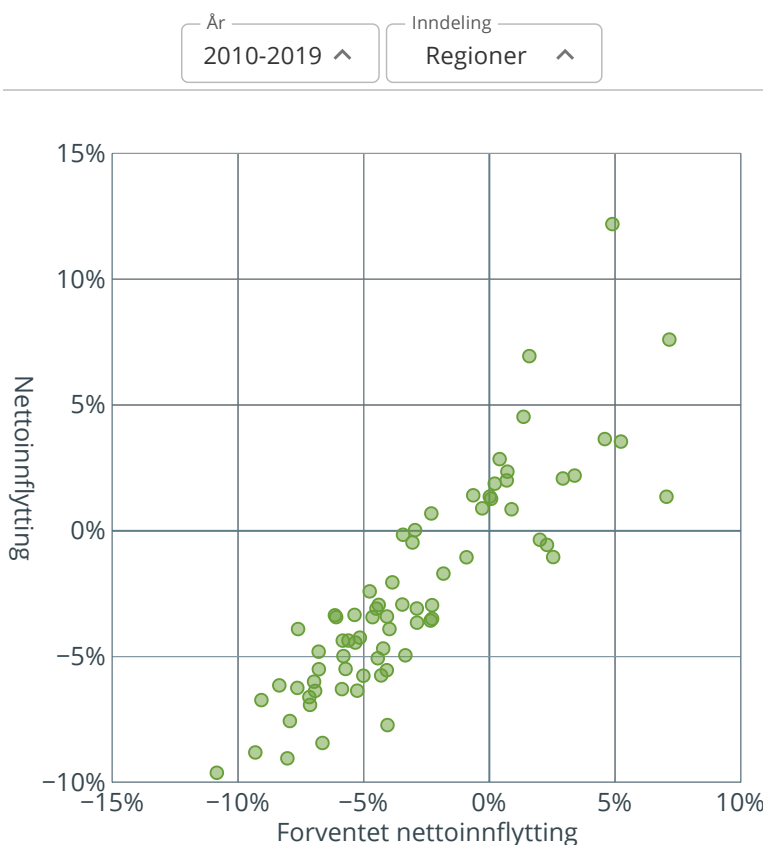
Øvre Romerike hadde imidlertid den høyeste [faktiske nettoflyttingen](#).

Bostedsattraktivitet plott

I figuren viser vi de samme data som i kartet i forrige avsnitt. Plottet viser faktisk og forventet nettoflytting til kommunene i den siste tiårsperioden. Hvis modellen hadde predikert nettoflyttingen helt nøyaktig, ville kommunene ligget på diagonal-linjen. Noen kommuner ligger høyt over denne diagonalen. Det er kommuner som har hatt mye bedre nettoflytting enn forventet, altså kommuner som har vært attraktive som bosted. Modellen forklarer omtrent 57 prosent av variasjonene i kommuners nettoflytting de ti siste årene. Av de 65 kommunene som var forventet å ha en høyere nettoflytting enn landet i denne perioden, det vil si de som ligger på høyre side av diagrammet, fikk 50 faktisk høyere nettoflytting. 291 av kommunene ligger på venstre side. Det betyr av modellen forventet at nettoflyttingen er lavere enn landet. 263 av disse kommunene fikk faktisk også lavere nettoflytting. Men omtrent ti prosent av disse fikk faktisk likevel nettoinnflytting som var bedre enn gjennomsnittet.

Vi tror dette viser at kommunene selv kan påvirke flyttingen og dermed befolkningsutviklingen i kommunen. Kommunene kan skape bostedsattraktivitet ved å forbedre bostedskvalitetene i kommunen, stimulere til økt boligbygging og andre tiltak. De strukturelle betingelsene for flytting kan ikke kommunen påvirke, men bostedsattraktiviteten skapes lokalt.

Figur 3.1.6 Forventet nettoflytting og faktisk nettoflytting (relativt til landet) i perioden.

Bostedsattraktiviteten i Vanylven

Teori og metode for bostedsattraktivitet ble forklart i forrige kapittel. I dette kapitlet skal se nærmere på bostedsattraktiviteten i Vanylven.

3.2.1

Strukturelle drivkrefter

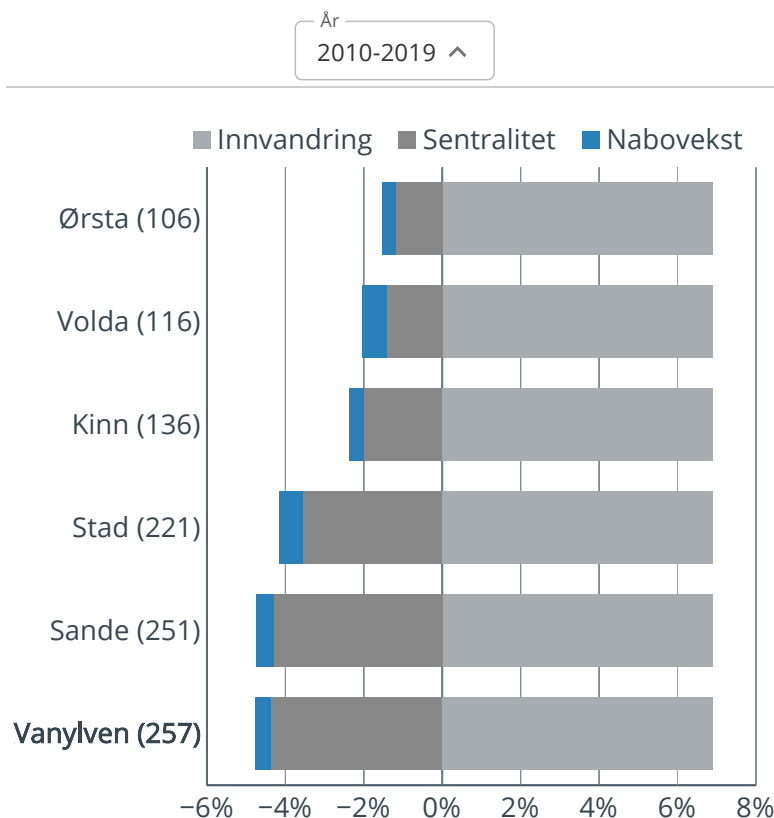
Det er tre strukturelle forhold påvirker nettoflyttingen til steder: Landets nettoinnvandring, stedets sentralitet og arbeidsplassveksten i omkringliggende steder (nabovekst). Vi kaller disse forholdene strukturelle, fordi de ikke kan påvirkes i særlig grad. Figuren viser hvordan disse strukturelle forholdene har påvirket forventet nettoflyttingen i Vanylven og sammenlikningsstedene i den siste tiårsperioden.

Vanylven har lav sentralitet. Det gjør at forventet nettoflytting er 4,4 prosent lavere i den siste tiårsperioden. Også de andre sammenlikningskommunene har lav sentralitet..

Arbeidsplassveksten i nabokommuner som befolkningen i Vanylven pendler til har vært lavere enn gjennomsnittet og dermed påvirket flyttetallene negativt tilsvarende 0,4 prosent av folketallet.

Samtidig er Vanylven forventet å få en netto innvandring som landet, altså 6,9 prosent i perioden.

De strukturelle forholdene tilsier dermed at Vanylven skulle hatt en netto innflytting på 2,1 prosent av folketallet i denne tiårsperioden, inkludert innvandringen.

Figur 3.2.1 Forventet nettoflytting ut fra sentralitet, nasjonal nettoinnvandring og arbeidsplassvekst i områder det pendles til (nabovekst).

Bostedsattraktivitet

I figuren har vi rangert Vanylven og sammenlikningsstedene etter bostedsattraktivitet og lagt til fødselsbalansen, de strukturelle flyttebetingelsene og effekten av arbeidsplassvekst i egen kommune i [den siste tiårsperioden](#). Summen av alle søylene er stedets befolkningsvekst i perioden. Forventet nettoflytting ut fra de strukturelle betingelsene og fødselsbalansen er forhold stedene ikke kan påvirke på kort sikt. Det som kan påvirkes er arbeidsplassveksten på stedet og bostedsattraktiviteten.

Som nevnt i forrige avsnitt bidro de strukturelle forholdene til en forventet netto innflytting til Vanylven på 2,1 prosent av folketallet i den siste tiårsperioden.

Fødselsbalansen bidro negativt til befolkningsveksten tilsvarende 4,4 prosent av folketallet.

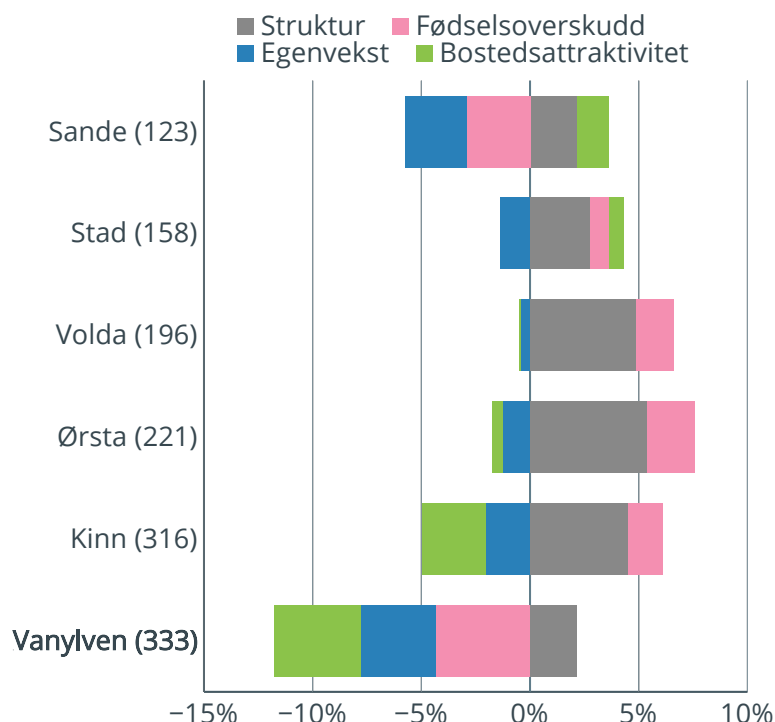
Arbeidsplassveksten i egen kommune var lavere enn ellers i landet. Dette reduserte forventet nettoflytting med 3,5 prosent.

Vanylven fikk til slutt en befolkningsvekst som var 4,0 prosentpoeng lavere enn forventet. Bostedsattraktiviteten til Vanylven har derfor vært negativ og bidratt til nettoflyttingen ble litt lavere enn forventet i denne perioden.

Ser vi på utviklingen i [2019](#), kan vi se at Vanylven fikk negativ bostedsattraktivitet også dette året. Nettoflyttingen var 0,4 prosentpoeng lavere enn forventet dette året.

År

2010-2019 ^

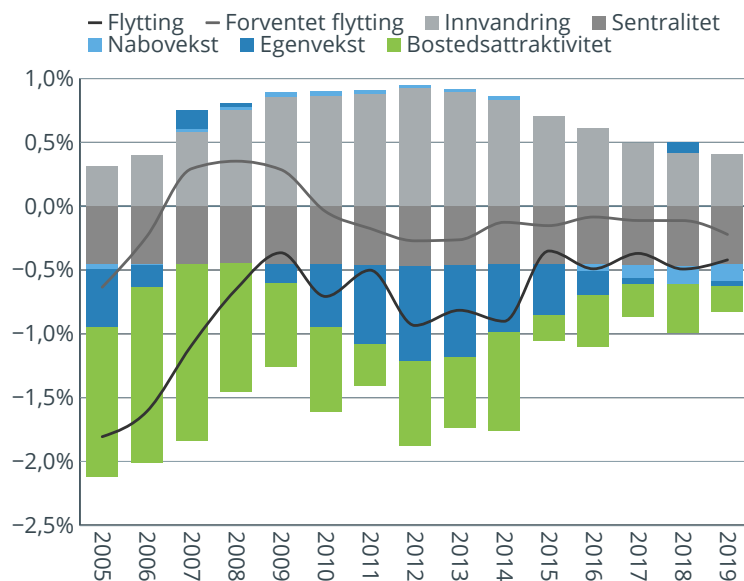
Figur 3.2.2 Befolkningsvekst dekomponert i fødselsbalanse, forventet nettoflytting, arbeidsplassveksten effekt på nettoflyttingen og bostedsattraktiviteten. Rangert etter bostedsattraktiviteten.

Bostedsattraktivitet utvikling

I figuren kan vi se hvordan de strukturelle betingelsene (nasjonal innvandring, sentralitet og arbeidsplassvekst i nabokommuner), arbeidsplassveksten i egen kommune og bostedsattraktiviteten har påvirket flyttetallene i Vanylven.

Arbeidsplassveksten var svak mellom 2009 og 2016. I de siste tre årene har Vanylven hatt arbeidsplassvekst nær landsgjennomsnittet, men nå er det svak arbeidsplassvekst i kommuner som befolkningen pendler til.

Bostedsattraktiviteten til Vanylven har vært negativ i alle årene etter 2005, men har blitt mindre negativ de siste årene. For å få netto tilflytting må enten arbeidsplassveksten eller bostedsattraktiviteten blir bedre enn før.

Figur 3.2.3 Nettoflyttingen til Vanylven, dekomponert i ulike drivkrefter.

Oppsummering befolkningsvekst

Figuren viser hvordan vi kan dekomponere befolkningsendringen i Vanylven i [den siste tiårsperioden](#) i ulike drivkrefter.

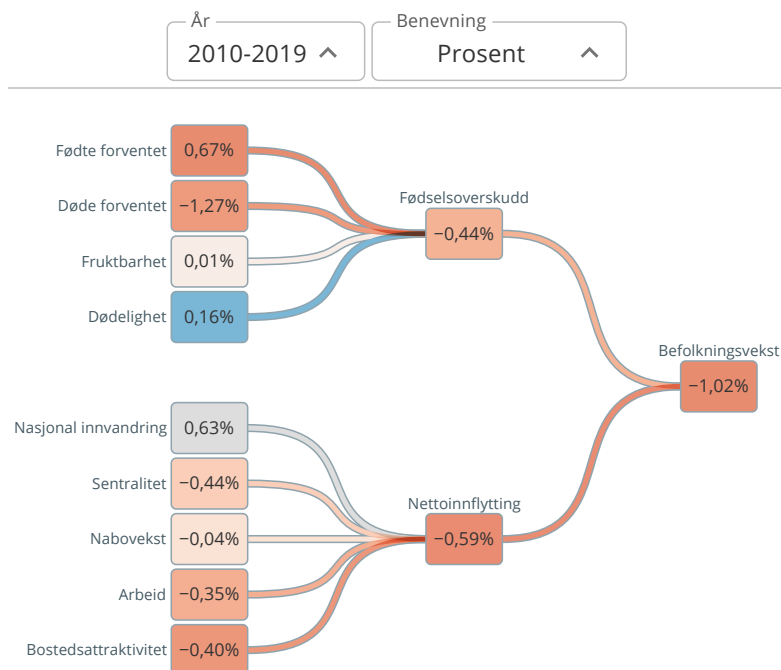
Vanylven har hatt en befolkningsnedgang på 1,02 prosent per år i den siste tiårsperioden.

Det har vært et fødselsunderskudd på 0,44 prosent per år i denne perioden. Lav dødelighet har gjort at fødselsunderskuddet har blitt mindre enn forventet.

Nettoflyttingen til Vanylven har vært negativ tilsvarende 0,59 prosent per år. Nettoflyttingen har blitt lavere som følge av lav sentralitet, noe som har redusert nettoflyttingen med 0,44 prosent av folketallet. Det har vært svak arbeidsplassvekst i kommuner som det pendles til (nabovekst) og svak arbeidsplassvekst i egen kommune (arbeid). Det var således forventet en negativ nettoflytting på 0,19 prosent per år. Fasit ble -0,59. Vanylven har derfor hatt en negativ bostedsattraktivitet som gjort at netto utflytting fra kommunen har blitt større.

I [2019](#) ble det en befolkningsnedgang på 1,45 prosent. Dette året ble fødselsunderskuddet på 0,66 prosent av folketallet. Vanylven hadde en netto utflytting på 0,79 prosent i 2019. Det var langt svakere flyttetall enn forventet. Vanylven hadde dermed en negativ bostedsattraktivitet som ga 0,41 prosent lavere nettoinnflytting dette året, tilsvarende 25 innbyggere.

Regional analyse

Figur 3.2.4 Befolkningsveksten i Vanylven dekomponert i ulike drivkrefter. Tallene er årlig endring i den valgte perioden. Figuren viser årlig endring i prosent.

Boliger

Befolkningsvekst, bostedsattraktivitet, boligbygging og boligpriser henger sammen, men det er likevel kompliserte sammenhenger der årsaksforholdene er dunkle. Vi kan se at det er en ganske sterk statistisk sammenheng mellom boligbygging og bostedsattraktivitet, men det kan være vanskelig å skille hva som er årsaken. Er et sted attraktivt fordi det bygges mange boliger på stedet? Eller bygges det mange boliger fordi stedet er attraktivt som bosted?

3.3.1

Regionale variasjoner i boligbygging

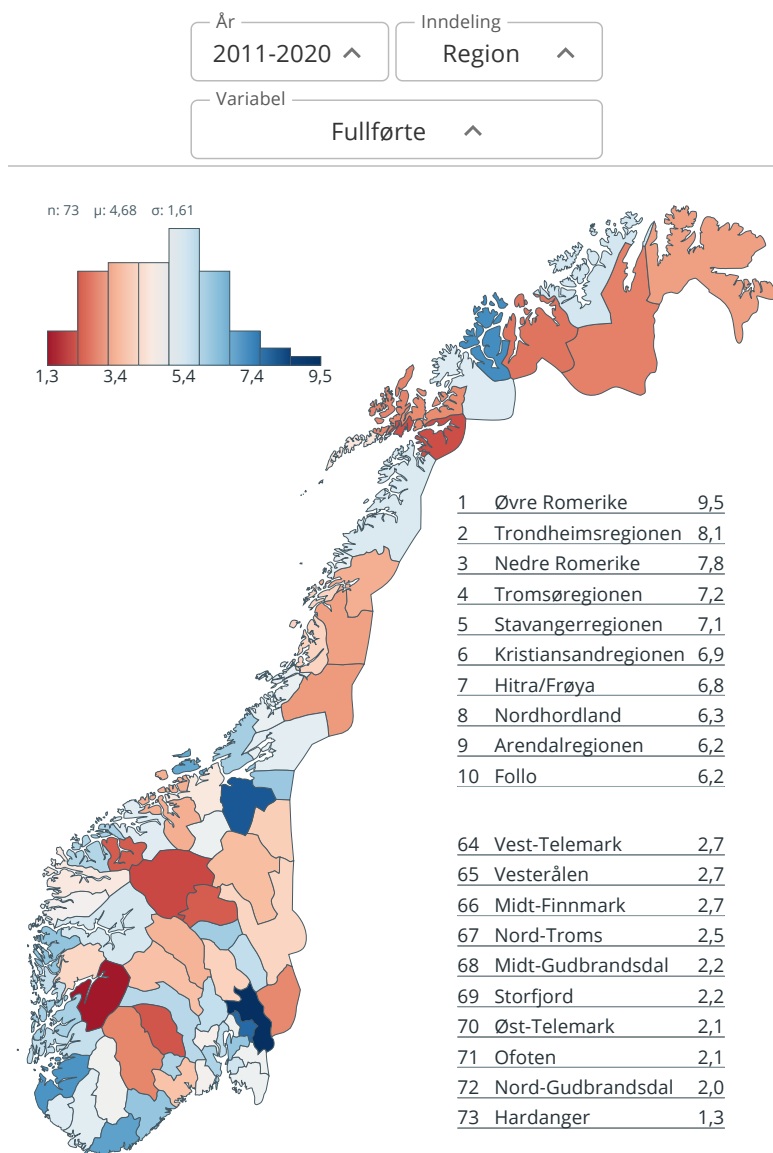
I kartet kan vi velge å se regionale variasjoner i boligbygging, boligpriser eller antall innbyggere per bolig.

Når det gjelder boligbygging, har vi vist variasjoner i boligbyggingstakten, det vil si antall nye boliger per 1000 innbyggere, for den siste tiårsperioden. Da er det Øvre Romerike som har hatt høyest boligbyggingstakt av regionene, fulgt av Nedre Romerike, Stavangerregionen og Trondheimsregionen. Det er altså regioner nær de største byene som har hatt størst boligbyggingstakt. I distriktene har boligbyggingstaken vært vesentlig lavere.

Ser vi på boligprisene, målt med gjennomsnittlig kvadratmeterpris for eneboliger, har prisene vært høyest i Oslo, Asker og Bærum og Follo. Regionene rundt Tromsø, Stavanger, Bergen og Trondheim ligger også høyt. Boligprisene er sterkt korrelert med sentraliteten.

Boligtettheten, det vil si antall innbyggere per 100 boliger varierer også etter sentralitet. I de mest sentrale områdene er det langt færre boliger per 100 innbyggere enn i de minst sentrale områdene. Her må vi også ta i betraktning av boligmassen i byene i større grad består av små boliger, slik at forskjellen antakelig er større enn hva kartet viser.

Når vi skal vurdere hvordan boligbyggingen påvirker steders flytting og bostedsattraktivitet, må vi ta med alle disse tre aspektene med boligbyggingen: boligbyggingstakten, prisnivået og boligtettheten.

Figur 3.3.1 Regionale variasjoner i boligbyggingstakt, boligprisinivå og antall boliger per 100 innbyggere.

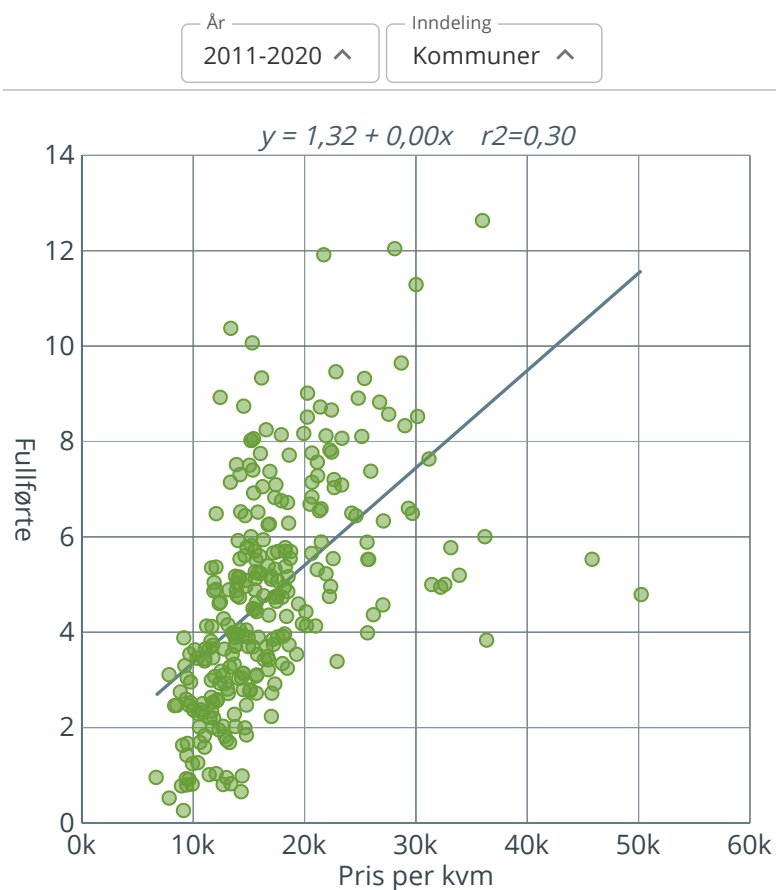
Boligbyggingstakt og prisnivå

I figuren er sammenhengen mellom [boligbyggingstakt og prisnivå for kommunene](#) vist for perioden 2011-2020.

Det er en positiv sammenheng mellom boligpriser og boligbyggingstakt. Der prisnivået er høyt, bygges det generelt flere boliger per innbygger. I figuren kan vi se et knippe kommuner som ligger helt til høyre (med høye boligpriser) men som likevel ligger langt nede (lav boligbyggingstakt). Det er mulig å hovre over disse prikkene for å se hvilke kommuner som ligger der: Oslo, Bærum, Frogn, Nesodden, Stavanger, Nordre Follo, Bergen, Rælingen og Asker. Alle disse kommunene har lav bostedsattraktivitet. Samtidig har de et boligmarked som kombinerer høye boligpriser med lav boligbyggingstakt. Det er nærliggende å anta at det igjen henger sammen med at disse kommunene har lite tilgjengelig areal for boligbygging. Ser vi på kommuner med spesielt høy boligbyggingstakt, kan vi finne Lørenskog, Ås, Ullensaker og Nannestad. Dette er kommuner med høy bostedsattraktivitet. Her har det tilsynelatende langt større tilgjengelige arealer for boligbygging.

Dette tyder på at det å ha lett tilgjengelige tomtearealer for boligbygging har stor betydning for bostedsattraktiviteten til kommuner i pressområder der det er forventet befolkningsvekst.

For kommuner i distriktene, der det ikke er forventet særlig befolkningsvekst og det samtidig allerede er mange boliger i forhold til innbyggertallet, er problemstillingen helt annerledes. Her vil lave boligpriser gjøre det ulønnsomt å bygge boliger. Dermed blir det lite nybygging av boliger, noe som gjør at boligmassen på langt sikt eldes og forvitres.

Figur 3.3.2 Antall fullførte boliger per 1000 innbyggere på den vertikale aksene og gjennomsnittlig kvadratmeterpris for eneboliger på den horisontale.

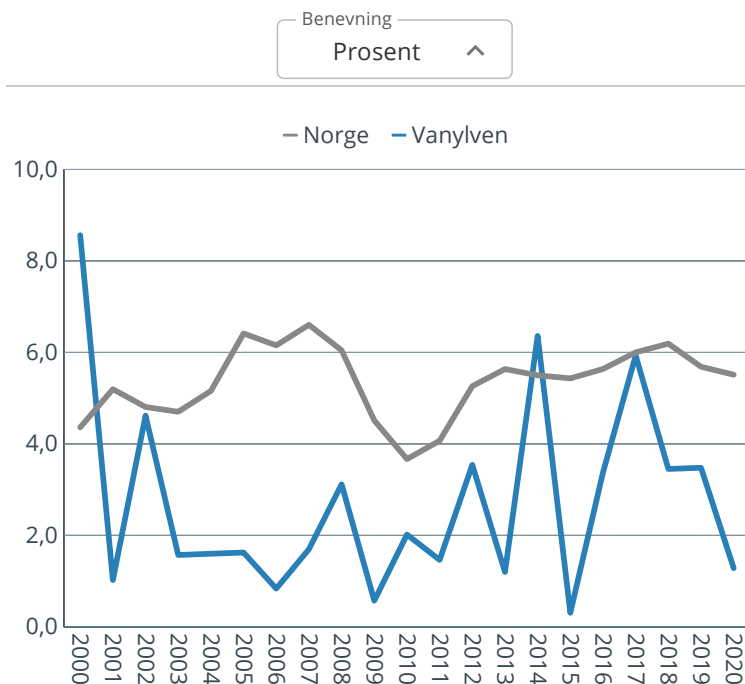
3.3.3

Boligbyggingstakt i Vanylven

I figuren kan vi se boligbyggingstakten, det vil si [antall fullførte boliger per 1000 innbyggere](#) i Vanylven og Norge. Boligbyggingstakten i Norge blir påvirket av konjunktorene, særlig så vi en sterk nedgang i boligbyggingstakten i forbindelse med finanskrisen i 2009.

Vanylven har hatt høy boligbyggingstakt i noen år, som i 2000, 2014 og 2017. I de andre årene har boligbyggingstakten vært lavere enn landsgjennomsnittet i andre. Det har vært sterkt variasjon fra år til år. I 2020 ble det bygget 1,3 nye boliger per 1000 innbyggere i Vanylven, mens landsgjennomsnittet var 5,5 dette året.

I [absolutte tall](#) ble bygget 4 boliger i kommunen dette året. Det var en avgang på 2 boliger dette året.

Figur 3.3.3 Antall fullførte boliger per 1000 innbyggere.

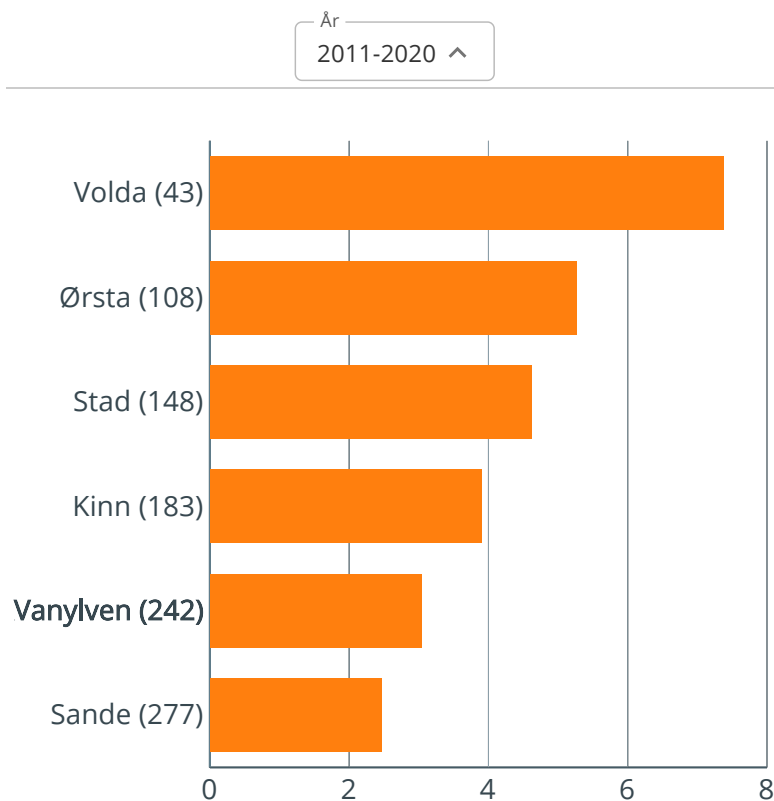
3.3.4

Boligbyggingstakt i Vanylven og sammenlikningssteder

I figuren kan vi se boligbyggingstakten i Vanylven og sammenlikningssteder for perioden [2011-2020](#).

Det har blitt bygget 3,0 boliger per 1000 innbyggere i gjennomsnitt de siste ti årene i Vanylven. Det er en litt lavere boligbyggingstakt enn middels av kommunene, som vi ser av at Vanylven er rangert som nummer 242 av 356 kommuner i landet.

I 2020 hadde Vanylven også en lav boligbyggingstakt. Vanylven var da rangert som nummer 278 av de 356 kommunene i landet.

Figur 3.3.4 Antall fullførte boliger per 1000 innbyggere i Vanylven og sammenlikningssteder.

Forventet boligbygging

Forventet boligbyggingstakt baserer seg på den forventede befolkningsveksten ifølge attraktivitetsmodellen, sammen med den nasjonale boligbyggingstakten i det aktuelle året. Der det er forventet høy vekst i folketallet, er det også forventet høyest boligbyggingstakt.

Ser vi på avviket mellom faktisk og forventet boligbyggingstakt, får vi fram hvilke områder som har hatt for liten boligbygging til å realisere forventet befolkningsvekst og hvilke områder som har hatt høyere boligbyggingstakt enn forventet.

Lavere boligbyggingstakt enn forventet gir ofte lav bostedsattraktivitet. Oslo, Drammensregionen og Asker og Bærum er eksempler på regioner som har mye lavere boligbyggingstakt enn forventet. Det gjør at disse områdene ikke får realisert forventet innflytting og befolkningsvekst.

Regional analyse

År

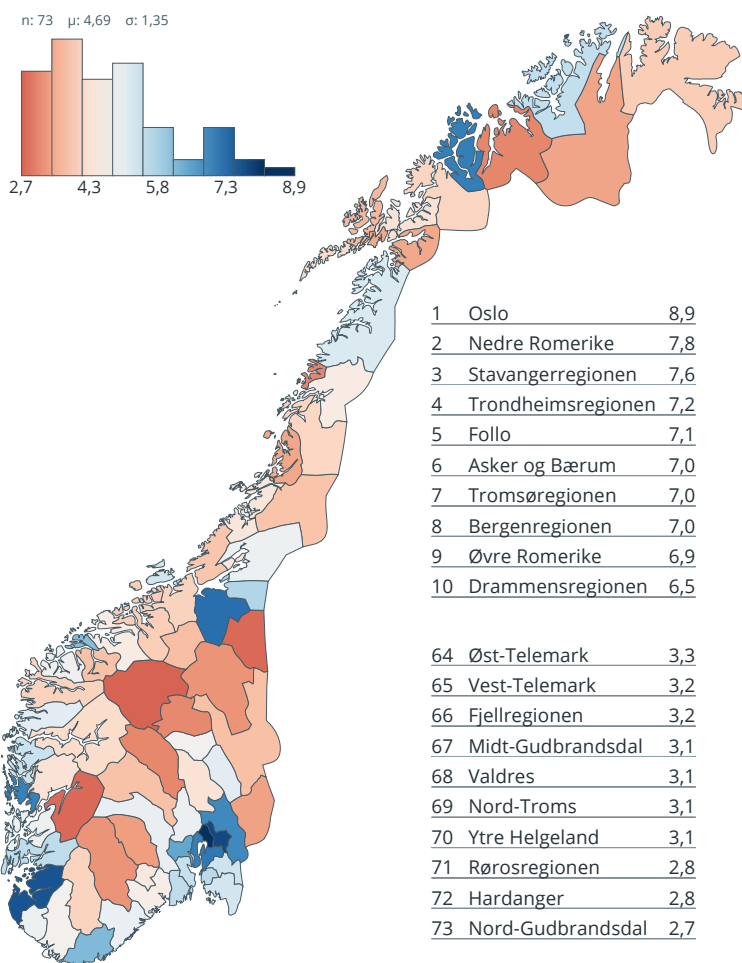
2010-2019 ^

Inndeling

Region ^

Fullørte boliger

Forventet ^

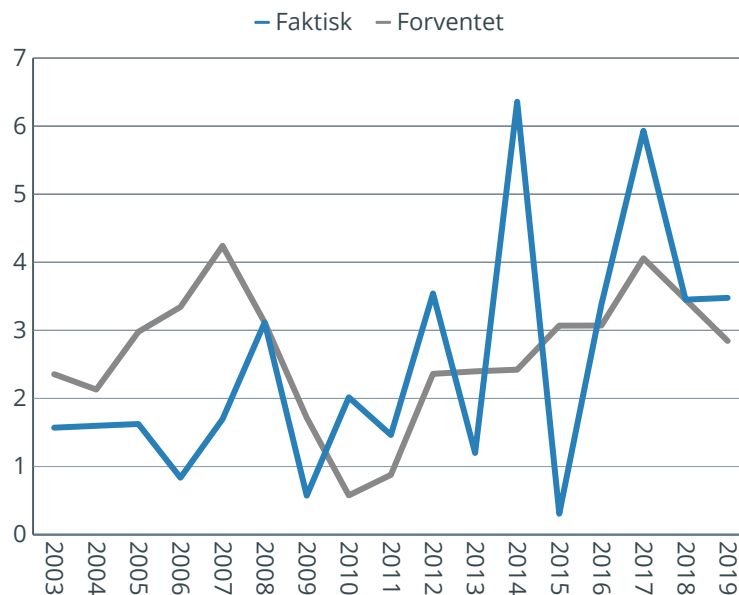
Figur 3.3.5 Variasjoner i boligbygging, prisnivå og boligtetthet i valgt periode.

3.3.6

Faktisk og forventet boligbygging i Vanylven

Figuren viser boligbyggingstakten i Vanylven sammenliknet med den forventede boligbyggingen. Den forventede boligbyggingstakten er nivået som samsvarer med den forventede befolkningsveksten. Der boligbyggingstakten ligger under den forventede verdien har lav boligbygging virket begrensende på innflyttingen.

Vanylven er en kommune med en lav forventet befolkningsvekst. Derfor er den forventede boligbyggingstakten lavere enn landsgjennomsnittet. Boligbyggingstakten i Vanylven har vært høyere enn forventet i mange av de siste ti årene. Det er derfor ikke boligbyggingstakten som er årsaken til den lave bostedsattraktiviteten.

Figur 3.3.6 Faktisk og forventet boligbyggingstakt i Vanylven.

Del 4: Scenarier

Scenarier Norge

Hittil i denne rapporten har vi beskrevet og analysert utviklingen i befolkning og arbeidsplasser fra 2000 til og med 2019. Nå skal vi rette blikket mot mulige scenarier for de neste årene. Vi skal lage scenarier for den demografiske utviklingen i Vanylven og scenarier for arbeidsplassutviklingen.

Vi skal først i dette kapitlet se på noen nasjonale utviklingstrekk som vil få stor betydning for utviklingen.

Her følger vi SSBs framskrivninger av innvandring til Norge, samt framskrivingen av fruktbarhet og dødelighet. Vi har altså de samme forutsetninger for Norge som ligger inne i SSBs framskrivninger av henholdsvis lav vekst, høy vekst og hovedalternativet. Når det gjelder flyttingen mellom kommunene bruker vi en helt annen modell enn SSB, noe som gjør at vi får andre framskrivninger for kommuner og fylker.

I neste kapittel skal vi lage ulike scenarier for Vanylven basert på hvilken attraktivitet Vanylven vil lykkes å skape for bosetting og attraktivitet.

4.1.1

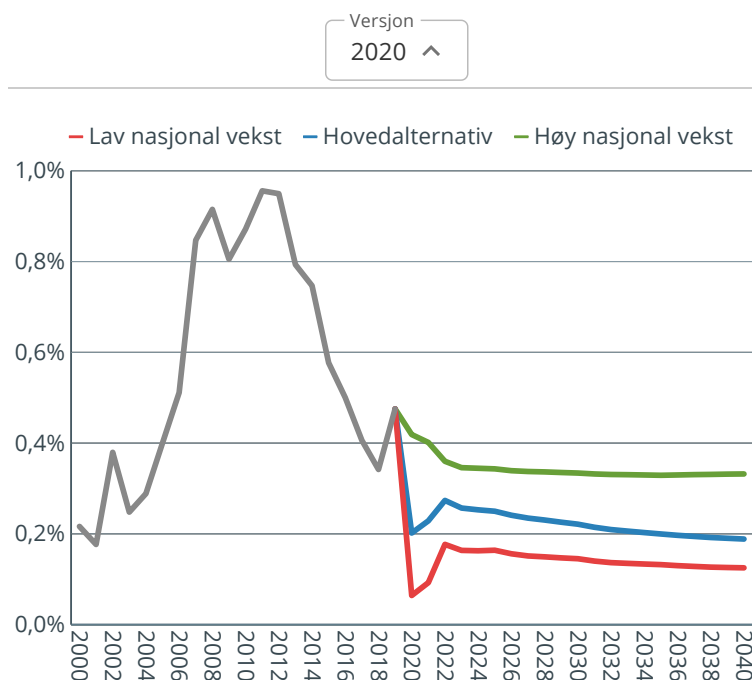
Innvandring

Nettoinnvandringen til Norge påvirker befolkningsveksten i alle kommuner. Nettoinnvandringen til Norge har variert sterkt over tid. Derfor vil framtidig innvandring til Norge få stor betydning for framskrivingene til alle kommuner.

I figuren kan vi se nettoinnvandringen til Norge i prosent av folketallet fram til og med 2019 og SSBs tre framskrivninger [fra 2020](#) over nettoinnvandringen fram til 2040.

SSB forventer at nettoinnvandringen til Norge vil holde seg lav i hele perioden fram til 2040, i forhold til nivået i årene 2007 til 2016. I hovedalternativet vil nettoinnvandringen ligge litt over 0,2 prosent av folketallet.

SSB har redusert forventningene om nasjonal innvandring siden [framskrivingene fra 2018](#). Det betyr at de nye framskrivingene vil gi lavere befolkningsvekst for de fleste steder enn tidligere.

Figur 4.1.1 Nettoinnvandring til Norge, prosent av folketall. Historiske verdier fram til 2019, deretter SSBs framskrivninger.

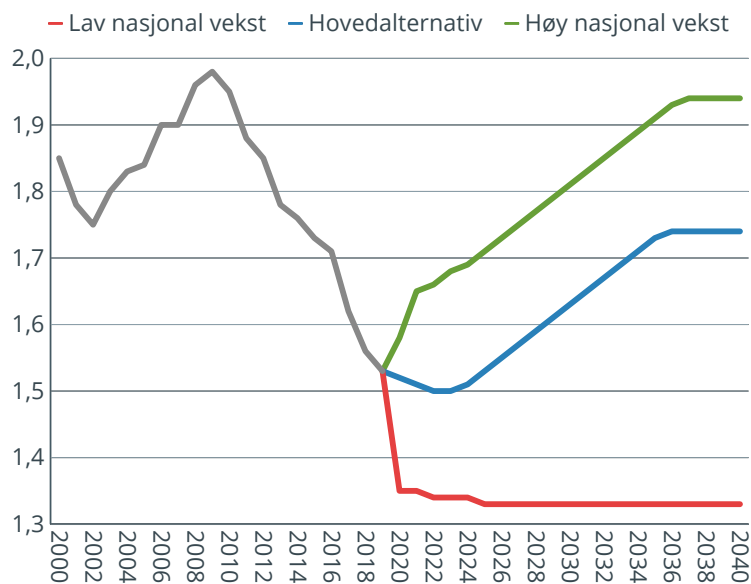
Fruktbarhet

Norske kvinners fruktbarhet er et annet forhold som har stor betydning for befolkningsveksten. Fruktbarheten kan måles med fruktbarhetstallet, som angir forventet antall barn over livsløpet til en gjennomsnittskvinne. I figuren kan vi se historiske verdier for dette fruktbarhetstallet og hva som forventes i [SSBs framskrivinger fra 2020](#). I hovedalternativet forventes fruktbarhetstallet å gå litt ned fram til 2024 for deretter å øke.

De nye framskrivingene har noe lavere fruktbarhet enn de forrige fra [2018](#), fordi fruktbarheten i Norge sank mer enn forventet i 2018 og 2019. Lavere fruktbarhet betyr lavere befolkningsvekst. Siden forventningene til både innvandringen og fruktbarheten er lavere enn tidligere, vil også framskrivingene vise lavere befolkningsvekst for de aller fleste steder.

Versjon

2020 ^

Figur 4.1.2 Fruktbarhetstallet i Norge. Historiske verdier fram til 2019, deretter SSBs framskrivinger.

Regionale mønstre i befolkningsvekst

Figur 4.1.3 Befolkningsvekst i valgt scenario og periode.

I kartet kan vi se variasjonen i befolkningsveksten i [de neste 20 årene med historisk attraktivitet](#). Dette er scenarier der kommunene beholder de verdiene de hadde for bosteds- og næringsattraktivitet i den siste tiårsperioden. Ullensaker, Nannestad og Ås vil da få høyest befolkningsvekst, med over 50 prosent. Distriktskommuner som Frøya, Gamvik og Hemsedal vil få sterk befolkningsvekst i dette scenariet, fordi de har hatt svært høy samlet attraktivitet i de siste ti årene. Det er imidlertid liten korrelasjon mellom kommuners attraktivitet i ulike perioder. Det er derfor ikke gitt at akkurat disse tre kommunene vil ha svært høy attraktivitet i framtiden fordi de hadde høy attraktivitet i forrige periode. Mest sannsynlig vil det dukke opp andre suksessrike distriktskommuner i stedet. 237 av 356 kommuner får nedgang i folketallet i dette scenariet. Det er 2 av 3 kommuner.

[Scenariet med nøytral attraktivitet](#) er kanskje mer sannsynlig. I dette scenariet får alle kommuner den veksten som er forventet ut fra de strukturelle betingelsene. Da blir det høyest vekst i Oslo, som vil vokse med over 40 prosent. De største byene får sterk vekst i dette scenariet. Oslo, Stavanger og Bergen har hatt lav bostedsattraktivitet historisk, noe som kan forklares ved at de ikke har nok lett tilgjengelig tomteareal til å bygge tilstrekkelig antall nye boliger for å realisere sitt potensial for tilflytting. Hvis dette vedvarer, vil scenariet med historisk attraktivitet være mer sannsynlig for disse byene. 7 av 10 kommuner får befolkningsnedgang i dette scenariet.

[Scenariet med høy attraktivitet](#) vil helt sikkert ikke bli realisert, fordi alle kommuner ikke kan være attraktive (relativt til andre kommuner). Det er likevel interessant å vise, fordi det viser hvilke kommuner som vil få befolkningsnedgang selv om de greier å oppnå høy attraktivitet. De kan sies å være dømt til befolkningsnedgang dersom det ikke skjer vesentlige strukturelle endringer. Det er 168 kommuner i denne kategorien. Nesten halvparten av kommunene må altså belage seg på at det blir nedgang i folketallet selv om de lykkes med å bli attraktive.

[Scenariet med lav attraktivitet](#) kan på tilsvarende måte vise hvilke kommuner som er dømt til vekst. Det er 51 kommuner som vil få befolkningsvekst selv med lav attraktivitet.

[SSB har i sine framskrivinger](#) (hovedalternativet fra 18 august 2020) en langt

svakere sentralisering. I følge SSB vil det bare bli 133 kommuner med nedgang i folketallet fra 2020 til 2040. Det er svært overraskende, siden det var 208 kommuner med nedgang allerede i 2019. Med forventet lav innvandring og sterk aldring mener vi at det er grunn til å anta at det blir flere kommuner med nedgang i folketallet, ikke færre.

Nettoinnflytting og fødselsoverskudd

I kartet kan vi se hvor stort fødselsunderskudd det blir i kommunene i [scenariet med nøytral attraktivitet](#) i de neste 20 årene. Oslo får klart høyest fødselsoverskudd. Det er i stor grad fordi de har en svært ung befolkning i dag. Noen distriktskommuner ligger an til å få et fødselsunderskudd som reduserer befolkningen med over 20 prosent de neste årene. xxx av 356 kommuner ligger an til å få fødselsunderskudd.

[Scenariet med høy attraktivitet](#) er interessant fordi det viser hvor mange kommuner som vil få et fødselsunderskudd de neste 20 årene, selv om de lykkes med å skape høy attraktivitet for både næringsliv og bosetting og øke tilflyttingen. Det er 233 kommuner som er i denne kategorien hvor det nesten er garantert at det blir et fødselsunderskudd.

Steders attraktivitet påvirker fødselsbalansen på den måten at attraktive kommuner får bedre nettoflytting. Denne nettoflyttingen forynger befolkningen, siden det hovedsakelig er unge personer som flytter. Denne prosessen skjer svært langsomt. Derfor er fødselsbalansen de neste årene i stor grad gitt av befolkningens sammensetning på alder og kjønn i dag.

Flyttetallene er direkte påvirket av kommuners attraktivitet. Hvis vi ser på kommuners [nettoflytting i scenariet med nøytral attraktivitet](#), kan vi se den forventede nettoflyttingen til kommunene de neste 20 årene. Dette flyttemønsteret er sterkt sentraliserende. Den faktiske nettoflyttingen vil helt sikkert komme til å avvike sterkt i enkeltkommuner, ettersom de vil bli svært attraktive eller svært lite attraktive.

[Forventet nettoflytting med historisk attraktivitet](#) vil kunne tjene som en illustrasjon på hvilke utvikling vi anser som mest sannsynlig. Flyttemønsteret vil bli sentraliserende, men det vil sikkert være noen blå kommuner i distriktene som får nettoinnflytting mot alle odds. Det er imidlertid ikke mulig å si noe om hvilke kommuner dette blir.

4.1.5

Befolkningsvekst Norge alder

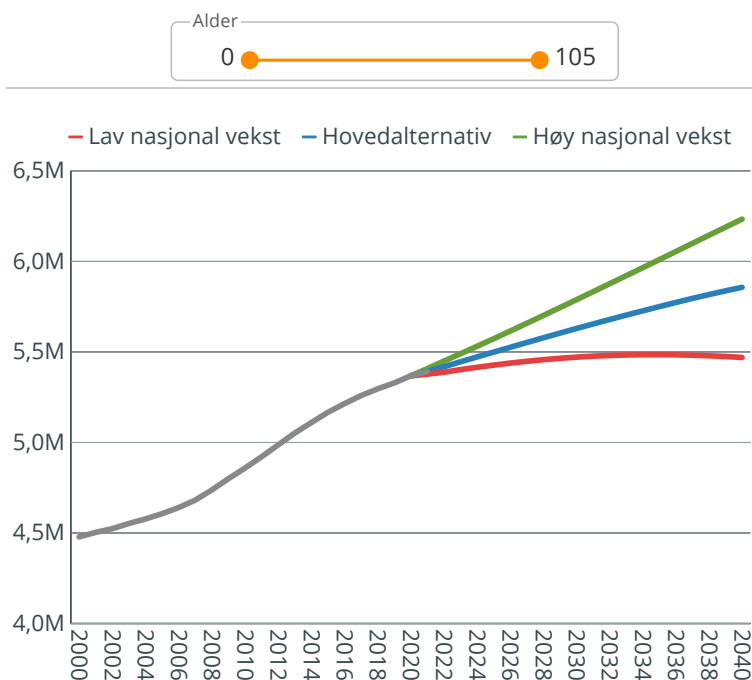
Norge vil fortsatt ha vekst i folketallet hvis vi se [alle aldersgrupper](#) under ett. I hovedalternativet vil folketallet i Norge øke til 5,9 mill i 2040.

Antall [innbyggere under 20 år](#) vil imidlertid synke fram til midten av 2030-tallet. Det vil altså bli færre barn og unge som trenger barnehager og skoler.

Det blir en sterk vekst i antall [innbyggere over 68 år](#).

[Innbyggere mellom 20 og 67 år](#), hvor vi finner de fleste som er i arbeid, vil øke svakt de neste ti årene, før antallet begynner i synke. Dette betyr at det ikke vil kunne bli særlig sterk vekst i antall arbeidsplasser på landsbasis, med mindre sysselsettingsandelen i befolkningen øker.

Regional analyse

Figur 4.1.5 Utvikling i folketallet i valgt aldersgruppe.

4.1.6

Aldersfordeling i Norge

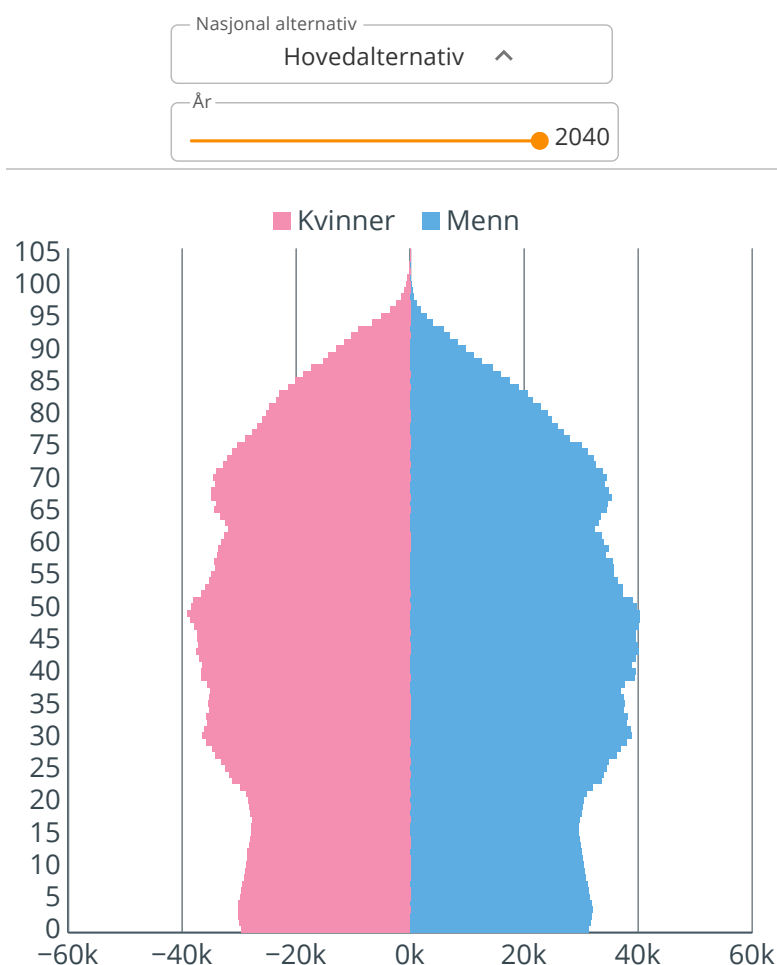
I figuren kan vi se antall innbyggere på hvert enkelt alderstrinn i [2040 i SSBs hovedalternativ](#). Lavt antall fødte fram til 2040 gir en lavere andel barn. Det blir flere 70-åringer i befolkningen enn nyfødte.

Kontrasten er stor til hvordan befolkningspyramiden så ut i [2000](#). Da var en liten andel av befolkningen over 60 år.

Fram til [2020](#) endret dette seg mye. Nå har de store barnekullene etter 2. verdenskrig blitt 73 år, samtidig som at den lave fruktbarheten de siste årene har gitt betydelig mindre barnekull.

Framtidig fruktbarhet vil bety mye for hvordan befolkningspyramiden ser ut i 2040. Dersom fruktbarheten blir så lav som i [SSBs alternativ med lav vekst](#), vil andelen barn bli svært lav.

Hvis fruktbarheten blir som i [SSBs alternativ med høy vekst](#), blir barnekullene betydelig større.

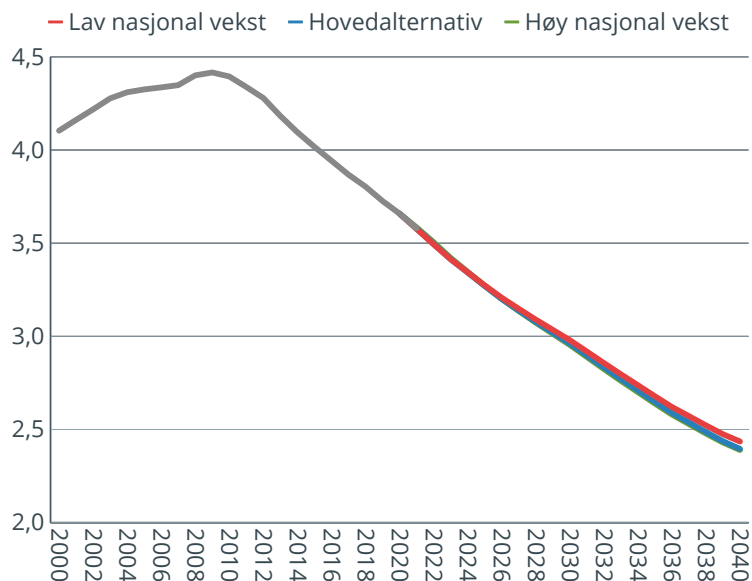

Figur 4.1.6 Antall innbyggere på hvert enkelt alderstrinn.

4.1.7

Forsørgerbyrde

Forsørgerbyrden, det vil si antall personer 20-66 år per person over 66 år, vil bli tyngre fram til 2040. I 2009 var det 4,42 personer i alderen 20-66 for hver person over 66 år. Siden 2009 har dette tallet blitt mindre og mindre. I starten av 2020 var dette tallet sunket til 3,36. Uansett alternativ vil forsørgerbyrden øke. I 2040 vil det bli mindre enn 2,5 personer i alderen 20-66 for hver person over 66 år i alle de tre hovedalternativene.

Figur 4.1.7 Forsørgerbyrden, det vil si antall personer 20-66 år per person over 66 år.

4.1.8

Bransjevekst

Vi så i kapittel 1.2 at bransjestrukturen har stor betydning for veksten på et sted. Hvilke bransjer som vil vokse og hvilke som vil få nedgang vil derfor ha betydning for den framtidige arbeidsplassveksten for et sted. I scenariene har vi lagt inn forutsetninger om veksten i hver enkelt bransje og sektor som vist i tabellen.

I utgangspunktet regner vi med at de strukturelle mønstrene vil fortsette, det vil si at de enkelte bransjene fortsetter å vokse eller synke som gjennomsnittet de ti siste årene. Det vil si at landbruk og industri vil fortsette å ha nedgang i antall arbeidsplasser, mens bransjer som for eksempel servering og Tele og IKT vil ha sterk vekst.

For noen bransjer og sektorer har vi gjort endringer. Disse er vist med uthevet skrift i tabellen.

Olje- og gassbransjen har hatt vekst de siste ti årene. Vi tror det er lite sannsynlig at dette vil fortsette og har istedet lagt inn en nedgang på 2,0 prosent per år.

Bygg og anlegg er en bransje som har vokst med 2,2 prosent i gjennomsnitt de siste ti årene. Ettersom det blir vesentlig lavere befolkningsvekst enn tidligere, er det rimelig å anta at dette ikke vil fortsette. Veksten er dermed justert ned til 1,0 prosent årlig.

Helsetjenester (private) har vokst med 0,7 prosent i gjennomsnitt de siste ti årene. Med tanke på den kraftige eldrebølgen som kommer er det rimelig å øke veksten i denne bransjen til 1,7 prosent.

Barnehager og undervisning har økt med 1,84 prosent årlig de siste årene. Her tror vi veksten blir lavere ettersom det blir færre barn.

Statlig sektor har økt med 1,37 prosent årlig. Vi tro denne veksten ikke kan fortsette og har justert ned til 0,5 prosent.

I scenariomodellen har vi lagt inn enn gradvis utjevning slik at alle bransjene vokser i samme takt etter 15 år. Det er fordi det er svært vanskelig å forutse framtidige vekstmønstre.

	Vektet gjennomsnitt	Endelig
Anna industri	-0.72	-0.72
Næringsmiddelindustri	-0.34	-0.34
Olje og gass	1.19	-2
Prosessindustri	-0.16	-0.16
Øvrig verkstedindustri	-0.91	-0.91
El-Produksjon	-3.52	-3.52
Produksjon av oljeplattformer	-4.18	-4.18
Fiske og havbruk	2.14	2.14
Landbruk	-2.94	-2.94
Teknisk/vitenskap	1.4	1.4
Tele og IKT	3.31	3.31
Aktiviteter	1.27	1.27
Butikkhandel	-0.61	-0.61
Overnatting	0.45	0.45
Servering	3.04	3.04
Agentur og engros	-0.4	-0.4
Bygg og anlegg	2.2	1
Andre tjenester	0.49	0.49
Finans, eiendom, utleie	-0.28	-0.28
Forretningstjenester	1.3	1.3
Transport	-0.44	-0.44
Helsetjenester	0.7	1.7
Barnehager og undervisning	1.84	1
Utleie av arbeidskraft	1.09	1.09
Kommune	1.41	1.41
Fylke	0.24	0.24
Stat	1.37	0.5

Figur 4.1.8 Gjennomsnittlig årlig vekst i antall ansatte i bransjene og verdier som ligger til grunn i scenariene (endelig).

Scenarier for Vanylven

I dette kapitlet skal vi vise scenarier for utviklingen av antall innbyggere, den demografiske fordelingen av befolkningen og antall arbeidsplasser i Vanylven.

4.2.1

Framtidig attraktivitet

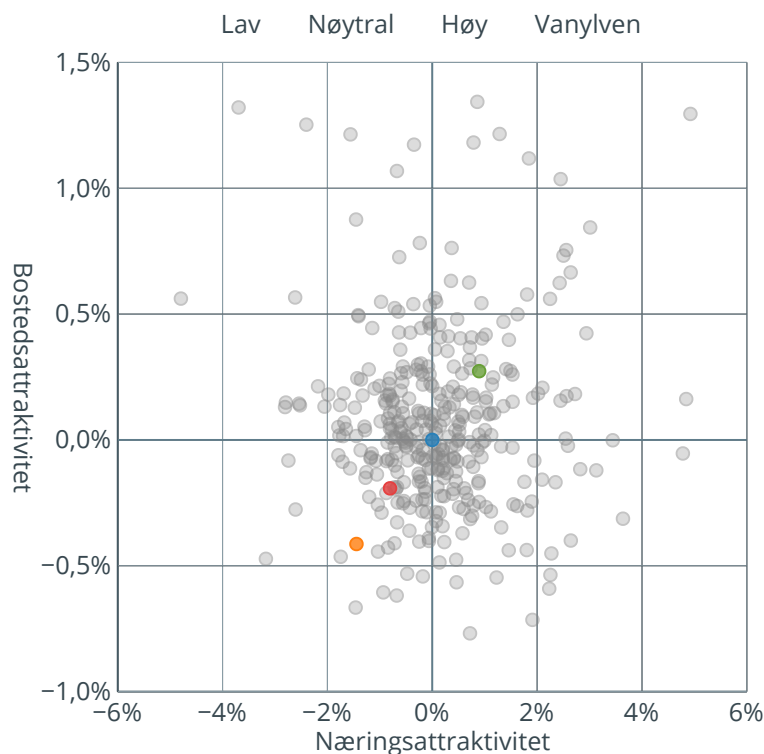
Vi skal vise fire ulike scenarier for utviklingen av folketallet i Vanylven, alt etter hvor høy attraktivitet Vanylven har i framtiden. Hensikten er å få fram mulighetsrommet for befolkningsvekst, altså hvor mye folketallsveksten kan påvirkes lokalt. Et scenario er at en lykkes med å skape høy og positiv attraktivitet for både bosetting og næringsliv. Her vil attraktivitetsverdien for Vanylven bli som vist med den grønne prikken. De grå prikkene er attraktivitetsverdier for alle steder i den siste tiårsperioden. Vi velger da verdier som er høye, men som er oppnådd av andre steder. Vi får da et optimistisk scenario, et best case, men som likevel er realistisk i den forstand at det er steder som har oppnådd slike attraktivitetsverdier tidligere.

Vi kan også lage et scenario er den framtidige attraktiviteten er lav. Det er vist med den røde prikken. Forskjellen mellom scenariet med høy og lav attraktivitet vil vise hvilket mulighetsrom det er for framtidig befolkningsutvikling.

Et naturlig scenario er at attraktiviteten er akkurat som middels. Det vil gi en vekst i tråd med forventet ut fra de strukturelle betingelser som er lagt inn i scenariet (den blå prikken).

Et siste scenario er at attraktiviteten for Vanylven blir den samme i framtiden som gjennomsnittet for de siste ti årene.

I scenariet med historisk attraktivitet har Vanylven sterkt negativ attraktivitet både som bosted og for næringslivet.

Figur 4.2.1 Verdier for attraktivitet for Vanylven som er lagt inn i scenariene. Gjennomsnittsverdier for de andre stedene i perioden 2010-2019 er vist med de grå prikkene.

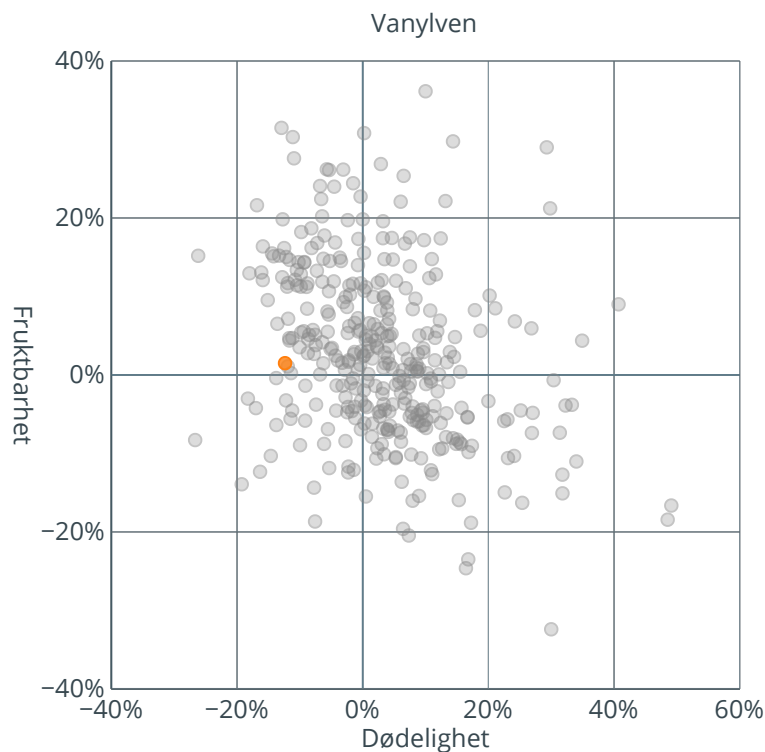
4.2.2

Fruktbarhet og dødelighet

I kapittel 2.2 så vi hvordan fruktbarheten og dødeligheten har påvirket fødselsbalansen i Vanylven siden 2000. I scenariene har vi lagt inn at de regionale mønstrene i fruktbarhet og dødelighet opprettholdes i framtiden. Det betyr at steder med høyere fruktbarhet enn landsgjennomsnittet også får høyere fruktbarhet enn landet i de neste årene.

I figuren kan vi hvordan antall fødte og døde i Vanylven avvek fra forventet i den siste tiårsperioden.

I scenariene legger vi til grunn at Vanylven skal fortsatt har lav dødelighet og litt bedre fruktbarhet enn gjennomsnittet.

Figur 4.2.2 Prosentvis avvik fra forventet antall fødte og døde ut fra alder og kjønn i Vanylven i perioden 2010-2019. De grå prikkene er verdier for de andre stedene.

4.2.3

Befolkningsvekst i Vanylven

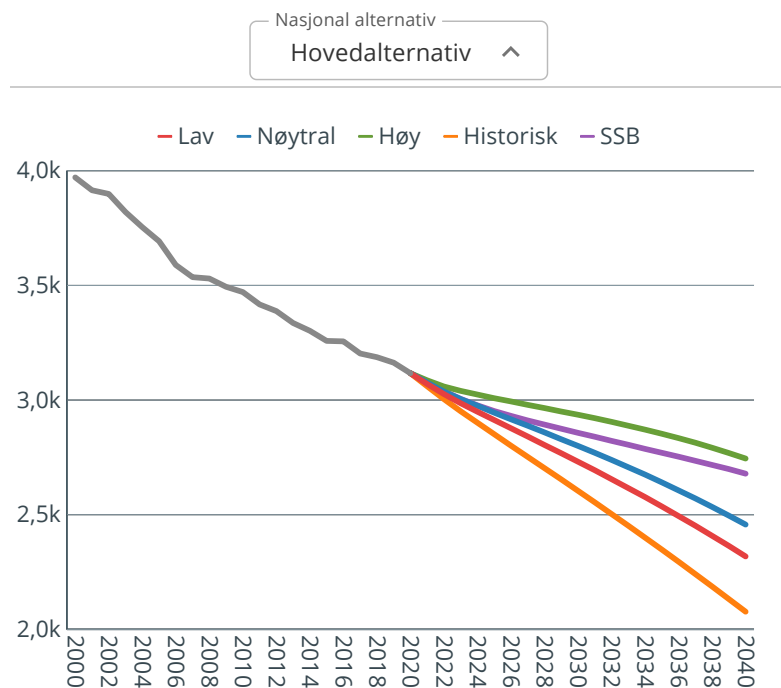
I figuren kan vi se de fire scenariene vi har for folketallsutviklingen i Vanylven fram til 2040, når vi legger til grunn at den nasjonale veksten blir som i [hovedalternativet](#) til SSB fra 2020. SSBs siste framskriving for Vanylven som ble publisert august 2020 er også lagt inn.

SSBs framskriving viser en nedgang i antall innbyggere i Vanylven de neste årene.

Vi har fire scenarier som alle viser nedgang i folketallet.

Med nøytral attraktivitet vil folketallet synke fra 3 117 innbyggere i 2020 til 2457 innbyggere i 2040.

Med høy attraktivitet blir nedgangen vesentlig lavere, men det blir også nedgang i dette scenariet, til 2 745 innbyggere i 2040.

Figur 4.2.3 Antall innbyggere i Vanylven i ulike scenarier samt SSBs framskriving.

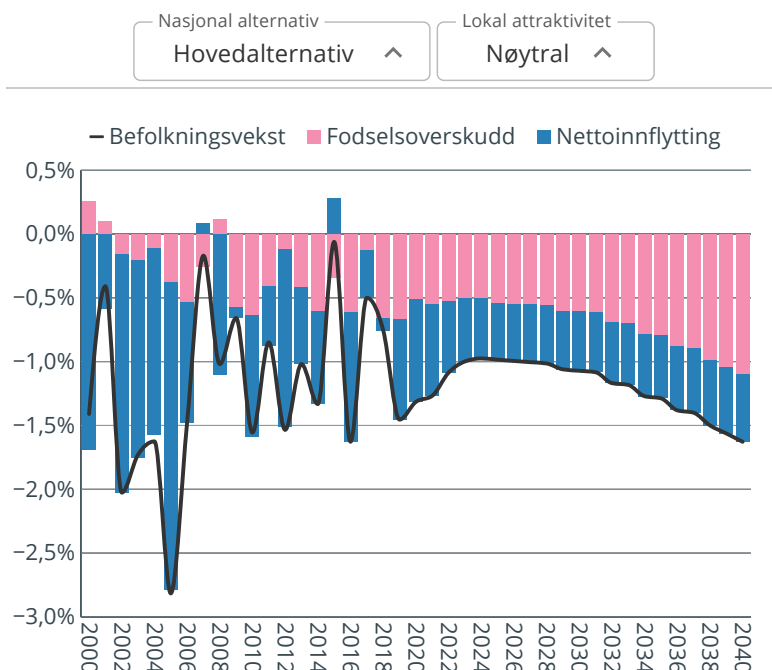
Befolkningsvekst

Figuren viser hvordan befolkningsendringene fordeler seg på fødselsoverskudd og nettoflytting i Vanylven i [scenariet med nøytral attraktivitet](#).

Vanylven vil få et økende fødselsunderskudd. Det gjør at det må bli en ganske stor netto innflytting for at folketallet ikke skal synke. Med nøytral attraktivitet vil Vanylven få netto utflytting i tillegg til fødselsunderskuddet. Det gir ganske stor befolkningsnedgang.

I scenariet med [høy attraktivitet](#) er det bare så vidt netto utflytting fra kommunen, men fødselsunderskuddet gjør at det likevel blir ganske sterk nedgang i folketallet.

Regional analyse

Figur 4.2.4 Årlige befolkningsendringer i Vanylven fordelt på fødselsoverskudd og nettoflytting.

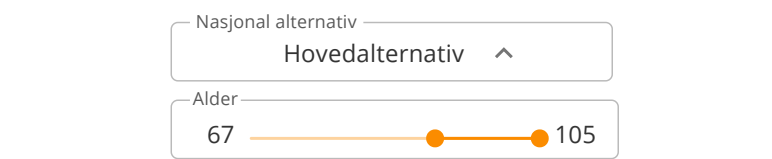
Utvikling i folketall etter alder

I figuren kan vi se utviklingen i antall innbyggere i ulike aldre i Vanylven fram mot 2040 i de ulike scenariene og framskrivingene.

Det blir helt sikkert en vekst i [antall personer over 66 år](#). Her avviker ikke de ulike scenariene særlig mye, fordi utviklingen ikke blir påvirket særlig mye av flytting.

[Antall barn fra 0-15 år](#) vil synke fram til 2040, men med høy attraktivitet vil nedgangen i antall barn stoppe opp.

Alle scenariene viser nedgang i antall innbyggere i aldersgruppen [20-66 år](#), der vi finner arbeidsstyrken.

Figur 4.2.5 Antall innbyggere i valgt aldersgruppe i ulike scenarier samt SSBs framskriving.

4.2.6

Alder og kjønn

Det er interessant å se hvordan alderspyramiden for Vanylven vil bli i årene framover. Alderspyramidens form vil i stor grad bestemme hva fødselsbalansen blir.

Vanylven har i [utgangspunktet](#) en høy andel eldre, sammenliknet med landet. Det er lav andel innbyggere mellom 20 og 40 år, noe som gir lav andel av de minste barna.

Det vil være tilfelle også når det nærmer seg [2040](#), men da kan vi se at det blir en svært høy andel av eldre innbyggere over 60 år.

Loading...

Figur 4.2.6 Antall innbyggere på ulike alderstrinn for kvinner og menn i valgt alternativ og år. Skyggen viser hvordan fordelingen på landsbasis er.

4.2.7

Forsørgerbyrde

Forsørgerbyrden, det vil si antall personer 20-66 år per person over 66 år, vil bli tyngre fram til 2040.

I 2002 var det 3,2 personer i alderen 20-66 for hver person over 66 år. Siden 2002 har dette tallet blitt mindre og mindre. I starten av 2020 var dette tallet sunket til 2,0. Uansett alternativ vil forsørgerbyrden øke. I 2040 vil det bli mellom 0,9 og 1,2 personer i alderen 20-66 for hver person over 66 år.

I forrige kapittel så vi at tallet for landet er beregnet til å være omtrent 2,4 i 2040.

Loading...

Figur 4.2.7 Forsørgerbyrden for ulike attraktivitetsscenarier i Vanylven.

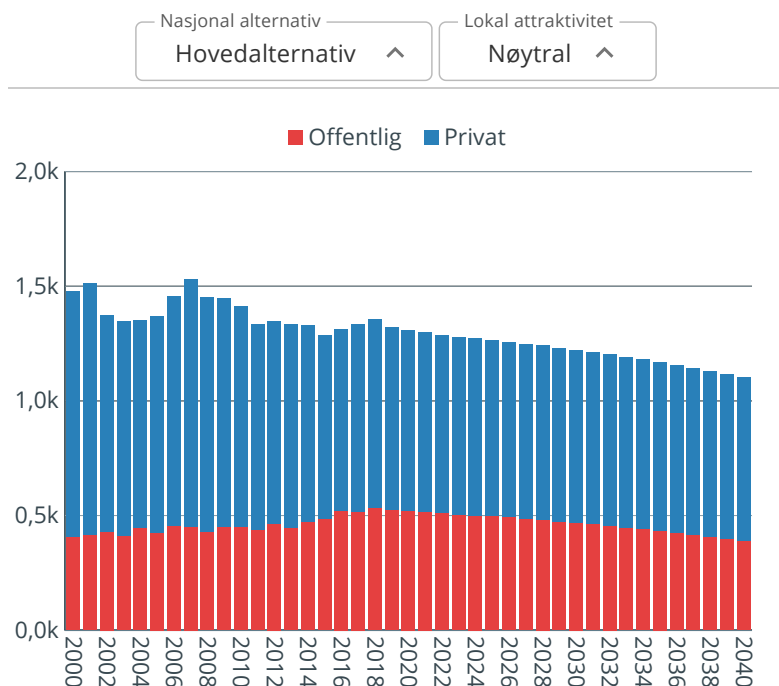
Arbeidsplasser

Figuren viser antall arbeidsplasser fordelt på privat og offentlig sektor fram til 2019 og utviklingen i valgt scenario fram til 2040 i Vanylven. Det vil helt sikker bli konjunktursvingninger i framtiden med perioder med nedgang og andre perioder med vekst. Det er imidlertid umulig å forutsi slike svingninger. Framskrivningen er derfor jevne.

Vanylven ligger an til å få en nedgang i antall arbeidsplasser i kommunen fram mot 2040 med [nøytral attraktivitet](#).

Det er imidlertid potensial for å få vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet med [høy attraktivitet](#).

Regional analyse

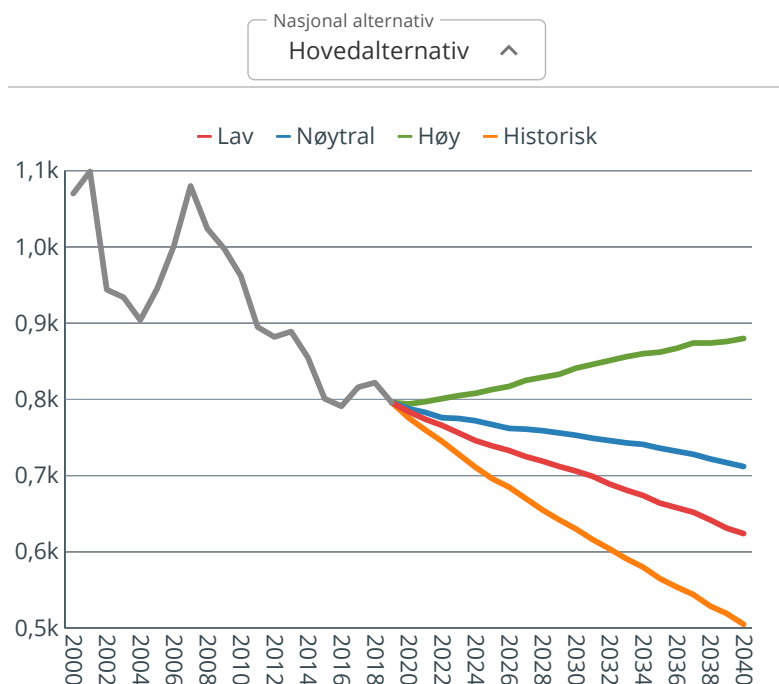

Figur 4.2.8 Antall arbeidsplasser fordelt på privat og offentlig sektor i Vanylven fram til 2019 og utviklingen i valgt scenario fram til 2040.

Arbeidsplasser i næringslivet

Utviklingen i antall arbeidsplasser i næringslivet er en størrelse som er svært vanskelig å forutse. Det er fordi den historiske utviklingen viser store variasjoner fra sted til sted uten at det kan knyttes til strukturelle forhold. Bransjesammensetningen forklarer en del av den historiske utviklingen, men i fremtiden kjenner vi ikke til hvilke bransjer som vil vokse eller synke.

Med høy næringsattraktivitet kan de bli en vekst i antall arbeidsplasser i næringslivet fra 796 i 2020 til 880 arbeidsplasser i 2040. Med nøytral attraktivitet vil antall arbeidsplasser i næringslivet synke til 712 mot 2040.

Figur 4.2.9 Arbeidsplassutvikling i næringslivet i Vanylven med ulike forutsetninger om framtidig attraktivitet.

Del 5: Utdanning

Utdanningsnivå i befolkningen

I dette kapitlet skal vi beskrive og analysere regionale variasjoner i utdanningsnivå i befolkningen. Data er fra registerbasert sysselsettingsstatistikk, derfor er det utdanningsnivået til den sysselsatte delen av befolkningen som er målt. Utdanningsnivået er målt på en enkel måte, gjennom å se på andelen som har fullført utdanning på minimum bachelor-nivå, det vil si minst tre års utdanning på høyskole eller universitet.

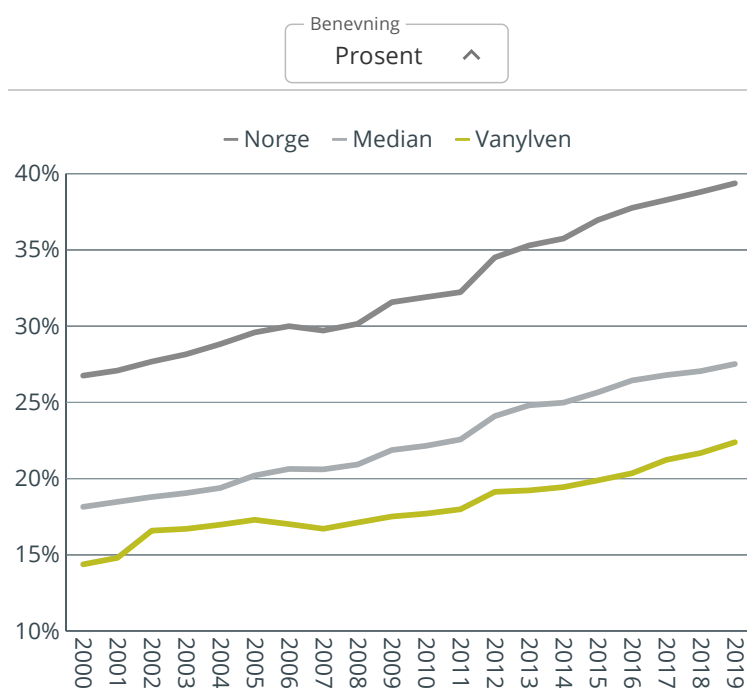
5.1.1

Utvikling i utdanningsnivå

Andelen som har høyere utdanning øker gradvis ettersom en stadig høyere andel tar høyere utdanning. Etterhvert vil unge med høyere utdanning erstatte eldre arbeidstakere uten tilsvarende utdanning.

Siden 2000 har andelen av den sysselsatte befolkningen i Norge med minst tre års høyere utdanning økt fra 26,8 prosent til 39,4 prosent. Når det gjelder utdanningsnivå, er det viktig å vite at det er svært stor forskjell på utdanningsnivået i Norge og medianen. Medianen er verdien til stedet som er rangert middels. Siden de få største byene drar opp utdanningsnivået mye, vil nesten alle andre kommuner og regioner ha et utdanningsnivå under landets. Medianverdien for utdanningsnivå i kommuner er 27,5 prosent. For regioner er medianverdien 33,5 prosent.

I Vanylven har 22,4 prosent av de sysselsatte minst tre års høyere utdanning. Det er mye lavere enn andelen i Norge, samt også lavere enn medianen av kommunene.

Figur 5.1.1 Prosentvis andel med minst tre års høyere utdanning i Vanylven og Norge.

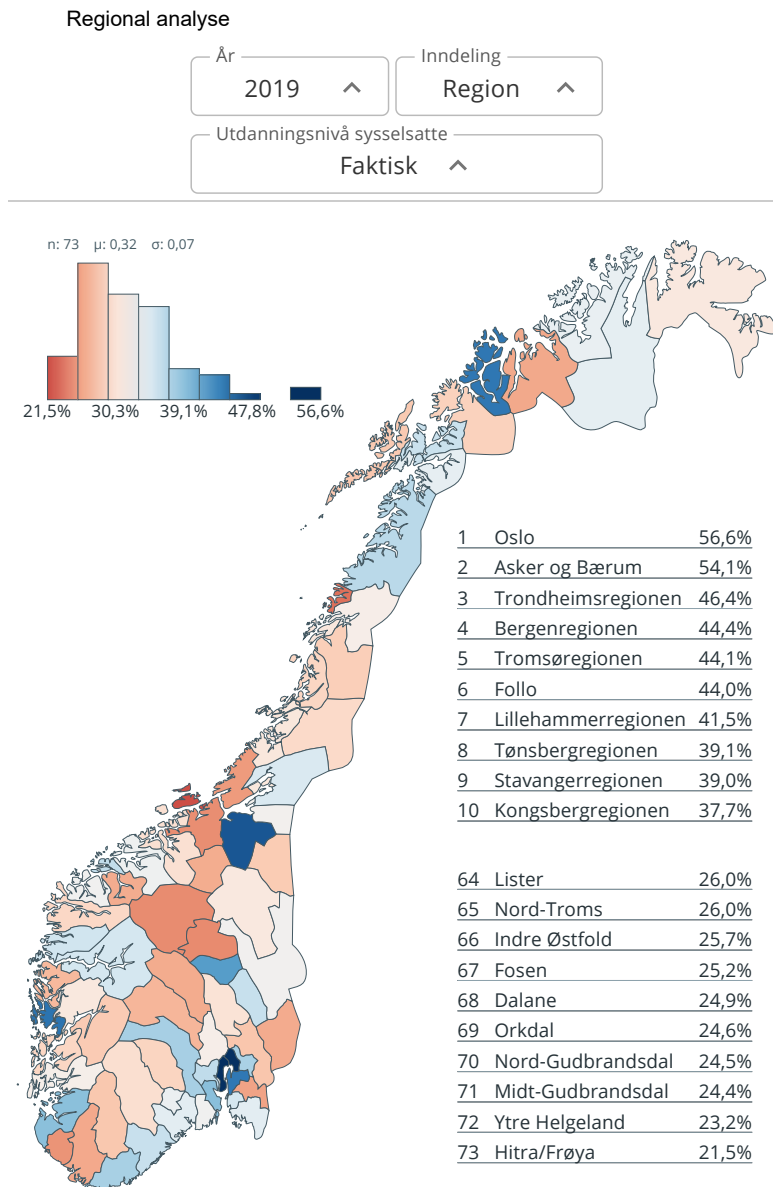
5.1.2

Regionale variasjoner i utdanningsnivå

I kartet kan vi se [variasjoner i utdanningsnivå i regionene](#). Andelen innbyggere med høyere utdanning er høyest i de største byregionene og de regionene som omkranser Oslo. Distriktsregionene har generelt langt lavere utdanningsnivå.

Utdanningsnivået reflekterer i stor grad arbeidsmarkedet i regionene. Der det er et arbeidsmarked som etterspør arbeidstakere med høy utdanning er naturligvis også andelen bosatte med høyere utdanning størst. Her må vi også ta hensyn til at en del av innbyggerne pendler og at arbeidsmarkedet for en kommune også omfatter de kommunene som det pendles til. Vi kan beregne [forventet utdanningsnivå for kommuner](#) når vi kjenner utdanningsnivået i arbeidsmarkedet til kommunen. I noen kommuner, som Nesodden, Lørenskog, Nordre Follo og Nittedal, forventer vi et høyt utdanningsnivå fordi en stor andel av befolkningen pendler til Oslo hvor en stor andel av arbeidstakerne har høy utdanning.

Noen regioner har [avvik i utdanningsnivå](#) i befolkningen i forhold til hva som kreves i arbeidsmarkedet. Oslo og Asker og Bærum har et langt høyere utdanningsnivå enn hva som arbeidsmarkedet krever. Her er det en opphopning av innbyggere med høyere utdanning. Lillehammer-, Trondheims-, Bergen- og Stavangerregionen er andre regioner som tilsynelatende er attraktive å bo i for folk med høyere utdanning.

Figur 5.1.2 Regionale variasjoner i utdanningsnivå, det vil si prosentvis andel med minst tre års høyere utdanning.

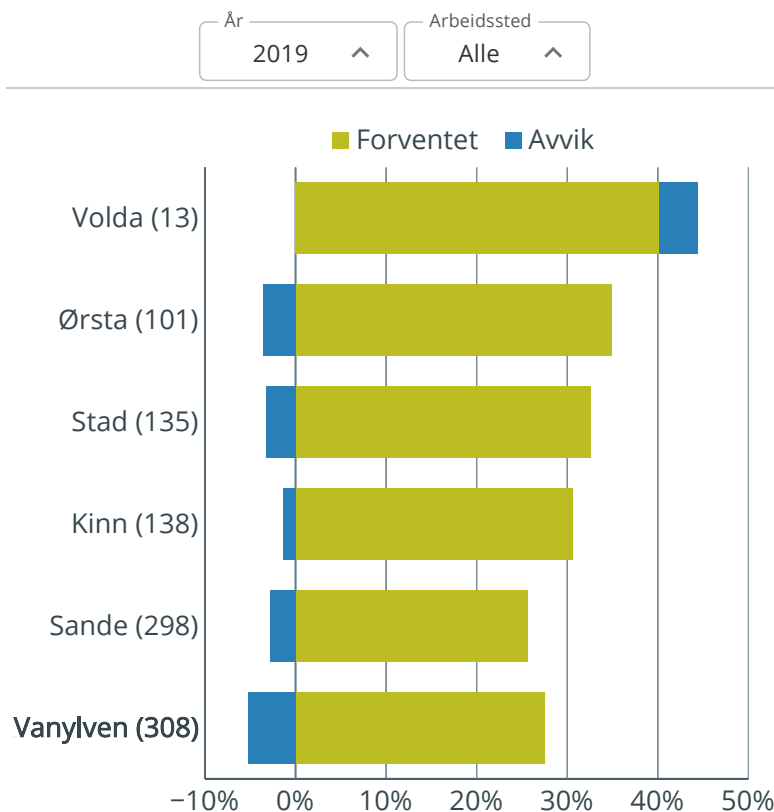
5.1.3

Faktisk og forventet utdanningsnivå

Det faktiske utdanningsnivået på et sted kan ses på som summen av det forventede utdanningsnivået ut fra arbeidsmarkedet og avviket fra dette nivået. Et positivt avvik betyr at det er en opphopning av folk med høyere utdanning. Det er naturlig å anta at dette skyldes at stedet er attraktivt å bo i for folk med høyere utdanning. I figuren kan vi se [forventet utdanningsnivå og avviket](#) i Vanylven og sammenlikningsstedene.

Vanylven er rangert som nummer 308 av de 356 kommunene i landet når det gjelder utdanningsnivå i befolkningen. Det er lavest blant sammenlikningskommunene.

Vi kan også se at utdanningsnivået i Vanylven er 5,2 prosentpoeng lavere enn forventet ut fra arbeidsmarkedet som befolkningen sogner til. Det er altså en tendens til at folk med høyere utdanning pendler inn til kommunen. Men dette gjelder også de andre sammenlikningskommunene unntatt Volda, som har en opphopning av innbyggere med høy utdanning.

Figur 5.1.3 Faktisk utdanningsnivå som summen av forventet utdanningsnivå ut fra arbeidsmarkedet og avviket fra forventet utdanningsnivå.

Utdanningsnivå i næringslivet

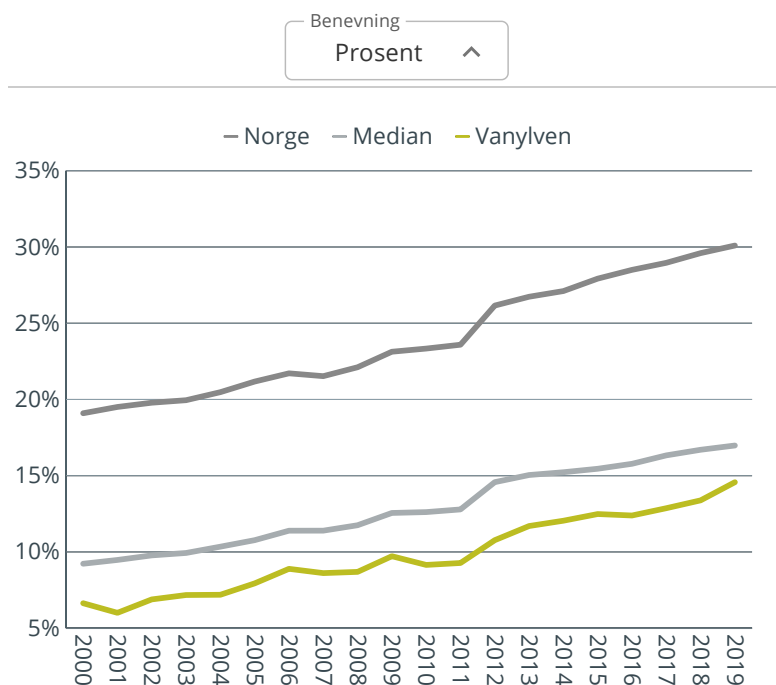
I dette kapitlet skal vi fortsette å se på utdanningsnivå, men nå konsentrerer vi oss om utdanningsnivået i næringslivet.

5.2.1

Utvikling i utdanningsnivået i næringslivet

Næringslivet har en lavere andel ansatte med høyere utdanning enn offentlig sektor. I 2000 hadde 19,1 prosent av de ansatte i næringslivet minst tre års høyere utdanning. I 2019 var andelen økt til 30,1 prosent. Siden de største byene drar opp gjennomsnittet for landet, er medianverdien for kommunene 17,0 prosent. Medianverdien for regioner er 19,4 prosent. I figuren kan vi se hvordan andelen med minst tre års høyere utdanning har utviklet seg på landsbasis, i medianen av kommunene og i Vanylven.

I Vanylven har 14,6 prosent av de ansatte i næringslivet minst tre års høyere utdanning. Det er lavere enn andelen i Norge og også lavere enn medianen for kommunene.

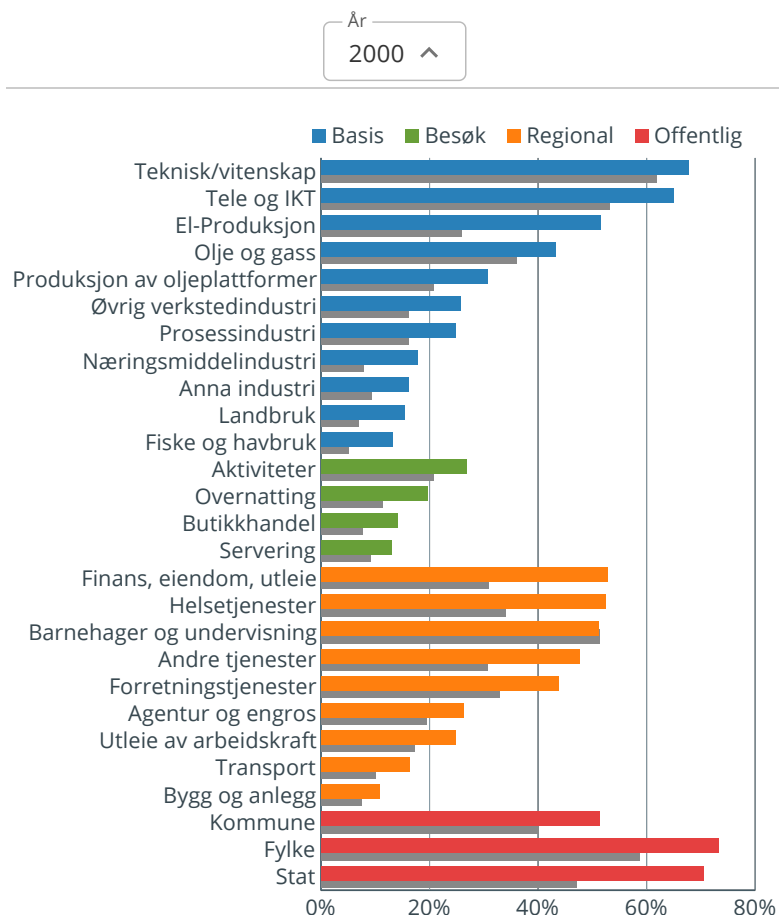
Figur 5.2.1 Prosentvis andel ansatte med minst tre års høyere utdanning i næringslivet.

5.2.2

Utdanningsnivå i bransjer og sektorer i Norge

Utdanningsnivået varierer mye mellom ulike bransjer og sektorer. I offentlig sektor er utdanningsnivået høyt, særlig i staten og fylkeskommunene. I næringslivet er variasjonen i utdanningnivå stor. I bransjer som teknisk/vitenskapelige tjenester og tele og IKT er det en høy andel ansatte med høyere utdanning. I bransjer som fiske og havbruk, landbruk, anna industri, næringsmiddelindustri, butikkhandel, servering, bygg og anlegg og transport er det en lav andel ansatte med høyere utdanning.

Forskjellen i utdanningsnivået mellom ulike bransjer i næringslivet kan forklare en del av variasjonen i utdanningsnivå mellom kommuner og regioner. På steder der næringslivet er konsentrert til bransjer med et høyt utdanningsnivå er det naturlig at det er et høyere utdanningsnivå i næringslivet og vice versa. I de neste avsnittene skal vi gjøre beregninger og tallfeste denne effekten for næringslivet i Vanylven.

Figur 5.2.2 Prosentvis andel med ansatte med høyere utdanning i ulike bransjer og sektorer i 2019 og valgt sammenlikningsår.

5.2.3

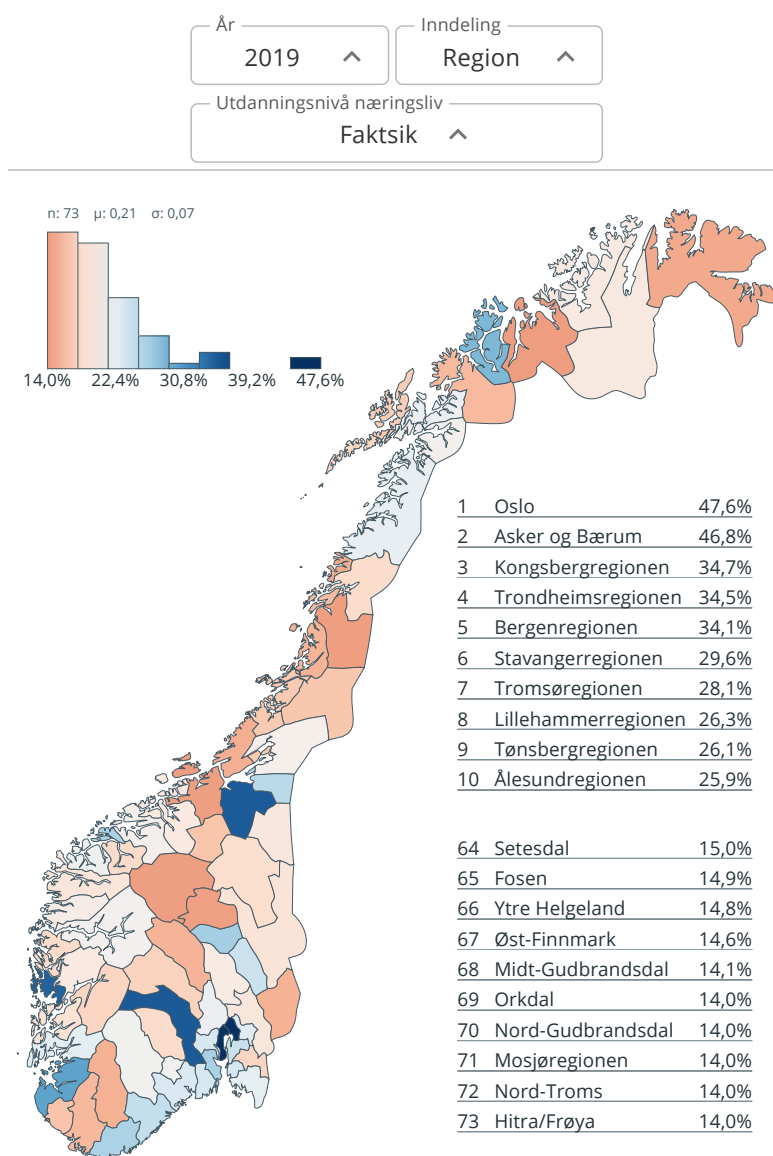
Regionale variasjoner i
utdanningsnivå i næringslivet

Det er stor regional variasjon i [det faktiske utdanningsnivået i næringslivet](#). I Oslo har 47,6 prosent av de ansatte i næringslivet minst tre års høyere utdanning. Andre regioner med et høyt utdanningsnivå er Asker og Bærum, Kongsbergregionen og andre større byregioner.

Disse variasjonene reflekterer i stor grad bransjestrukturen i regionene. Vi kan se hva som er [forventet utdanningsnivå](#) i regionene ut fra bransjestrukturen. I denne beregningen legger vi til grunn at alle regionene har samme andel ansatte med høyere utdanning som landet innenfor hver enkelt bransje. Vi ser da at det er omtrent det samme regionale mønsteret. De store byregionene har en konsentrasjon av arbeidsplasser i bransjer der utdanningsnivået er generelt høyt.

Det er imidlertid ikke helt samsvar mellom utdanningsnivået og det forventede nivået ut fra bransjestrukturen. Det er derfor interessant å se på [avvik fra forventet utdanningsnivå](#). Oslo har langt høyere utdanningsnivå i næringslivet enn forventet ut fra bransjestrukturen. Det samme er tilfelle for Asker og Bærum og Kongsbergregionen. Regioner med positiv avvik har altså et høyere utdanningsnivå hos de ansatte i næringslivet utover det som kan forklares med bransjestrukturen. Bedriftene i disse regionene har altså en tendens til å ansatte folk med høyere utdanning enn bedrifter i samme bransje ellers i landet.

Ser vi på [avviket for kommuner](#), kan vi se at kommuner som Kongsberg, Horten og Sogndal peker seg ut som kommuner med uforventet høyt utdanningsnivå utenfor de store byregionene. Det er faktisk bare 13 kommuner som har positiv avvik fra forventet utdanningsnivå. Det er fordi de største kommunene har et stort positivt avvik.

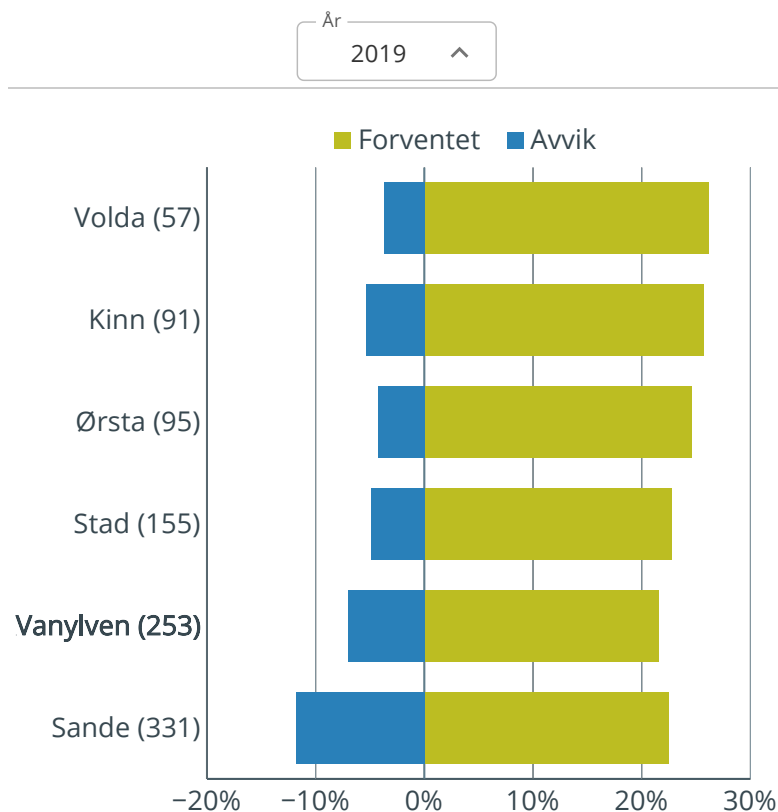
Figur 5.2.3 Variasjoner i utdanningsnivå i næringslivet.

5.2.4

Faktisk og forventet utdanningsnivå

I denne figuren viser vi faktisk utdanningsnivå i næringslivet i Vanylven og sammenlikningsstedene, hvor vi har splittet opp utdanningsnivået i to komponenter. Vi har det forventede utdanningsnivået, som baserer seg på at utdanningsnivået er som landsgjennomsnittet innenfor hver bransje. Så har vi en ekstra komponent som viser avvik fra det faktiske og forventede utdanningsnivået. Dette avviket forteller om næringslivet på stedet har en tendens til å ansette arbeidstakere med høyere utdanning, eller omvendt.

Vanylven er rangert som nummer 253 av de 356 kommunene i landet når det gjelder utdanningsnivå i næringslivet. Det er nest lavest av sammenlikningskommunene og lavere enn forventet ut fra bransjesammensetningen i kommunen.

Figur 5.2.4 Faktisk utdanningsnivå i næringslivet som summen av forventet nivå ut fra bransjestrukturen og avvik fra forventet nivå.

Del 6: Næring

Verdiskaping

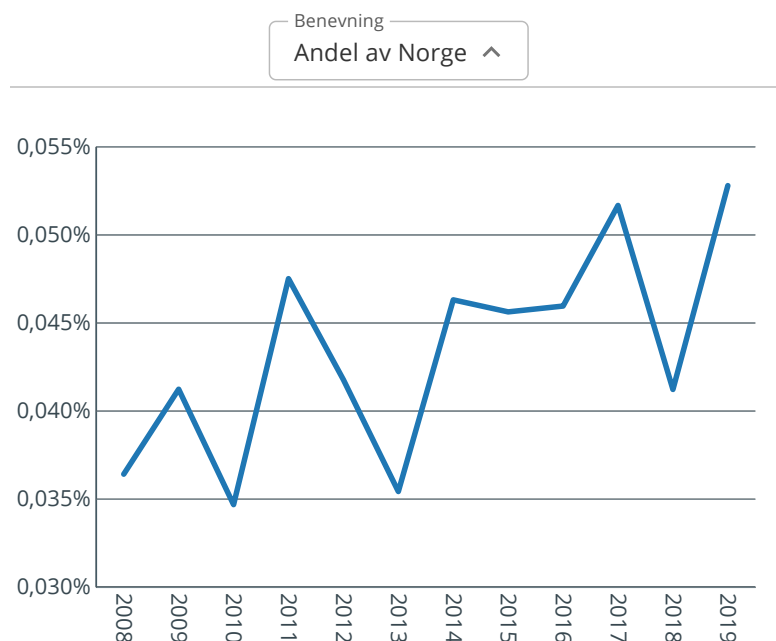
Verdiskapingen i en bedrift er summen av lønnskostnader og driftsresultatet, alternativt salgsinntekter fratrukket innkjøpte varer og tjenester. Verdiskapingen forteller hvor mye som kan fordeles til ansatte, eiere, skatt og til de som finansierer virksomheten. Som navnet forteller, måler verdiskapingen hvor store verdier som produksjonen genererer. Vi kan beregne verdiskapingen i næringslivet i et område gjennom å summere verdiskapingen i alle foretakene. Vi fordeler da verdiskapingen i foretak med produksjon i flere kommuner proporsjonalt med antall ansatte på hvert sted. Vi får bare tatt med foretak som er regnskapspliktige. De regnskapspliktige foretakene står for omtrent 95 prosent av verdiskapingen i næringslivet.

6.1.1

Utvikling i verdiskaping

Den samlede verdiskapingen i næringslivet i Vanylven er vist i figuren. Tre bransjer, oljeutvinning, finans, landbruk er utelatt i disse beregningene. I transportnæringen har vi sett bort fra bedrifter i utenriks sjøfart. Vi viser verdiskapingen i Vanylven som andel av landets verdiskaping. Verdiskapingen er målt i løpende kroner, slik at verdiskapingens størrelse i kroner endres på grunn av inflasjon. Når vi viser andelen av landets verdiskaping kan vi se hvordan verdiskapingen i næringslivet i Vanylven utvikler seg i forhold til resten av landet. Hvis andelen øker, vokser næringslivets verdiskaping i Vanylven raskere enn ellers i landet.

Næringslivet i Vanylven hadde 0,05 prosent av landets verdiskaping i 2019. I 2019 er andelen høyere enn i alle årene fra 2008 til 2018. Det har altså vært en god vekst i næringslivets verdiskaping i Vanylven.

Figur 6.1.1 Utviklingen i verdiskapingen i næringslivet i Vanylven.

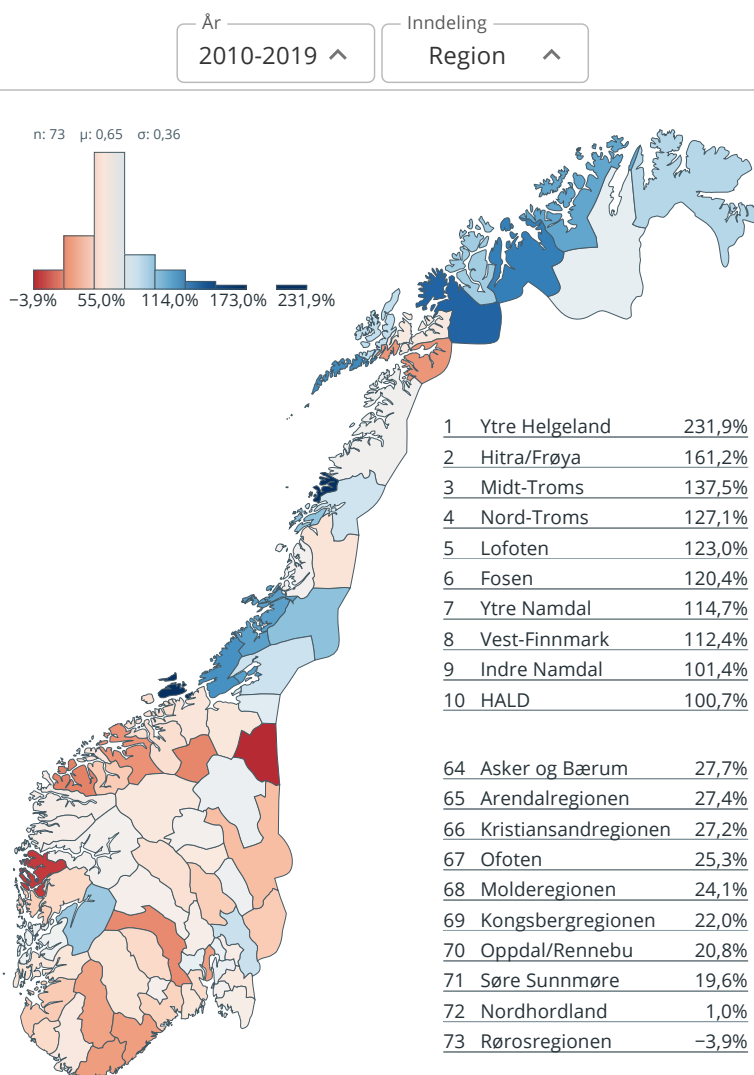
6.1.2

Regionale variasjoner i vekst i verdiskaping

I kartet kan vi se den regionale variasjonen i vekst i verdiskaping i næringslivet i [regionene de siste ti årene](#). Alle de ti regionene med høyest vekst i verdiskapingen er fra Trøndelag og Nord-Norge. Regioner som Ytre Helgeland og Hitra/Frøya har mer en dobbelt verdiskapingen i løpende kroner i denne tiårsperioden.

Dette mønsteret er også tydelig hvis vi ser på vekst i verdiskapingen i [de gamle fylkene de siste ti årene](#). Da kan vi se at Finnmark, Troms og Nord-Trøndelag har høyest vekst i verdiskapingen. Nordland er nummer fire når det gjelder vekst i verdiskaping.

Ser vi på utviklingen i [kommunene i den siste tiårsperioden](#), er ni av de ti kommunene med høyest verdiskaping fra Trøndelag og Nord-Norge.

Figur 6.1.2 Prosentvis vekst i verdiskaping i valgt periode.

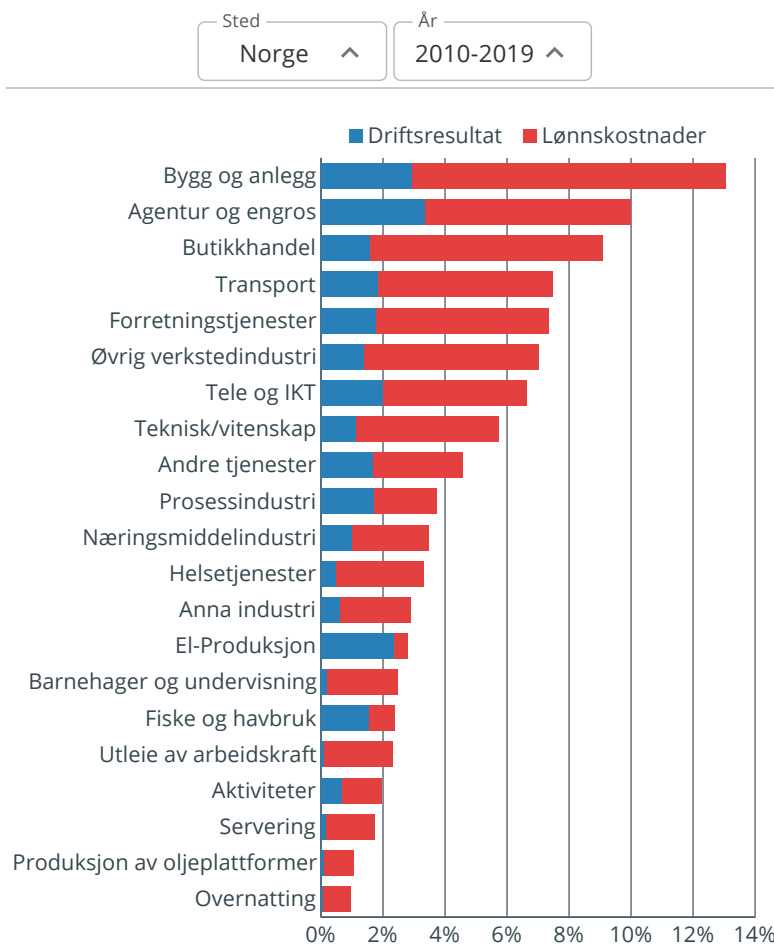
6.1.3

Verdiskaping i bransjer

Hvilke bransjer er størst når det gjelder verdiskaping? Slik vi har delt opp næringslivet i bransjer, er det bygg og anlegg og agentur og engros som er de [bransjene med høyest verdiskaping i Norge i 2019](#). Derneft følger butikkhandel og transport. Disse bransjene har også flest sysselsatte.

I figuren har vi delt opp verdiskapingen i to komponenter: lønnskostnader og driftsresultat. Den største delen av verdiskapingen i næringslivet går med til lønnskostnader. I to bransjer, fiske og havbruk og el-produksjon, er imidlertid driftsresultatet større enn lønnskostnadene i 2019. Dette er bransjer med svært høy lønnsomhet dette året. Det gjelder særlig el-produksjon. Her er det få arbeidsplasser, men svært høy verdiskaping.

Ser vi på hvilke bransjer som er størst i [Vanylven](#), er det bransjen fiske og havbruk fulgt av anna industri og næringsmiddelindustri som er størst når det gjelder verdiskaping. Disse tre bransjene er dominerende når det gjelder verdiskaping i Vanylven.

Figur 6.1.3 Verdiskaping fordelt på driftsresultat og lønnskostnader i de ulike bransjene.

6.1.4

Verdiskaping bransjevis i Vanylven

I tabellen under har vi vist tallverdiene for verdiskapingen i den enkelte bransjen i Vanylven. Tabellen kan lastes ned for nærmere analyse for de som er interessert i det. Nest siste kolonne viser veksten i verdiskaping i mrd kroner siden 2009, mens siste kolonne viser den prosentvise veksten i verdiskaping de siste ti årene.

Fiske og havbruk der den bransjen som har hatt klart størst vekst i verdiskapingen. Også næringsmiddelindustri og anna industri har hatt sterk vekst i verdiskapingen de siste ti årene.

Inflasjonsjustert ☐

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2010-2019	2010-2019 %
Anna industri														
Næringsmiddelindustri														
Prosessindustri														
Øvrig verkstedindustri														
El-Produksjon														
Produksjon av oljeplattformer														
Fiske og havbruk														
Teknisk/vitenskap														
Tele og IKT														
Basis														
Aktiviteter														
Butikkhandel														
Overnatting														
Servering														
Besøk														
Agentur og engros														
Bygg og anlegg														
Andre tjenester														
Forretnings tjenester														
Transport														
Helsetjenester														
Barnehager og undervisning														
Utleie av arbeidskraft														
Regional														

Figur 6.1.4 Verdiskaping i mill kr i Vanylven.

6.1.5

Vekst i ulike bransjer i Norge

Veksten i verdiskapingen er svært ulik fra bransje til bransje. Det at de forskjellige bransjene har svært ulike vekstbetingelser fra år til år er en viktig forklaring til den regionale variasjonen i verdiskapingsveksten. Når en bransje vokser mye på landsbasis, vil regioner som har en stor andel av denne bransjen normalt få vekst.

I figuren har vi vist variasjonen i vekst mellom ulike bransjer i [Norge i 2019](#). Vi kan se at produksjon av oljeplattformer hadde høyest vekst dette året. Teknisk/vitenskapelige tjenester, andre tjenester og øvrig verkstedindustri hadde også sterk vekst dette året. Bransjer som prosessindustri og el-produksjon hadde fall i verdiskapingen dette året. For prosessindustri og el-produksjon er verdiskapingen veldig følsom for prisendringer. Verdiskapingen kan da ha store svingninger selv om produksjonsvolumet ikke endres vesentlig.

Hvis vi ser på veksten i en lengre periode, for eksempel de [siste ti årene](#), kan vi se at bransjen fiske og havbruk har hatt den klart sterkeste veksten i denne tiårsperioden. Denne bransjen er naturligvis konsentrert til kystkommunene særlig i nord. Vi så i avsnitt 6.1.2 at kystregioner i nord hadde hatt sterkest vekst i verdiskapingen de siste ti årene. En stor del av forklaringen til at disse kystregionen hadde sterkest vekst i verdiskapingen er at dette er regioner med stor andel av arbeidsplassene i vekstbransjen fiske og havbruk.

6.1.6

Bransjejustert vekst

Bransjestrukturen er som nevnt helt vesentlig for å forstå variasjonene i vekst i verdiskaping. Vi kan beregne [forventet vekst](#) i verdiskaping i ulike regioner ut fra bransjestrukturen. Den forventede veksten blir da beregnet ut fra at hver enkelt bransje skal ha samme vekst som bransjen har på landsbasis. Da kommer det fram at vi forventer høyest vekst i regionene Ytre Helgeland og Hitra/Frøya. Det var nettopp disse regionene som hadde høyest vekst i verdiskaping.

Når vi har beregnet forventet vekst, kan vi se på [avviket mellom faktisk og forventet vekst i verdiskapingen](#) i regionene. Igjen er det Hitra/Frøya og Ytre Helgeland som kommer ut på topp. Det viser at de regionene som var mest spesialisert mot fiske og havbruk for ti år siden har styrket sin posisjon, altså har det skjedd en konsentrasjon av denne bransjen. Et annet og overraskende trekk med dette kartet er at distriktene har hatt svært god utvikling i verdiskaping i næringslivet de siste ti årene. Det er altså ikke utviklingen i verdiskaping som er drivende for sentraliseringen vi har sett.

Ser vi på dette avviket, eller [bransjejustert vekst for de gamle fylkene](#), kan vi se at Finnmark, Troms og Nord-Trøndelag har høyest vekst i verdiskaping etter at vi har justert for bransjeeffekten. Møre og Romsdal og Agder har hatt klart svakest utvikling i verdiskapingen i næringslivet i denne perioden.

6.1.7

Verdiskapingsvekst

I figuren har vi sammenliknet veksten i verdiskaping i Vanylven med sammenlikningsstedene i den siste [tiårsperioden](#). Veksten i verdiskapingen i næringslivet er dekomponert i tre: Det er den nasjonale veksten i verdiskaping i perioden, dernest er det bransjeeffekten og til slutt avviket mellom forventet vekst (nasjonalt bidrag + bransjeeffekten) og den faktiske veksten.

Veksten i verdiskaping i næringslivet har vært 55,7 prosent i denne perioden. En del av denne veksten er inflasjon, siden målingene er i løpende kroner.

Bransjeeffekten til Vanylven har vært positiv i den siste tiårsperioden. De bransjene som Vanylven har mye av (fiske og havbruk) har altså hatt en høy vekst i verdiskaping. Det gjør at vi forventer en økt vekst i verdiskapingen i Vanylven på 18,7 prosentpoeng.

Veksten i verdiskapingen i næringslivet i Vanylven har i tillegg vært 24,9 prosentpoeng bedre enn forventet. Vanylven har hatt sterkest bransjejustert vekst i verdiskapingen av sammenlikningskommunene.

[2019](#) var bransjeeffekten negativ, men veksten ble langt bedre enn forventet. Vanylven var rangert som syvende beste kommune i landet når det gjelder bransjejustert verdiskapingsvekst i næringslivet dette året.

6.1.8

Bransjejustert vekst over tid

I figuren har vi dekomponert de tre drivkreftene til veksten i verdiskaping i næringslivet i Vanylven. Den nasjonale veksten var negativ i 2009, etter finanskrisen. De ti siste årene har det vært vekst i verdiskaping. Når vi får tallene for 2020 forventer vi en ganske stor nedgang.

Bransjeeffekten har vært positiv for den siste tiårsperioden under ett, men vi kan se at bransjeeffekten varierer mye fra år til år. Det gjør også avviket fra forventet vekst. Disse analysene gir mest mening når vi ser på litt lengre tidsserier.

Vi kan se at 2019 var et godt år for Vanylven ettersom at veksten i verdiskapingen i næringslivet ble mye bedre enn forventet dette året.

6.1.9

Relativ vekst ulike bransjer i Vanylven

I tabellen under har vi lagt ut de konkrete tallene for avvik fra forventet vekst i enkeltbransjer i Vanylven. Der det er positive verdier, har bransjen vokst sterkere i prosent enn bransjen har gjort i landet som helhet.

Bransjene fiske og havbruk og næringsmiddelindustri økte verdiskapingen kraftig i 2019.

6.1.10

Største verdiskapere i Vanylven

I figuren kan vi se de ti største bedriftene i Vanylven med hensyn til verdiskaping i 2019. Det er også mulig å velge andre år.

Sibelco Nordic AS er den største verdiskaperen i Vanylven. Denne bedriften hadde en verdiskaping på over 142 mill kr i 2019.

Dernest er det Mowi AS og Hofseth AS som hadde den høyeste verdiskapingen i 2019. Disse tre selskapene er dominerende når det gjelder verdiskaping i næringslivet i kommunen.

Produktivitet

Produktivitet er verdiskaping per ansatt. Produktivitet er derfor direkte knyttet til både verdiskaping og antall arbeidsplasser. Det er viktig at arbeidsplassene er produktive, det vil si har tilstrekkelig verdiskaping per ansatt, for å være økonomisk bærekraftige. Hvis produktiviteten er lav må enten lønna være lav eller så vil arbeidsplassen ikke være lønnsom. Høy produktivitet gir høyere lønn eller høy lønnsomhet til bedriften. Det er derfor viktig å se utviklingen i antall arbeidsplasser i lys av utviklingen i verdiskaping og produktivitet.

6.2.1

Utvikling i produktivitet i næringslivet

Figuren viser utviklingen i produktiviteten i næringslivet i Vanylven og Norge fra 2008 til og med 2019. Fire bransjer er utelatt fra beregningene. Det er oljeutvinning, finans, landbruk og utenriks sjøfart.

I Norge hadde næringslivet en verdiskaping per ansatt på 761 000 kr i 2019, samlet sett. Produktiviteten har økt mye siden 2009, men da må vi huske på at det er snakk om løpende kroner. En del av denne veksten er inflasjon.

Hvis vi [justerer for inflasjon](#), kan vi se at produktiviteten ikke har særlig mye realvekst etter 2015. I 2009 var det nedgang i produktiviteten etter inflasjonsjustering.

Næringslivet i Vanylven hadde tidligere lav produktivitet, men produktiviteten har blitt sterkt forbedret de ti siste årene. Nå har næringslivet i Vanylven langt bedre produktivitet enn landsgjennomsnittet.

I 2019 ble det skapt verdier for 936 000 kr i næringslivet i Vanylven.

6.2.2

Regionale variasjoner i produktivitet

Kartet viser variasjon i produktiviteten i [regionene i 2019](#). De tre regionene med høyest produktivitet er Ytre Helgeland, Hitra/Frøya og Hardanger. Oslo og Asker og Bærum er også med blant regionene med høyest produktivitet.

Ser vi på variasjonen i produktivitet i [de gamle fylkene i 2019](#), kan vi se at det er Oslo og Sogn og Fjordane som har høyest produktivitet. Selv om det er en del kommuner og regioner i distriktene med svært høy produktivitet, er det likevel generelt høyere produktivitet i de største byene.

[Produktiviteten i kommunene](#) varierer svært mye. Fire kommuner, Tydal, Tokke, Eidfjord og Lurøy har mer en 2,4 mill kr i verdiskaping per ansatt i næringslivet. Vi skal se at mye av variasjonen, men ikke alt, har med bransjesammensettingen å gjøre. Kommuner med mye kraftproduksjon eller fiske og havbruk har som oftest høy produktivitet i næringslivet.

6.2.3

Produktivitet i bransjene

Det er svært stor forskjell i produktiviteten i de ulike bransjene i [2019](#). I bransjen el-produksjon er verdiskapingen per ansatt nesten 7 mill kr dette året. I fiske og havbruk var det en verdiskaping på over 2,1 mill kr per ansatt i 2019. Bransjer som prosessindustri, produksjon av oljeplattformer, tele og IKT, agentur og engros, teknisk/vitenskapelige tjenester og agentur og engros er også bransjer med verdiskaping på over 1 mill kr per ansatt. I bransjer som aktiviteter, servering og butikkhandel er produktiviteten lav. I disse bransjene er det også mye deltid, noe som bidrar til at det blir lite verdiskaping per ansatt.

Forskjellene mellom bransjene når det gjelder produktivitet har ikke forandret seg mye over tid. Hvis vi ser på [gjennomsnittlig produktivitet de siste ti årene](#), kan vi se at det er omtrent den samme forskjellen mellom bransjene som det var i 2019.

6.2.4

Bransjestrukturens betydning

For å regne ut hva bransjestrukturen betyr for produktiviteten har vi beregnet [forventet produktivitet i regionene](#). Da har vi beregnet hvilken produktivitet regionen ville hatt, dersom produktiviteten var som landsgjennomsnittet i alle bransjene. Da kan vi se at regionene Ytre Helgeland, Hitra/Frøya og Hardanger hadde den høyeste forventede produktiviteten. Det var også akkurat disse regionene som har høyest faktisk produktivitet i 2019. Vi ser at mange regioner langs kysten har høy forventet produktivitet. Det er regioner som har en konsentrasjon av høyproduktive næringer som fiske og havbruk, prosessindustri eller el-produksjon. Regionene på Innlandet har lav forventet produktivitet. I disse regionene er det lav andel av de mest produktive bransjene.

Avviket mellom faktisk og forventet produktivitet, som vi kan kalle [bransjejustert produktivitet](#), vil fortelle om en region har høy produktivitet i forhold til sin bransjesammensetning. Igjen er det Ytre Helgeland og Hitra/Frøya som er på topp. De har et produktivt næringsliv fordi det er mye av den produktive bransjen fiske og havbruk, men også fordi fiske og havbruksnæringen i disse regionene er mer produktive enn i andre regioner. Oslo, Asker og Bærum og Stavangerregionen er også med på lista over regionene med høyest bransjejustert produktivitet.

6.2.5

Utvikling i produktivitet i Vanylven

I figuren kan vi se hvorfor produktiviteten i Vanylven avviker fra landsgjennomsnittet. Bransjeeffekten viser hvordan bransjesammensetningen har påvirket produktiviteten i næringslivet. Forventet produktivitet vil da være landsgjennomsnittet pluss bransjeeffekten. Avviket viser om næringslivet i Vanylven er større eller mindre enn forventet. Dette avviket viser om bedriftene i Vanylven er mer eller mindre produktivt enn bedrifter i tilsvarende bransjer ellers i landet.

Bransjestrukturen i Vanylven tilsier en høyere produktivitet enn landsgjennomsnittet i de fire siste årene. Tidligere var produktiviteten enten som forventet eller lavere, men i 2019 var produktiviteten klart bedre enn bransjestrukturen skulle tilsi.

I 2019 var produktiviteten i Vanylven 79 000 bedre enn forventet ut fra bransjestrukturen.

6.2.6

Produktivitet i Vanylven og sammenlikningssteder

I figuren kan vi se hvordan produktiviteten i næringslivet i Vanylven er i forhold til sammenlikningsstedene og hva som kan forklare forskjellene i [den siste tiårsperioden](#).

Det nasjonale bidraget er gjennomsnittlig produktivitet i næringslivet i Norge.

Bransjeeffekten viser hvor mye bransjesammensetningen betyr for produktiviteten. Avviket er det vil kaller bransjustert produktivitet, det vil si om produktiviteten er høyere eller lavere enn forventet ut fra bransjesammensetningen. Den bransjusterte produktiviteten er det beste målet for å vurdere om næringslivet har høy eller lav produktivitet i forhold til andre steder.

Vanylven har hatt positiv bransjeeffekt, men litt lavere produktivitet enn forventet i den siste tiårsperioden.

I [2019](#) var produktiviteten i Vanylven høyere enn forventet ut fra bransjestrukturen. Nå er Vanylven nummer 55 av de 356 kommunene i landet når det gjelder bransjustert produktivitet.

6.2.7

Produktivitet i bransjene i Vanylven

I tabellen under kan vi se hvordan produktiviteten varierer mellom ulike bransjer i Vanylven i [løpende kroner](#).

Bransjene næringsmiddelindustri, fiske og havbruk og anna industri har svært høy produktivitet i Vanylven.

6.2.8

Vekst i verdiskaping og arbeidsplasser

I diagrammet er alle kommunene plottet inn etter sin vekst i antall arbeidsplasser på den horisontale akse og vekst i verdiskaping på den vertikale. Den ideelle utviklingen er å ha høy vekst på begge akser, altså å ligge i øverste høyre kvadrant. Noen kommuner har høy vekst i verdiskaping, men ikke i antall ansatte. Da øker produktiviteten i næringslivet, men antall ansatte får en svak utvikling. Noen få kommuner har høy vekst i antall ansatte, men ikke i verdiskaping. De får glede av vekst i antall ansatte, men denne veksten er da kanskje ikke økonomisk bærekraftig. Den siste kvadranten har svak utvikling i både verdiskaping og antall ansatte. Det er naturligvis ikke bra.

Vanylven har hatt vekst over gjennomsnittet når det gjelder verdiskaping og samtidig lavere vekst enn gjennomsnittet når det gjelder antall ansatte i [den siste tiårsperioden](#). Det har gitt en sterk forbedring av produktiviteten.

Det var også tilfelle i [2019](#). Da fikk Vanylven sterk vekst i verdiskapingen samtidig med lavere vekst enn gjennomsnitt i antall arbeidsplasser.

 Nyetableringer

I dette kapitlet skal vi se på nyetableringer i Vanylven. Hvor mange nye bedrifter har blitt etablert? Er det mange eller få i forhold til antall eksisterende bedrifter? Hvordan påvirker bransjestrukturen antall nyetableringer? Hvor mange bedrifter har blitt lagt ned og hva har vært nettoendringen i antall bedrifter? Datagrunnlaget er Enhetsregisteret i Brønnøysund.

6.3.1

Bestand

I registeret skilles det mellom foretak og bedrift. Foretaket er en juridisk enhet som er registrert i kommunen hvor hovedkontoret ligger. Et foretak kan bestå av en eller flere bedrifter. Foretak som har virksomhet i flere kommuner blir delt opp i flere bedrifter og kan også bli delt opp i flere bedrifter dersom de har aktivitet i flere bransjer. Vi konsentrerer oss om utviklingen i antall bedrifter i dette kapitlet. Det gir det beste grunnlaget. En del foretak som er registrert har ikke blitt tilegnet en bedrift. Det er foretak med lite eller ingen aktivitet. Det gjør at antall registrerte bedrifter er lavere enn antall registrerte foretak.

Antall bedrifter øker ganske raskt. Veksten i antall bedrifter øker raskere enn økonomien. Siden 2009 har det blitt 33,3 prosent flere bedrifter i Norge. Det ble en ganske høy netto tilvekst av bedrifter i koronaåret 2020 i Norge.

Det er registrert 578 973 bedrifter i Enhetsregisteret i de foretakstypene som er typisk for næringslivet i 2021.

I Vanylven har antall bedrifter sunket med 0,9 prosent siden 2009. På samme tid ha det vært sterk vekst i antall bedrifter i Norge, som vi kan se dersom vi ser utviklingen i [antall bedrifter indeksert](#).

I [absolutte tall](#) er det til sammen 422 bedrifter i Vanylven ved inngangen til 2021. Av disse er 24 bedrifter tilhørende foretak som har hovedkontor utenfor kommunen.

6.3.2

Eableringsfrekvens

Eableringsfrekvensen er antall bedrifter som er nyregistrert ett år i prosent av antall eksisterende bedrifter i begynnelsen av året. Eableringsfrekvensen forteller om det er mange eller få nyetableringer i forhold til antall eksisterende bedrifter.

Vi kan se utviklingen av etableringsfrekvensen siden 2009 for Vanylven og Norge i figuren. Eableringsfrekvensen i Norge var kunstig høy i 2013 på grunn av registreringstekniske forhold i enhetsregisteret. De siste årene har etableringsfrekvensen på landsbasis vært mellom 12 og 15 prosent.

Eableringsfrekvensen i Vanylven har vært mye lavere enn etableringsfrekvensen i Norge. I 2020 var etableringsfrekvensen i Vanylven 8,6 prosent. Det var 35 nyetablerte bedrifter i Vanylven dette året.

6.3.3

Eablering bransjer

Det er stor forskjell på etableringsfrekvensen i ulike bransjer. Noen bransjer, som tele og IKT, teknisk/vitenskapelige tjenester, andre tjenester, barnehager og undervisning og aktiviteter, har høy etableringsfrekvens. Andre bransjer, som landbruk, produksjon av oljeplattformer og overnatting, har få nyetableringer i forhold til antall eksisterende bedrifter.

I bransjen andre tjenester blir bedrifter med ukjent bransje bli plassert. Blant nyetablerte bedrifter er det forholdsvis flere med ukjent bransje.

Bransjestrukturen i Vanylven vil derfor få betydning for forventet etableringsfrekvens. Derfor vil vi beregne en bransjejustert etableringsfrekvens der vi korrigerer for ulikheter i bransjestruktur. Denne såkalte bransjejusterte etableringsfrekvensen gir et bedre mål for om et område har relativt mange eller få nyetableringer.

6.3.4

Bransjejustert etableringsfrekvens

Bransjeeffekten forteller hvilken effekt bransjestrukturen har for etableringsfrekvensen. I figuren har vi beregnet hva bransjestrukturen i Vanylven betyr for etableringsfrekvensen. Landsbidraget er ganske enkelt den nasjonale etableringsfrekvensen. Avviket forteller om det er få eller mange nyetableringer etter at vi har justert for bransjestrukturen.

Figuren viser at Vanylven har en negativ bransjeeffekt. Det er fordi en stor andel av bedriftene er i bransjer med få nyetableringer og få nedleggelser. Vanylven har hatt negative avvik i årene etter 2009. Det betyr at det har blitt etablert færre bedrifter enn bransjestrukturen skulle tilsi.

6.3.5

Regionale variasjoner i Norge

I kartet kan vi se regionale variasjoner i Norge når det gjelder nyetableringer, nedlegginger og nettovekst av bedrifter.

Når det gjelder [etableringsfrekvensen](#), kan vi se at det er klart høyest nyetableringsfrekvens i og rundt de store byene. Distriktene har generelt lavere etableringsfrekvens.

Det henger dels sammen med [bransjeeffekten](#). De store byene har en stor andel av bedriftene sine i bransjer der det etableres mange nye.

Når vi ser på [bransjejustert etableringsfrekvens](#), kan vi se at de mest sentrale områdene har høyest etableringsfrekvens også når vi korrigerer for bransjestrukturen. Bransjeeffekten forklarer bare delvis at det er flest nyetableringer i storbyene.

De mest sentrale strøkene har også høyest [frekvens av nedlagte bedrifter](#), mens distriktene stor sett har få nedleggelser i forhold til antall bedrifter.

Vi kan også se på [nettoveksten i antall bedrifter](#). Her er det fremdeles en viss tendens til at de mest sentrale området har høy nettovekst i antall bedrifter. Her er bildet en del mer brokete, siden også en del distriktskommuner i nord har høy nettovekst.

6.3.6

Etableringsfrekvens i Vanylven og sammenlikningssteder

I figuren kan vi se etableringsfrekvensen i Vanylven og sammenlikningssteder i [den siste tiårsperioden](#). Etableringsfrekvensen er dekomponert i landets etableringsfrekvens, bransjeeffekt og avvik fra forventet etableringsfrekvens.

Alle sammenlikningskommunene har negativ bransjeeffekt. Det er typisk at byene har en bransjestruktur som gir flere nyetableringer og samtidig flere nedleggelser, mens distriktene har en bransjestruktur som gir færre nyetableringer.

Vanylven er rangert som nummer 340 av de 356 kommunene i landet når det gjelder bransjejustert etableringsfrekvens i den siste tiårsperioden. Det er lavest av sammenlikningskommunene.

I [2020](#) var Vanylven rangert som nummer 264.

Bedriftsflytting

De siste årene har det vært omtrent 10 000 bedrifter som flytter fra en kommune til en annen. Disse bedriftene har mellom 20 og 30 000 ansatte. Flytting mellom kommunene er et nullsumspill, slik at det vil være noen kommuner som vinner og andre som taper på denne flyttingen av bedrifter og deres ansatte.

Bedriftsflyttingen kaster også lys over forståelsen av næringsattraktiviteten. En del steder har oppnådd høy næringsattraktivitet gjennom å få tilflytting av bedrifter og arbeidsplasser.

6.4.1

Norge flytting

[Antall bedrifter](#) som flytter mellom kommuner har økt ganske mye de ti siste årene. I 2020 var det 11 726 bedrifter som flyttet fra en kommune til en annen. Det tilsvarte 2,1 prosent av samlet antall bedrifter.

Hvis vi ser på [antall ansatte](#) som flytter, kan vi se at trenden er at det er et økende antall arbeidsplasser som flytter mellom kommuner, selv om det har blitt litt færre arbeidsplasser som har flyttet de to siste årene. I 2020 var det 24 838 arbeidsplasser som skiftet kommune.

Det betyr at bedrifter som flytter i gjennomsnitt har 2,1 ansatte. Mange bedrifter som flytter er enkeltmannsbedrifter med ingen ansatte.

6.4.2

Regionale variasjoner i bedriftsflytting

I kartet kan vi se nettoflytting av bedrifter mellom [regionene i den siste tiårsperioden](#). Tallene viser gjennomsnittlig årlig nettoflytting i prosent av bestanden i området ved starten av året.

Et av de mest fremtredende trekkene er at det flytter ut et stort antall bedrifter fra Oslo. Utflyttingen fra Oslo har tilsvart mer enn fire prosent av antall bedrifter i Oslo. Det er 2 803 bedrifter. Mange av disse bedriftene har flyttet til omkringliggende regioner som Øvre Romerike, Follo, Ringerike, Nedre Romerike, Mosseregionen, Tønsbergregionen eller Asker og Bærum. Vi kan se at alle disse regionene tilhører de ti regionene med størst netto innflytting av bedrifter. Vekstregionen Hitra/Frøya er også med blant regionene med stor innflytting av bedrifter.

Ser vi på variasjonene mellom regionene når det gjelder [antall ansatte](#) som har flyttet i denne perioden, kan vi se at regioner som Nedre Romerike, Stavangerregionen, Follo og Tromsøregionen har hatt stor innflytting av antall ansatte. Setesdal topper denne lista, men det skyldes en enkelt bedrift som driver med utleie av arbeidskraft.

6.4.3

Bedriftsflytting til og fra Vanylven

I figuren kan vi se [antall bedrifter](#) som har flyttet inn og ut av Vanylven år for år.

Det har vært netto tilflytting av bedrifter i noen år, men netto utflytting i andre. Det har ikke vært mange bedrifter som har flyttet ut og inn fra Vanylven.

Det er kanskje mer interessant å se på [flytting av ansatte](#). Da kan vi se at Vanylven hadde stor netto utflytting i 2011. Det var bedriften Siem Offshore Crewing AS som flyttet ut fra Vanylven det året.

6.4.4

Flytting sammenlikning

I figuren kan vi se nettoflyttingen i [antall bedrifter](#) til Vanylven og sammenlikningsstedene i den siste tiårsperioden. Figuren viser gjennomsnittlig årlig nettoflytting i prosent av antall bedrifter i perioden.

Vanylven har hatt like mange bedrifter som har flyttet ut som inn i de siste ti årene.

Ser vi på flyttingen i [antall ansatte](#), kan vi se at Vanylven har hatt netto utflytting.

I [2020](#) var det også en viss netto utflytting av arbeidsplasser fra Vanylven, tilsvarende 0,6 prosent av arbeidsplassene.

6.4.4

Til og fra steder

I figuren kan vi se flyttebalansen mellom Vanylven og andre steder i den siste tiårsperioden, når vi teller [antall bedrifter](#). Figuren viser nettoflyttingen mellom disse stedene og Vanylven i antall bedrifter i den siste tiårsperioden

Vanylven får flest bedrifter flyttende inn fra Ørsta, men taper flest bedrifter til Ålesund.

Ser vi på [nettoflyttingen av antall ansatte](#), kan vi se at det har vært lite flytting av arbeidsplasser, med unntak av mange ansatte som har flyttet til Kristiansand. Det var den før omtalte flyttingen av Siem Offshore Crewing i 2011.

6.4.6

Oppsummering etablering, nedleggelser og flyttinger

Vi skal oppsummere hvordan nyetableringer, nedleggelser, inn- og utflyttinger har påvirket veksten i antall bedrifter og antall ansatte i næringslivet i Vanylven. Det gjør vi gjennom å se endringene i prosent hvert år fra disse fire endringskomponentene i Vanylven, der vi trekker fra gjennomsnittet. Da får vi fram de [relative endringene](#) slik at vi kan se hvor Vanylven har større eller mindre vekstbidrag enn gjennomsnittet. I den siste kolonnen kan vi se hvordan Vanylven har gjort det i forhold til gjennomsnittet når det gjelder nyetablering, nedleggelse, innflytting og utflytting av arbeidsplasser i den siste tiårsperioden.

Det var mye turbulens i næringslivet i Vanylven mellom 2009 og 2015, men mange arbeidsplasser i nye, nedlagte og utflyttede bedrifter. De siste årene har det vært ganske rolig, men relativt få arbeidsplasser både i nye og nedlagte bedrifter og samtidig få arbeidsplasser som har flyttet inn og ut.

Del 7: Moduler

Næringsmodul

7.1.1

Bransjeanalyse for Vanylven

Figuren under er laget for å se utviklingen i de ulike bransjene i Vanylven i detalj for valgt tidsperiode. Både x- og y-aksen kan tilegnes en av sju ulike størrelser:

- 1: Antall arbeidsplasser i valgt år eller gjennomsnitt antall arbeidsplasser i valgt periode.
- 2: Arbeidsplassvekst i prosent i valgt år eller valgt periode.
- 3: Verdiskaping i bransjen i valgt år eller gjennomsnittlig verdiskaping i valgt periode.
- 4: Verdiskapingsvekst i prosent i valgt år eller valgt periode.
- 5: Produktivitet (det vil si verdiskaping per ansatt) i valgt år eller gjennomsnittlig produktivitet i valgt periode.
- 6: LQ, lokaliseringkvotient for bransjen (bransjens andel i området dividert med bransjens andel i landet). Logaritmisk skala.
- 7: LQ vekst - endring i lokaliseringkvotienten i prosent.

Knappen "Relativ" kan settes på eller av. Når den er på viser den avviket fra veksten i Vanylven og landet som helhet.

Knappen "Inflasjonsjustert" kan settes på eller av. Når den er på blir tallene for verdiskaping og produktivitet justert i henhold til konsumprisindeksen (2019=100).

Knappen "Årsserier" må velges dersom en ønsker å se utviklingen over flere år.

Det er mulig å fjerne enkeltbransjer eller utheve enkeltbransjer med knappene til høyre for diagrammet.

Det er mulig å velge å se enkeltkommuner i Vanylven med å bruke valgene under "Sted".

Gjennom denne generatoren er det mulig å generere svært mange ulike bilder for å få fram utviklingstrekkene i Vanylven i detalj. Det er mulig å laste ned tall og bilde fra enhver konfigurasjon som en måtte ønske.

7.1.2

